

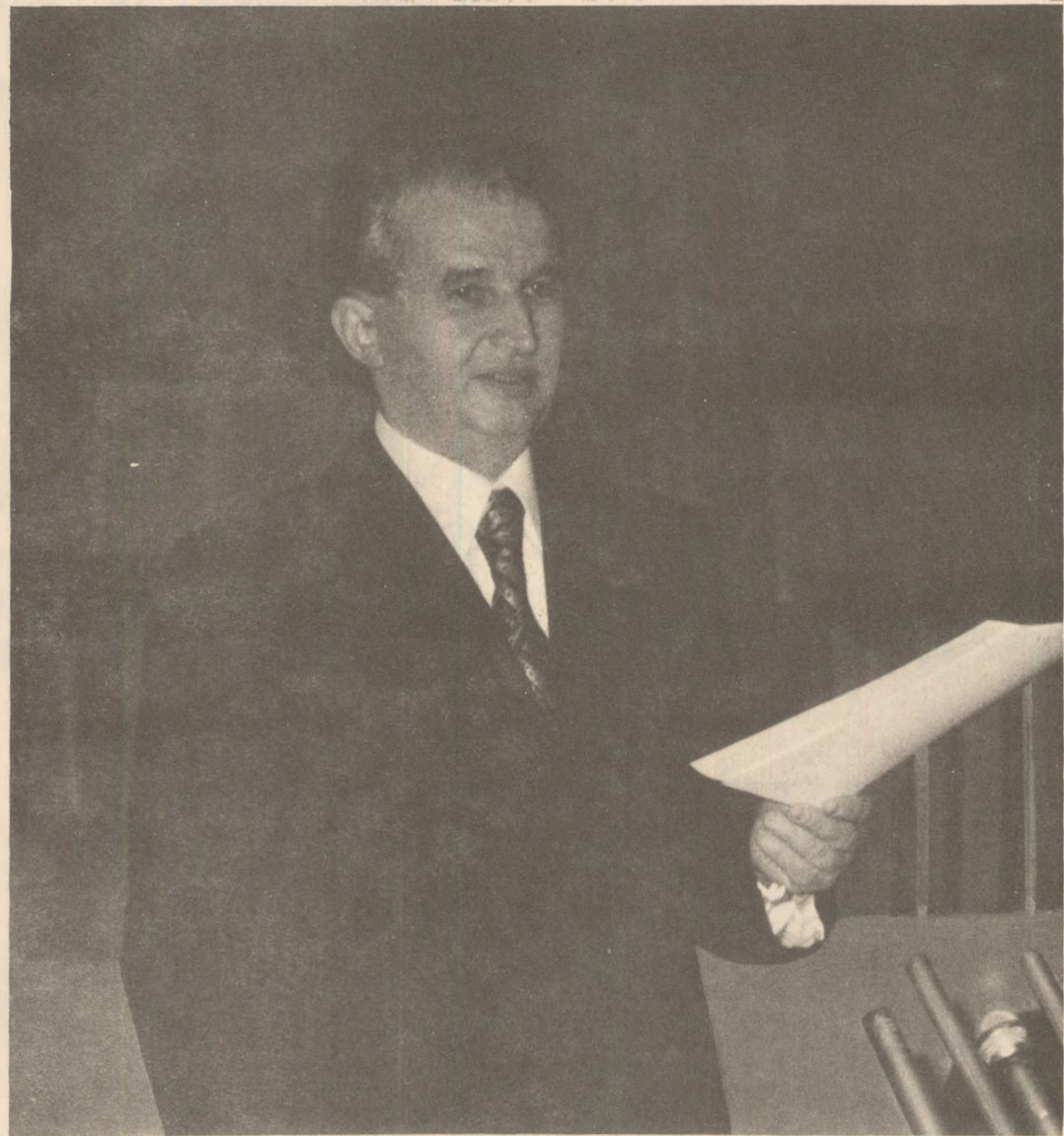
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

EXIGENȚE ALE UNUI NOU
SALT CALITATIV

ÎN CREȘTEREA
PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
Ședința comună a consiliilor oamenilor muncii
de naționalitate maghiară și germană



„Partidul nostru a rezolvat problema națională pornind de la principiile socialismului științific, de la concepția marxist-leninistă, într-un mod democratic, realizând adevărata egalitate în drepturi, care, într-adevăr, constituie o mândrie pentru partidul, pentru statul nostru socialist, demonstrând, și în această privință, superioritatea socialismului, a concepției socialismului științific privind înfăptuirea relațiilor noi, de prietenie, de frăție, de egalitate între oameni“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Afirmarea deplinei egalități în drepturi a tuturor fiilor patriei, cucerire istorică a societății noastre socialiste

UNA DINTRE CELE MAI MARI CUCERIRI ale orînduirii noastre socialiste o constituie soluționarea revoluționară, democratică, pe baza principiilor socialismului științific, ale marxism-leninismului, a problemei naționale, asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii și fiii patriei, fără vreo deosebire de naționalitate. Pentru prima dată în istoria României, socialismul, lichidînd asuprirea de clasă burghezo-moșierească, a lichidat și asuprirea națională de orice fel, a asigurat și asigură, așa cum sublinia secretarul general al partidului „manifestarea deplină a personalității umane a fiecărui cetățean, înfăptuind în viață adevărata egalitate a tuturor oamenilor muncii, în toate domeniile de activitate.“ Sînt succese de o mare anvergură politică și socială cu care poporul nostru se mîndrește pe drept cuvînt și care au fost aduse în actualitate de recenta ședință comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, mai ales de ampla și profunda cuvîntare rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sînt probleme readuse însă în actualitate și de încercările unor cercuri reacționare internaționale de a nega și denigra realizările obținute de poporul român sub conducerea partidului, inclusiv în problema națională, — a cărei rezolvare în patria noastră este considerată ca o adevărată experiență politică cu valoare de model —, de a dezbina și de a semăna vrajbă între fiii aceleiași patrii. Pe bună dreptate se sublinia în raportul prezentat la plenara consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară că „oricine încearcă să atenteze la unitatea și frăția dintre toți oamenii muncii, la independența și integritatea patriei, se pune implicit în slujba dușmanilor țării, în slujba adversarilor construcției socialiste“. La rîndul său și raportul prezentat consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană respinge ferm asemenea uneltiri arătînd că ele nu fac decît „să devăluie și mai mult adevăratele lor intenții dușmănoase și diversioniste, de învrăjpire a climatului internațional, de amestec brutal în treburile interne ale altor state“. Astfel, plenarele consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, ședința comună desfășurată în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, adeziunea unanimă și entuziasmul cu care întreaga asistență a primit cuvîntarea secretarului general al partidului, au constituit tot atîtea manifestări ale indestructibilei unități moral-politice a întregului nostru popor în jurul partidului, al politicii sale de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România prin care fiecărui cetățean al patriei, fără deosebire de naționalitate i se asigură un acces egal la binefacerile civilizației socialiste.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu rezolvarea problemei naționale constituie o parte inseparabilă a transformării revoluționare a societății și tocmai de aceea partidul nostru, secretarul său general privesc problemele naționali-

țiilor în contextul amplu al înaintării României pe calea edificării noii orînduirii, a progresului său multilateral. „Pornim de la faptul că bunăstarea materială și spirituală a fiecărui, adevărata libertate sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu se pot realiza și afirma decît în cadrul bunăstării generale, al libertății și independenței întregului popor. În acest cadru trebuie înțeleasă și problema națională, problemele legate de asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru oamenii muncii de naționalitate maghiară, germană și de alte naționalități. Numai în cadrul colectivității, al dezvoltării generale a patriei, al ridicării gradului de civilizație a țării se pot asigura și condiții superioare de manifestare a naționalităților“.

De altfel, în cadrul strategiei de dezvoltare economică în ritmuri superioare, în vederea atingerii stadiului de țară cu o dezvoltare medie, una din componentele esențiale o constituie repartizarea rațională, echitabilă, pe întregul teritoriu al țării, a forțelor de producție, dezvoltarea complexă a fiecărui județ, a fiecărei localități, inclusiv, bineînțeles, a celor în care trăiesc și oameni ai muncii din rîndurile naționalităților conlocuitoare. Un moment de referință în acest amplu proces îl constituie reorganizarea administrativ-teritorială efectuată cu 15 ani în urmă din inițiativa secretarului general al partidului și care a asigurat o configurație economică teritorială mai echitabilă, deschizînd vaste posibilități de progres economico-social fiecărui județ al țării. Realizări remarcabile au fost, astfel, obținute în anii 1970—1980, cînd potențialul industrial al tuturor județelor, dar mai ales al celor rămase în urmă, a crescut considerabil. Construirea a numeroase platforme industriale, fabrici și uzine, modernizarea și lărgirea celor existente, ritmurile de 3, 4 și chiar 6 ori mai mari de creștere a producției industriale, față de media pe țară, în unele județe care au moștenit de la vechiul regim o stare de înapoiere economică au dus la lichidarea discrepanțelor mari între nivelurile producției în diferitele județe, au permis realizarea unor ample programe de dezvoltare edilitar-gospodărească, de construcții de locuințe, au asigurat creșterea continuă a numărului locurilor de muncă în condiții cînd, să nu uităm, în țările capitaliste șomajul a atins proporții fără precedent în perioada postbelică. Realizarea obiectivului stabilit în cincinalul trecut de a se ajunge la o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei pe județ a permis ca în acest cincinal să fie stabilită o sarcină superioară, adică o producție industrială de minimum 50 000 lei pe locuitor, respectiv de cel puțin 15 miliarde lei pe fiecare județ. O atenție corespunzătoare se acordă agriculturii și dezvoltării serviciilor pentru populație, astfel încît fiecare județ să își asigure resursele necesare pentru autoaprovizionarea, pentru satisfacerea din ce în ce mai bună a cerințelor populației.

Astfel, dreptul, asigurat prin Constituție, la muncă, precum și la retribuție egală la muncă egală pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, își găsește o deplină și evidentă materializare în realitățile economico-sociale ale patriei noastre. Referindu-se în cuvîntarea sa la înfăptuirea reală în patria noastră a dreptului suprem al omului la muncă, la retribuție egală tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma în recenta sa cuvîntare „Aceasta constituie cea mai puternică cucerire a societății noastre socialiste, a afirmării deplinei egalități în drepturi pentru toți fiii patriei, și români, și maghiari, și germani, și sirbi, de orice altă naționalitate, pornind de la faptul că toți, indiferent de originea părinților, de limba pe care o vorbesc, sînt cetățeni ai unei patrii unice, sînt fiii României socialiste, sînt membri ai unui popor muncitor, constructor al socialismului și comunismului.”

Ca un corolar firesc al egalității economice se constituie și egalitatea în toate celelalte domenii ale vieții societății — politic, juridic, social și cultural. Articolul 22 din constituția țării noastre stipulează : „În Republica Socialistă România naționalităților conlocuitoare li se asigură folosirea liberă a limbii materne, precum și cărți, ziare, reviste, teatre, învățămîntul de toate gradele în limba proprie. În unitățile administrative teritoriale locuite și de populație de altă naționalitate de cît cea română, toate organele și instituțiile folosesc oral și scris și limba naționalității respective și fac numiri de funcționari din rîndul acestora sau al altor cetățeni care cunosc limba și felul de a trăi al populației locale.” Materializarea acestor prevederi constituționale, care pun în relief egalitatea deplină în drepturi a naționalităților conlocuitoare, spiritul de înaltă echitate de care este călăuzită întreaga politică a partidului și statului nostru, este demonstrată de faptul că în România funcționează în limbile naționalităților conlocuitoare 14 teatre și apar 53 publicații cu un tiraj anual de aproape 134 milioane de exemplare, radioul și televiziunea emit un număr important de ore în limbile naționalităților conlocuitoare, iar anual apar în aceste limbi circa 300 de volume cu un tiraj de peste 2.300.000 exemplare. În același timp naționalitățile conlocuitoare au un acces absolut egal, fără nici un fel de discriminare, la învățămîntul de toate gradele, beneficiază de aceleași drepturi de gratuitate a învățămîntului, inclusiv de posibilitatea reală de a învăța și în limba maternă.

În ansamblul preocupărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în opera sa teoretică și în activitatea practică, problemele afirmării și adîncirii democrației muncitorești, revoluționare, ale participării egale a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea unităților economice și administrativ-teritoriale, la rezolvarea treburilor statului se află în centrul atenției. Tocmai ca urmare a acestor preocupări constante a fost creat un cadru democratic-instituțional eficient, un sistem al democrației unic în felul său, superior oricărei forme a democrației burgheze, iar în acest cadru nou de participare a maselor la conducerea societății nu există practic sector de activitate în care să nu se asigure oamenilor muncii, deci și celor din rîndul naționalităților conlocuitoare participarea cu drepturi pe deplin egale la organele colective politice, de stat, economice și sociale. Este suficient să amintim că numărul deputaților din rîndul naționalităților conlocuitoare reflectă compoziția națională a județelor. Peste 6.300 de deputați în consiliile populare sînt maghiari, sirbi, germani și de alte naționalități, iar în unele județe procentul lor este considerabil; în județul Harghita, de exemplu, procentul deputaților de naționalitate maghiară este de 86 la sută. O reprezentare corespunzătoare au oamenii muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare — muncitori, țărani, intelectuali — în toate organismele democrației noastre muncitorești-revoluționare, de la consiliile de conducere ale oamenilor muncii din toate unitățile economice, ca și în adunările lor generale, în virtutea dreptului întregului popor de proprietar, asupra mijloacelor de producție, asupra întregii avuții naționale, la toate organele democrației directe instituționalizate la scară națională și pînă la forumul legislativ suprem al țării, Marea Adunare Națională — Însăși crearea con-

Repartizarea teritorială echitabilă a forțelor de producție — baza economică a realei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor patriei

● **Dirijarea prioritară a fondurilor de investiții către județele rămase în urmă a asigurat în perioada 1965—1981 o creștere a investițiilor de aproape 22 de ori în județul Sălaj, de aproape 14 ori în județul Covasna, de aproape 6,9 ori în județul Satu-Mare, de 6,2 ori în județul Harghita. În aceeași perioadă volumul investițiilor pe întreaga economie a țării a crescut de circa 5 ori.**

● **Ca urmare, în județele respective dinamica producției industriale a fost mult mai accentuată decît pe ansamblul economiei. Astfel în perioada 1965—1981 față de o creștere a producției industriale a țării de circa 5 ori, în județul Sălaj creșterea a fost de 15 ori, în Covasna de 7,6 ori, în Satu-Mare de 6,1 ori, în Harghita de 5,4 ori.**

● **Expresie a creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii din județele mai puțin dezvoltate în trecut, a ridicării gradului de urbanizare, în anul 1980 față de anul 1976, numărul apartamentelor date în folosință a crescut cu 105% în județul Covasna, cu aproape 70% în Harghita cu 55% în Satu-Mare. În aceeași perioadă pe ansamblul țării creșterea a fost de circa 41%.**

siliilor oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare, ca organisme democratice, componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, care participă activ la rezolvarea sarcinilor generale ale societății, este o puternică expresie a faptului că în România socialistă nu există domeniu sau sector de activitate, economic, politic, cultural, științific, unde să nu se manifeste egalitatea reală în drepturi și participarea tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate la întreaga viață a societății.

Ampla cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, relevînd deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, sublinia, în același timp, și răspunderea înaltă pe care o au, indiferent de limba pe care o vorbesc, de a-și aduce întreaga contribuție, de a face totul pentru înflorirea patriei comune, pentru progresul ei pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României : „**Trebuie să avem permanent în vedere că toți oamenii muncii, toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, sînt fii liberi, egali în drepturi, ai unei patrii comune, că toți au aceleași îndatoriri, aceleași drepturi și trebuie să acționeze în deplină unitate, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru a-și asigura viața pe care o doresc, aici, în România, pentru înflorirea patriei noastre Republica Socialistă Românie, pentru întărirea independenței și suveranității sale!**”

Chemare care, adresată, deopotrivă, oamenilor muncii români, maghiari, germani, sirbi și de alte naționalități, a prilejuit o reafirmare a hotărîrii poporului nostru de a face totul pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului, de a munci cu toate forțele pentru realizarea planului pe acest an, pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru dezvoltarea și mai puternică a patriei. Iar, odată cu aceasta, evenimentele politice la care ne-am referit au constituit, ele însele, o manifestare puternică a unității de nezdruccinat a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului, al secretarului său general, a profunzilor lor convingeri că, așa cum spunea și tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitatea a constituit — și constituie și astăzi — chezașia victoriei în lupta revoluționară împotriva asupririi, pentru eliberare socială și națională, pentru făurirea unei orînduiri noi, fără asupritori, a unei orînduiri a oamenilor liberi și stăpîni pe bogățiile patriei lor, pe destinele lor.

Nicoară IONESCU

În dezbateri publică: Proiectul Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii și repartitiei veniturilor oamenilor muncii

Corelație directă între calitatea muncii și retribuire

LEGĂTURA indestructibilă dintre producție, consum, repartitie constituie — în fiecare etapă de dezvoltare economică — o cerință de bază a funcționării echilibrate a mecanismului economic. Este o orientare larg promovată de către partidul și statul nostru, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.

Măsurile adoptate pe linia perfecționării mecanismului economic, introducerea autoconducerii și autogestiei muncitorilor, întărirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii față de bunul mers al unităților în care își desfășoară activitatea necesită concomitent și o reflectare nouă, corespunzătoare, în domeniul retribuirii și repartitiei veniturilor. La baza întregului sistem, profund novator, revoluționar de perfecționare a retribuirii și repartitiei veniturilor se află concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, care încă din 1960 sublinia: „Cînd vorbim de noul mecanism economic, de așezarea activității pe principii economice, apoi trebuie să înțelegem că aceasta presupune ca și veniturile, nu numai ale muncitorilor, dar și ale celor care au diferite funcții în economie sau în statul nostru, să fie legate de rezultatele economice. Nu putem admite, ca indiferent de ce se întimplă, unii să primească retribuția stabilită și să spună merge treaba, nu merge, eu am asigurat cîștigul stabilit și sînt sigur că la doi-trei ani statul are grijă să-l măjoreze cu 8, cu 10, cu 15%. Nu, în viitor o vom majora în măsura în care crește și producția”.

Societatea noastră socialistă asigură dreptul la muncă, creează condiții pentru ca fiecare să aibă un loc de muncă în raport cu pregătirea și cu necesitățile dezvoltării generale, dar retribuția și veniturile trebuie să fie nemijlocit determinate de muncă și rezultate, aceasta cu atît mai mult cu cît a crescut și dreptul la decizie al fiecăruia în cadrul democrației noastre economice. Pe aceste coordonate, în proiectul de Program referitor la îmbunătățirea legislației în domeniul retribuirii și al repartitiei veniturilor se are în vedere în primul rînd respectarea fermă a următoarelor principii: 1) dreptul și îndatorirea pe care le are fiecare cetățean, potrivit Constituției, de a desfășura o muncă utilă pentru societate; corespondența dintre drepturi și obligații se realizează prin legarea strînsă a retribuției de aportul adus, drepturile de retribuție sînt neplafonate, dar nimeni nu poate avea venit garantat dacă nu-și îndeplinește obligațiile la locul de muncă; 2) corelarea retribuțiilor cu creșterea productivității individuale și pe întreprindere; acest principiu va duce la creșterea diferențiată a retribuțiilor pe întreprinderi în raport de creșterea productivității; totodată, întreprinderile vor trebui să-și redimensioneze numărul și structura personalului în raport cu modificările în gradul de mecanizare și automatizare a producției etc.; 3) acordul global va constitui forma principală de retribuție a muncii, retribuția în regie aplicîndu-se numai în cazuri deosebite prevăzute de lege; 4) creșterea părții variabile în totalul veniturilor personalului muncitor în așa fel încît retribuția tarifară să reprezinte pentru început 76%, iar partea variabilă 24% în totalul fondului de retribuție, urmînd ca în 1985 să se ajungă la 73% și respectiv 27%; 5) fondul de retribuție urmează să se stabilească pe unitatea de produs sau pe lucrare, pe obiective, în raport cu timpul de muncă, condițiile de calitate și numărul de personal stabilit prin norme și normative elaborate corespunzător înzestrării tehnice și tehnologiilor aplicate; 6) răspunderea oamenilor muncii în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor — se va materializa prin atribuirea pe bază de contract, a patrimoniului unității socialiste în proprietatea oamenilor muncii care lucrează în unitatea respectivă.

Pe baza acestor principii, Programul cuprinde direcții esențiale de perfecționare a retribuției și repartitiei veniturilor: perfecționarea sistemului de retribuție și îmbunătățirea retribuției tarifare și creșterea părții variabile în totalul veniturilor

oamenilor muncii; planificarea și eliberarea fondului de retribuție.

Dacă ne vom referi la fiecare din aceste direcții se poate sublinia că perfecționarea sistemului de retribuție urmărește în principal legarea cît mai strînsă a retribuirii tuturor categoriilor de personal de contribuția adusă la îndeplinirea sarcinilor de plan. În acest scop, se prevede generalizarea acordului global și aplicarea unor forme de retribuție specifice unor ramuri sau activități, stimularea realizării și depășirii producției pentru export și retribuția specifică a personalului muncitor din întreprinderile pentru comerț exterior.

În ce privește acordul global, proiectul de Program prevede trecerea la aplicarea acestei forme de retribuție în toate unitățile economice, la toate categoriile de personal, pentru toate lucrările și activitățile existente, pe baza unui contract încheiat cu unitățile economice și cu organele ierarhic superioare. Sumele acordate drept retribuții nu vor fi limitate nici în cazul depășirii și nici în cel al nerealizării sarcinilor asumate, veniturile fiind direct proporționale cu creșterea productivității muncii, fondul de retribuție rămînd același indiferent de numărul personalului muncitor utilizat.

Să mai subliniem că, pentru unele ramuri de activitate, acordul global se va aplica respectîndu-se specificul acestora. De asemenea, că personalul de conducere din ministere, organe centrale și centrale industriale va fi retribuit în raport de realizarea principalilor indicatori de plan pe ansamblul activității desfășurate de unitățile pe care le coordonează.

Prevederile proiectului de Program se referă la stimularea și depășirea producției pentru export și la retribuția personalului unităților de comerț exterior — și aceasta prin prisma însăși a importanței fundamentale pe care o are activitatea de comerț exterior, respectiv exportul, pentru progresul economiei românești. Realizarea integrală — cantitativ și calitativ — la termenele stabilite a producției pentru export constituie, în spiritul prevederilor programului, nu numai o obligație, dar și un obiect distinct de stimulare, prin rentabilități mai mari, prin cote sporite la fondul de beneficii, prin fonduri speciale pentru promovarea susținută a exportului, prin premii anuale din beneficiile suplimentare etc. Este semnificativ, totodată, că retribuția personalului întreprinderilor de comerț exterior se va face pe bază de cote în lei la 1 000 ruble sau 1 000 dolari pentru export, import, aport valutar realizat etc., cotele fiind stabilite pe ministere în baza criteriilor legiuitorului.

Îmbunătățirea retribuției tarifare și creșterea părții variabile în totalul veniturilor — orientare de bază a proiectului de program — va duce, începînd din acest an, la reasezarea raportului dintre partea fixă și cea variabilă a retribuției. Creșterea părții variabile are drept scop stimularea îndeplinirii și depășirii planului de producție. Această creștere urmează să se realizeze în principal prin amplificarea sporului de vechime neîntreruptă, creșterea cotei din beneficii și posibilitatea acordării acestora și în cursul anului, sporirea fondurilor de stimulare a realizărilor deosebite, introducerea unor prime trimestriale, a primelor de calitate etc.

Prevederile proiectului de Program sînt menite să aibă implicații profunde în trecerea la o nouă calitate, în sporirea eficienței economice, în întărirea stabilității, a disciplinei și a conștiinței personalului muncitor. Ele trebuie să contribuie la intrarea țării noastre într-un nou stadiu de dezvoltare, asigurîndu-se realizarea unui ritm mai intens de creștere economică. Numai așa se va putea crea o bază sigură pentru sporirea în continuare a veniturilor celor ce muncesc, pentru creșterea bunăstării poporului nostru — obiective fundamentale ale Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului.

Constantin CIUTACU

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — FACTOR ESENȚIAL AL PROGRESULUI SOCIETĂȚII

PROGRESUL ECONOMIC ȘI SOCIAL al României în condițiile actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este condiționat în mare măsură de creșterea în ritm susținut a productivității muncii. Marea însemnătate a realizării unei înalte productivități a muncii este dată de faptul că de nivelul acesteia depind în măsură hotărâtoare creșterea volumului producției materiale și a venitului național, cuantumul acumulărilor, ca și ridicarea nivelului de trai. Evident, cu cât nivelul productivității muncii este mai înalt, cu atât este mai mare volumul producției ce se obține într-o unitate de timp și deci cu atât societatea dispune de o cantitate mai însemnată de produse destinate atât pentru a realiza noi investiții, cât și pentru a satisface într-un grad superior cerințele de bunuri materiale și spirituale ale populației. În același timp, creșterea continuă a productivității muncii duce la scăderea sistematică a cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitate de produs sau serviciu. Realizând un nivel similar al consumului de muncă socială pe unitate de produs sau serviciu cu cel din țările dezvoltate economic se asigură totodată sporirea eficienței mărfurilor exportate. Subliniind marea însemnătate a ridicării rodniceii muncii sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la recenta Plenară a C.C. al P.C.R.: „Trebuie, pe ansamblu, să dublăm productivitatea muncii până în 1985 prin măsuri organizatorice, tehnice, de mecanizare, de automatizare a proceselor de producție”.

În același sens, recentul **Proiect de Program de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuiri muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii** — supus dezbaterii publice, subliniază importanța deosebită a creșterii accelerate a productivității muncii, ca principal factor de sporire a venitului național și, pe această bază, a retribuțiilor oamenilor muncii, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

AVÎND ÎN VEDERE marea însemnătate economică și socială a ridicării productivității muncii, creșterea ei sistematică și în ritmuri înalte a constituit în anii construcției socialiste o coordonată fundamentală a politicii partidului nostru. În perioada 1950—1980, de pildă, pe întreaga economie productivitatea muncii sociale (calculată prin raportarea venitului național la numărul populației ocupate) a crescut cu un

ritm mediu anual de 8,7%. În aceeași perioadă, productivitatea muncii în industrie a sporit de peste 9 ori, într-un ritm mediu anual de 7,7%. Dacă în perioada 1970—1975 prin ridicarea productivității muncii s-a obținut 57,2% din sporul producției globale industriale, în anii 1975—1981 s-a realizat 78,7%. Sporul de venit național ce revine la un procent de creștere a productivității muncii a fost în 1980 de 5,16 miliarde lei față de 2,12 miliarde lei în 1970, iar sporul de venit național creat în industrie de peste 3 miliarde lei și respectiv, 1,2 miliarde lei (tabelul nr. 1)

Valoarea unui procent de creștere a productivității muncii a fost, în 1981 față de 1970, de 2,5 ori mai mare pe ansamblul economiei naționale și de circa 2,7 ori în industrie. Mai mult, a-

● Consum redus de muncă socială pe unitatea de produs = eficiență și competitivitate ridicate ● O corelație directă între creșterea producției și nivelul productivității muncii ● Factori propulsori ai valorificării potențialului tehnico-material și uman din economie

ceste cifre pun în evidență rolul deosebit al industriei, contribuția însemnată pe care o are sporirea mai rapidă a productivității muncii în această ramură la creșterea de ansamblu a venitului național.

De-a lungul anilor România a redus continuu decalajele relative față de țările dezvoltate din punct de vedere economic în ceea ce privește nivelul productivității muncii. Totuși, ținând seama că în România productivitatea muncii este de câteva ori mai mică decât în țările dezvoltate, pentru a ne ridica la nivelul acestora trebuie luate toate măsurile, concentrate toate forțele astfel ca în actualul cincinal să se realizeze o puternică creștere a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale și îndeosebi în industrie. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat: „O atenție deosebită va trebui să acordăm creșterii mai accentuate decât se prevede în plan a productivității muncii, pe baza normării științifice a muncii, a organizării mai bune a proceselor de producție, reducerii personalului neproductiv și trecerii mun-

citorilor la mai multe mașini, mecanizării, automatizării și introducerii roboților industriali, desigur acolo unde acestea se justifică”.

POSIBILITATEA accelerării creșterii productivității muncii își găsește motivația fundamentală în rezervele mari existente în economia națională. Luând în considerare posibilitatea obiectivă a creșterii productivității muncii, partidul și statul nostru au acționat permanent în direcția dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a producției și ridicării calității forței de muncă. Dimensionarea ratei acumulării la un nivel ridicat a permis înfăptuirea unui amplu program de investiții, cu efecte favorabile puternice asupra sporirii și modernizării fondurilor fixe, a ridicării continue a înzestrării tehnice a muncii în toate ramurile și subramurile economiei naționale și implicit asupra ocupării forței de muncă, a modificării structurii acesteia. Astfel, examinarea datelor privind industria, ramură în care s-a concentrat cea mai mare parte a efortului investițional, pune în evidență o sporire considerabilă a potențialului de producție al acesteia, caracterizat atât de creșterea numărului personalului muncitor, cât mai ales de cea a înzestrării tehnice a muncii (tabelul nr. 2).

Creșterea considerabilă, de 34 de ori în perioada 1950—1981, a producției industriale este rezultatul direct al sporirii volumului fondurilor fixe, concretizate în obiective și capacități noi de producție și a ocupării forței de muncă în această ramură. Înzestrarea puternică cu fonduri fixe a economiei stă la baza sporirii productivității muncii atât pe termen lung, cât și pe termen mediu și scurt. Totuși, examinarea tendințelor celor doi indicatori relevă evoluții contradictorii. Astfel, productivitatea muncii înregistrează constant o tendință de reducere a ritmului de creștere. În schimb, înzestrarea cu fonduri fixe se accelerează, ritmul acesteia devansându-l chiar, în ultima perioadă, pe cel al productivității. Aceste tendințe își găsesc reflectarea în contribuția diferită a factorilor intensivi și extensivi la creșterea producției industriale și a productivității muncii (tabelul nr. 3).

Pe fondul unei contribuții destul de ridicate a ocupării forței de muncă la sporul producției industriale, productivitatea muncii a constituit factorul determinant al acesteia în întreaga perioadă examinată. La rîndul ei, sporirea productivității muncii este, aproape în totalitate, rezultatul creșterii înzestrării muncii cu fonduri fixe.

În ridicarea productivității muncii un rol deosebit l-a avut și-l are factorul uman al producției, respectiv caracteristicile structural-calitative ale forței de muncă. Astfel, noile contingente de forță de muncă au un nivel de pregătire generală și profesională tot mai ridicat: în prezent, ponderea muncitorilor calificați este de 87%, iar din aceștia circa 40% au fost pregătiți prin licee de specialitate și școli profesio-

Tabelul nr. 1
Sporul de venit național ce revine la un procent de creștere a productivității muncii

	1970	1975	1980	— mil. lei —	
				1981	1981—1970 (%)
Sporul de venit național	2 120	3 620	5 160	5 307	250,3
Sporul de venit național creat în industrie	1 198	2 148	3 023	3 180	265,4

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării industriei în perioada 1950—1981

	— în % —						
	1950— 1955	1955— 1960	1960— 1965	1965— 1970	1970— 1975	1975— 1981	1950— 1981
Producția globală	202	168	191	175	184	161	3 400
Numărul personalului	133	116	132	123	136	113	360
Fondurile fixe	153	147	159	186	185	179	2 200
Productivitatea muncii	160	148	145	142	136	142	954
Fonduri fixe/persoană	115	127	120	151	136	158	611
Producția/fonduri fixe	132	114	120	94	100	90	155

*) Calculat după Anuarul statistic al R.S. România, 1981.

nale. În plus, este semnificativ și faptul că peste 55% din personalul muncitor este în vîrstă de pînă la 35 de ani.

Faptul că, potrivit calculelor, productivitatea muncii crește mai ales pe seama înzestrării tehnice a muncii, corelat cu menținerea la proporții ridicate a contribuției ocupării forței de muncă la sporirea producției, pune însă în evidență caracterul încă preponderent extensiv al producției industriale. În condițiile în care între productivitatea muncii și eficiența cu care sînt utilizate fondurile fixe nu se observă o relație de dependență pozitivă, primul indicator fiind afectat, în dinamică, de evoluția celui de-al doilea, rezultă nu numai o subutilizare a potențialului material și uman al producției, dar și faptul că sporirea producției s-a realizat preponderent pe calea sporirii investițiilor și a ocupării forței de muncă în toate ramurile și pe întregul cuprins al țării. Mai mult, un substanțial efort investițional a fost necesar pentru a compensa reducerea, în ultimii ani, a eficienței cu care sînt utilizate fondurile fixe și menținerea unui anumit nivel al producției și productivității muncii. Menținerea în continuare a unei astfel de tendințe este în contradicție cu cerințele actuale etape de dezvoltare economico-socială a țării, cu necesitatea afirmării laturilor calitative, a intensificării activității economice.

Creșterea producției pe unitatea de fond fix și ridicarea pe această cale a nivelului productivității muncii reprezintă chintesența influențelor favorabile pe care trebuie să le exercite o serie

întreagă de factori calitativi — organizarea producției și a muncii, progresele tehnologice, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a forței de muncă, ridicarea calității producției etc. — factori care acționează deosebit de puternic asupra folosirii cu maximum de randament a capacităților de producție, a înzestrării tehnice și a forței de muncă. Relevant în acest sens este faptul că dacă la nivelul anului 1981 s-ar fi realizat o creștere suplimentară de 1% a eficienței fondurilor fixe, ar fi rezultat un spor de producție netă, pe ansamblul industriei, de peste 3 miliarde lei. Aceasta ar fi echivalat cu un spor al productivității muncii de peste 1%, cu o economie relativă de circa 33 mii persoane sau o economie la fondurile de investiții de 8 miliarde lei.

RECENTA PLENARĂ a Comitetului Central al partidului a dezbătut și aprobat documente deosebit de importante pentru progresul economic și social al patriei noastre. Cu deosebită atenție au fost analizate problemele sporirii rapide a productivității muncii. Accelerarea creșterii acesteia în condițiile promovării largi a progresului științific și tehnic, dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale, a unui nivel tot mai înalt de pregătire generală și profesională a forței de muncă va avea influențe considerabile asupra trecerii la o nouă calitate a întregii activități economice și sociale.

În condițiile politicii consecvente de ocupare deplină a forței de muncă, **dublarea productivității muncii înseamnă**

Tabelul nr. 3

Contribuția factorilor extensivi și intensivi la creșterea producției și productivității muncii în industrie

	— în % —						
	1950— 1955	1955— 1960	1960— 1965	1965— 1970	1970— 1975	1975— 1981	1950— 1981
Sporul de producție industrială realizat pe baza :							
— creșterii numărului personalului	32,3	23,5	35,1	30,6	42,8	21,3	23,5
— creșterii productivității	67,7	76,5	64,9	69,4	57,2	78,7	76,5
Sporul de productivitate realizat pe seama :							
— înzestrării tehnice a muncii	31,9	65,9	50,0	113,3	100,0	123,8	90,3
— eficienței utilizării fondurilor fixe	68,1	34,1	50,0	—13,3	—	—23,8	9,7

nă implicit dublarea producției nete și a venitului național. Atingerea acestui obiectiv, în condițiile potențialului tehnico-material și uman existent, urmează să aibă loc nu prin intensificarea efortului fizic, ci a efortului de gândire, de concepție în vederea asimilării de produse și tehnologii noi, moderne, realizării de linii complet automatizate, utilizării roboților industriali și micro-procesoarelor, organizării științifice a conducerii, producției și muncii. Creșterea producției și a productivității muncii reclamă să se acționeze în mai multe direcții, dintre care în principal reținem :

1). În centrul preocupărilor tuturor unităților industriale trebuie să stea **ridicarea nivelului tehnico-economic al producției, înnoirea masivă și rapidă a produselor în pas cu exigențele progresului tehnic și tehnologic mondial.** Asimilarea cât mai rapidă a cuceririlor științei și tehnicii moderne reprezintă un element decisiv al sporirii productivității muncii. Prin înlocuirea produselor și tehnologiilor învechite cu produse de înaltă tehnicitate și calitate și tehnologii moderne se poate asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și de forță de muncă.

2). Este necesar să se acționeze mai ferm în vederea **folosirii cu randament ridicat a fondurilor fixe, respectiv utilizării la maximum a capacităților de producție existente.** Disponem în industrie de fonduri uriașe, în marea lor majoritate de înaltă tehnicitate, realizate în ultimii 10 ani. Numai prin utilizarea lor la nivelul parametrilor proiectați se pot recupera toate cheltuielile făcute pentru importul mașinilor și utilajelor. În acest domeniu există rezerve importante care — socotite în producție fizică și în prețuri corespunzătoare — se ridică la sute de miliarde lei anual. În acest scop toate unitățile trebuie să asigure încărcarea la parametrii proiectați a tuturor mașinilor și instalațiilor, asigurarea unei dimensionări optime a numărului de schimburi, scurtarea duratei și îmbunătățirea calității reparațiilor.

3). O cale deosebit de importantă pentru creșterea producției o reprezintă **îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a producției, dimensionarea riguroasă a stocurilor și gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor.** Măsurile preconizate privind asigurarea stocului de materii prime și materiale necesare pentru cel puțin 15—30 de zile vor contribui la înlăturarea întreruperilor în producție ca urmare a lipsei acestora. Realizarea și menținerea stocului la acest nivel necesită ca fiecare unitate să asigure desfășurarea ritmică a procesului de producție, să-și îndeplinească integral sarcinile de plan. O condiție de bază pentru buna aprovizionare tehnico-materială a producției o constituie punerea în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor de investiții. Se cer, totodată, înlăturate lipsurile manifestate în asimilarea diferitelor materiale, piese și subansamble, precum și în recuperarea și re folosirea acestora.

4). Creșterea rapidă a producției depinde de **reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, îndeosebi a consumurilor de materii prime, materiale,**

dr. Ioan BRATU
Ovidiu NANEȘ

(Continuare în pag. 10)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

TEHNOLOGII AVANSATE PENTRU SPORIREA
POTENȚIALULUI PRODUCTIV AL FIECĂREI SONDE

DEZVOLTAREA tuturor ramurilor economiei naționale impune, în mod obiectiv, asigurarea unei puternice baze de materii prime și energetice. În acest context, industriei extractive de petrol și gaze îi revin sarcini deosebit de importante, atât pe linia descoperirii de noi rezerve, cât și pe linia perfecționării tehnicilor și tehnologiilor de extracție, în scopul sporirii producției și obținerii unei eficiențe economice cât mai ridicate.

Realizarea în 1985, la nivelul economiei naționale, a unei producții de 15 mil. tone țiței și extragerea în anii 1983—1985 a 3 mil. tone țiței și 8 miliarde mc gaze peste prevederile

inițiale din planul cincinal reprezintă pentru lucrătorii din industria de petrol o sarcină deosebit de stimulantă, a cărei realizare cere eforturi materiale și îmbunătățirea întregii activități. Transpunerea în practică a recentelor măsuri organizatorice stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu lucrătorii din industria petrolieră trebuie să conducă la îmbunătățirea nivelului tehnic și tehnologic la fiecare loc de muncă, la întărirea disciplinei și spiritului de răspundere față de rezultatele obținute. În mod nemijlocit este implicată în această direcție și activitatea Trustului de foraj-extracție Arad.

Creșterea gradului
de recuperare a hidrocarburilor
din zăcămint

ÎN ZONA DE VEST a țării, unde își deslășoară activitatea unitățile trustului, extragerea hidrocarburilor a început relativ recent. În prezent, raza de activitate a fost extinsă, acțiunile de foraj și extracție a hidrocarburilor desfășurându-se pe teritoriul a cinci județe — Timiș, Bihor, Satu Mare, Sălaj și Arad. Rezultatele bune obținute în activitatea de cercetare geologică au condus la creșterea volumului de foraj de cercetare, care s-a dublat în perioada 1965—1982.

Ca urmare a acestor realizări, numărul zăcămintelor de petrol și gaze descoperite și puse în exploatare a crescut în fiecare an, în prezent fiind în exploatare peste 40 de zăcăminte de țiței și gaze. Echiparea acestor zone pentru punerea în exploatare a necesitat un volum din ce în ce mai mare de investiții. În 1982 volumul de investiții aferent zonei de activitate a trustului a fost mai mare cu circa 1 250 mil. lei, iar pentru anul în curs se estimează la 2 000 mil. lei. Ca urmare, producția a cunoscut creșteri importante: față de 1970 cantitatea de țiței a crescut în proporție de 173%, iar cea de gaze de 152%. Creșterea producției de țiței și gaze este rezultatul atât al punerii în funcțiune a noi zăcăminte, cât și al aplicării în zăcămintele vechi a unor procese și tehnologii de lucru cu eficiență ridicată. Este vorba, în primul rând, de aplicarea procesului de **combustie subterană** la zăcămintul panonian Suplac, care are ca rezultat creșterea nivelului de producție pe zăcămint de circa 7 ori și, ceea ce este și mai important, asigură o recuperare a țițeiului în procent de circa 50% față de numai 9,2% cât se prevedea prin exploatare primară.

Preocupări deosebite au fost manifestate și pe linia intensificării afluxului de țiței în sonde, în scopul reducerii

duratei de exploatare a zăcămintelor și a declinului natural de producție. În perioada 1975—1982 numărul de operații de intensificare a afluxului în sonde a crescut de la 410 la 1 370 operații/an, iar eficiența acestor lucrări a fost de 269 mii tone în 1982 față de 129 mii tone în 1975. Acestor lucrări li se acordă și în continuare o atenție deosebită, fiind un mijloc eficient de menținere a unui nivel de producție cât mai ridicat.

Pentru creșterea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcăminte, încă din anii anteriori s-au luat măsuri de experimentare și inițiere a unor procese de injecție de fluide în zăcăminte. În afară de procesele care se aplică pe zăcămintul panonian Suplac (combustia subterană umedă și injecția ciclică de abur), se realizează și injecția de apă pe zăcămintele de la Calacea, Satchinez, Varias Est + Vest, Sandra Sud, Biled și Turnu. Unele din aceste procese sînt într-un stadiu avansat de dezvoltare (combustia subterană de la Suplac, injecția de apă de la Calacea și panonian Satchinez), cu rezultate notabile în ceea ce privește sporul de producție obținut față de exploatarea în regim primar. În 1982 circa 32% din producția trustului a fost obținută, ca urmare a aplicării măsurilor specifice de creștere a factorului final de recuperare. Deși în prezent peste 80% din rezerva recuperabilă a trustului este sub influența unor procese sau experimente de injecție de fluide în zăcăminte, pentru dezvoltarea la scară industrială a tuturor proceselor și creșterea factorului final de recuperare cu peste 50% față de realizările actuale se impune un volum ridicat de investiții. Este vorba de forarea a 110 sonde de injecție, 250 sonde de completare de gabarit, montarea a 6 stații de injecție apă și a 3 stații de injecție aer și gaze în zăcămint, realizarea a circa peste 150 km conducte.

Avînd în vedere că potențialul gazcifer al zonei de activitate a Trustului de foraj-extracție Arad este destul de însemnat, se întreprind măsuri deosebite pentru punerea în exploatare

a noilor zăcăminte descoperite și pentru valorificarea cât mai bună a acestei bogății naționale. Dacă în prezent numai 43% din gazele bogate produse în zonă sînt degazolinizate, începînd cu sem. II a.c. acest procent va fi de 60%, iar din anul 1984 se va asigura degazolinizarea întregii cantități de gaze bogate produse în zonă. Pentru viitor (anul 1985) se prevede valorificarea superioară prin deetenizare a întregii producții de gaze din partea de vest a țării.

O altă direcție în care s-a acționat și se acționează în continuare, o reprezintă reducerea costurilor de producție în toate sectoarele de activitate. Astfel, în 1982, datorită măsurilor luate, costurile de producție la activitatea de extracție a țițeiului au fost reduse cu 31,6 lei la 1 000 lei producție. La activitatea de foraj, probe-producție și deservire, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au fost reduse cu 13,1 lei, iar la activitatea de construcții-montaj prezintă reduceri de 21,5 lei. Ca urmare a diminuării costurilor și în special a celor materiale, producția netă a fost depășită cu 7,5% la activitatea de extracție. Datorită activității deosebite desfășurate în 1982, unitățile trustului au realizat un beneficiu peste plan de 23 924 mii lei, principalii indicatori de eficiență fiind nu numai îndepliniți ci și depășiți.

Cadru stimulat
pentru sporirea producției

PENTRU 1983, trustul are sarcina de a realiza o producție mai mare față de anul trecut cu 285 mil. mc gaze, 8 000 tone gazolină, extracția de țiței menținîndu-se la un nivel relativ constant. Măsurile tehnico-organizatorice adoptate, ca urmare a Consfătuirii de lucru organizate cu cadre de conducere, specialiști și muncitori din industria petrolieră au creat cadrul propice pen-

ing. C. ALDESCU
directorul Trustului
foraj-extracție Arad

(Continuare în pag. 12)

Piloni

ai creșterii

eficienței

Materialele din stoc - o mare resursă potențială. Cum sînt atrase în producție?

SPORIREA preocupărilor tuturor factorilor implicați pentru accelerarea procesului de deplasare a materiilor prime și materialelor disponibile din stoc în circuitul productiv se inserie ca un obiectiv prioritar, de maximă importanță. Acest transfer al materialelor din starea „de așteptare” în cea de prelucrare productivă, asigură o mai bună aprovizionare a producției, evită imobilizările de mijloace circulante, aduce o contribuție sporită la creșterea ritmicității producției, a posibilităților de satisfacere a unei game extinse de cerințe ale beneficiarilor, la sporirea beneficiilor la producător. Așa cum s-a subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 15 martie a.c. este necesar să se acționeze cu toată răspunderea, la toate nivelurile, pentru valorificarea cât mai eficientă a plusurilor de stocuri și redistribuirea operativă a materialelor supranormative în vederea unei bune aprovizionări a întregii economii naționale.

În acest cadru, prezentăm în continuare un studiu privind evoluția materialelor din stoc către procesul efectiv de fabricație, în dorința de a evidenția soluții noi și modalități concrete de acțiune pentru intensificarea acestei translații.

De ce realizări cu plus și minus față de prevederi

ANALIZA nivelurilor stocurilor existente la 1 ianuarie 1983, comparativ cu cele planificate și normate, a scos în evidență că :

1 ÎN marea majoritate a întreprinderilor din economia națională stocurile de materiale existente au fost egale sau apropiate cu nivelurile planificate prin balanțe. Asemenea situații favorabile s-au datorat preocupărilor consecvente desfășurate de către toți factorii implicați în vederea :

- realizării ritmice, integrale a planului de producție, cantitativ și mai ales în structura sortotipodimensională prevăzută ;
- intensificării colaborării beneficiarilor cu furnizorii pentru sprijinirea acestora din urmă în respectarea obligațiilor de livrare, la termen și de calitate prevăzută în contract ;
- previzionării mai judicioase a evoluției cererilor beneficiarilor.

În afara acestor acțiuni de prevenire a formării stocurilor supranormative de materiale, în întreprinderi și centrale industriale s-a acționat și printr-o serie de acțiuni corective, pentru diminuarea și lichidarea grabnică a acestor „depozite” nedorite de materii prime, imediat atunci cînd acestea au început să apară. Rezultate bune s-au obținut în primul rînd prin :

- transmiterea în timp util către coordonatorii de balanțe a cererilor fundamentate de renunțare la materialele respective în vederea modificării sau adaptării operative a planurilor de aprovizionare, repartițiilor și contractelor ;
- sprijinirea operativă de către majoritatea centralelor industriale de resort a redistribuirii stocurilor existente în unele întreprinderi ;
- preluarea materialelor disponibile prin intermediul bazelor județene de aprovizionare tehnic-materială și apoi redistribuirea lor operativă prin intervenția promptă a multora dintre aceste organisme (numai prin bazele din subordinea Ministerului Aprovizionării au fost preluate și valorificate în cursul anului 1982 stocuri în valoare de 3,5 mld. lei).

Ca urmare a acțiunilor conjugate întreprinse pentru prevenirea și valorificarea supranormativelor, stocurile de materiale marceau o diminuare de 5,1 mld. lei la data de 1 ianuarie 1983 față de nivelul existent la data de 30 septembrie 1982, și ele au continuat să fie substanțial diminuate pe parcursul primului trimestru al acestui an.

2 ÎN cursul anului 1982, în economie au existat și întreprinderi în care stocurile de materiale existente se situau peste nivelul normat prin plan. Aceasta a făcut ca nivelurile stocurilor disponibile și supranormative să se ridice la valori însemnate la unele produse, din care ponderea cea mai însemnată au deținut-o : metalul feros, localizat îndeosebi la consumatorii din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ; unele materiale chimice ca, de exemplu, soda caustică și calcinată, fire poliamidice din relon și poliesterice, polistiren ; anumite materiale lemnoase și de construcții ca unele sorturi de placaje, de plăci din așchii de lemn și fibrolemnoase, ciment, cărămizi ; unele sortimente de materiale provenite din industria ușoară.

Cauzele apariției stocurilor supranormative de materiale semnalate au fost în general aceleași, ponderea lor diferind, desigur, în funcție de anumite grupe de materiale. Ceea ce poate fi semnalat este faptul că, în general, ponderea principală (în ordine descrescă-

toare) a revenit următoarelor cauze : 1) nerealizarea integrală, la beneficiar, a producției planificate în sortimentul stabilită, determinată îndeosebi de unele lipsuri în planificarea și organizarea producției și a muncii ; 2) neîndeplinirea integrală a prevederilor planului de investiții ; 3) existența în componența acestor stocuri a unor materiale de alte calități decît cele solicitate de beneficiari ; 4) depășirea prevederilor planului de producție la anumite sortimente, care au fost depozitate în stoc, pînă la solicitarea lor de către consumatori.

Au existat însă, în perioada analizată, în anumite întreprinderi din unele sectoare productive și diferite categorii de materii prime și materiale la care stocurile existente au fost mai mici decît cele planificate ; și în aceste situații continuitatea fluxului producției a avut de suferit datorită neasigurării ritmice a necesarului locurilor de muncă. Principalele cauze au provenit din : a) nerealizarea producției fizice planificate, de această dată de către unitățile producătoare-furnizoare (la producția de țitei, cocs, fontă, lignit și huiă sortată de exemplu) ; b) funcționarea în unele cazuri la indici inferiori a unor agregate și instalații tehnologice sau nerespectarea termenelor de intrare în funcțiune a unor noi instalații (care au determinat, de exemplu, unele minusuri la amoniac, clor, unele tipuri de fire și fibre, îngrășămintă chimice, P.V.C., cauciuc sintetic).

Interesant de semnalat este faptul că în unele cazuri — e drept puține la număr — pe filiera prelucrării primare a unui și aceluiași material de bază au existat minusuri de stoc în unele etape de prelucrare inițiale, concomitent cu plusuri de stoc în fazele tehnologice ulterioare. Cu alte cuvinte, deși materia primă nu exista la nivelul necesarului planificat, totuși s-au realizat din ea și unele materiale care au devenit stocuri peste normativ. Astfel, în timp ce stocurile s-au situat sub nivelul planificat la unele categorii de bușteni, de pildă, la o serie de prelucrate din lemn au existat și stocuri excedentare (uși-ferestre, ambalaje din lemn, din hîrtie, carton ondulat).






Sintetizînd aceste aspecte, se poate aprecia că abaterile de la stocurile normate de materiale, atît în plus cît și în minus, s-au datorat în primul rînd nerealizării sarcinilor fizice planificate de către unele întreprinderi beneficiare și de către unii producători. La aceasta s-a adăugat sprijinul mai puțin consecvent pe care unele centrale industriale și ministere economice l-au acordat unităților din subordine pentru cunoașterea și adaptarea operativă a producției la cerințele beneficiarilor, îndrumarea și controlul în unele cazuri mai puțin riguroase ale acestor organisme pentru evitarea supraaprovizionărilor, pentru respectarea disciplinei contractuale și de plan în unitățile productive componente.

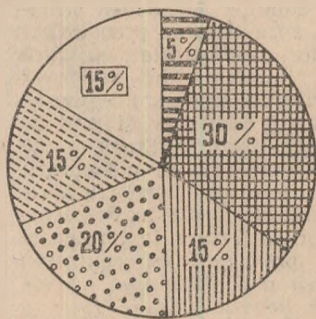
Soluții pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

DAT FIIND CĂ și în trimestrul I al acestui an, cu toate îmbunătățirile substanțiale înregistrate față de situa-

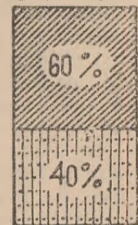
Acțiuni în sprijinul prevenirii și diminuării stocurilor disponibile și supra normative de materiale (și influența lor potențială relativă)

Acțiuni de prevenire a formării stocurilor






-  Realizarea integrală a producției fizice planificate la beneficiar
-  Îndeplinirea la termen a prevederilor din programele de investiții
-  Cunoașterea aprofundată a cerințelor beneficiarilor și a evoluției lor, adaptarea operativă a producției la cerințe
-  Fundamentarea temeinică a necesarului de aprovizionat
-  Sprijin și control riguros pentru prevenire și redistribuire de către minister, M.A.G.F. și C.S.P.

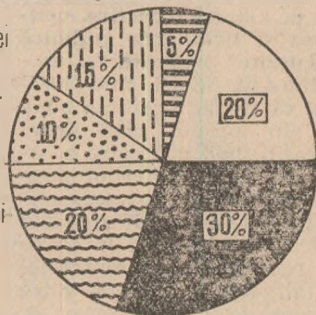


Total acțiuni de prevenire și corectare



Acțiuni corective de diminuare a stocurilor existente

-  Preocupare activă a întreprinderii și centralei pentru redistribuirea stocurilor existente
-  Intensificarea identificării, preluării și valorificării stocurilor prin B.J.A.T.M.-uri
-  Organizarea evidenței operative pe calculator a stocurilor și a mișcării lor
-  Includerea stocurilor supranormative preliminate în necesar și reducerea cererilor de materiale
-  Alți factori de influență



Acțiuni de prevenire a formării stocurilor

Acțiuni corective de diminuare a stocurilor existente

ția stocurilor supranormative de materiale din 1982, în sensul apropierii lor evidente față de necesarul normat, mai există o serie de probleme în unele întreprinderi, apare necesară în continuare aplicarea unor măsuri și desfășurarea unor acțiuni riguroase de prevenire a formării și de diminuare a stocurilor disponibile, fără mișcare, supranormative (în schemă sînt prezentate principalele acțiuni preventive și corective și estimarea influenței lor relative asupra diminuării stocurilor, reieșită din unele investigații ale autorului). Este vorba, în principal de:

■ concentrarea eforturilor pentru realizarea la vreme, integrală, a planului fizic, în cantitățile și calitățile specificate în plan și contracte, în structura sortotipodimensională prevăzută;

■ sporirea atenției acordate de către conducerea unității, de toți specialiștii, activității de fundamentare cit mai temeinică a necesarului de aprovizionat, gestionarea și gospodărirea cit mai chibzuită a resurselor materiale necesare executării planului de producție, activitate care, atunci cînd este de slabă calitate, poate conduce la aprovizionări supradimensionate generatoare de lipsuri în alte întreprinderi, de cheltuieli neeconomicoase și blocări de spații de depozitare în propria unitate, sau la stagnări în activitatea de producție atunci cînd este subdimensionată. Pentru prevenirea formării de stocuri supranormative și disponibile și îndeosebi la materialele metalurgice și produse din metal, lansarea comenziilor de către beneficiari și punerea în fabricație de către întreprinderile producătoare va trebui să se facă numai pe baza aprobării de către Ministerul Aprovizionării și C.S.P. a specificațiilor

pe sortotipodimensiuni prezentate de către întreprinderi, centrale și ministere;

■ includerea stocului de materiale disponibile preliminar în sfîrșitul perioadei în capitolul de „cerințe satisfăcute” în procesul de fundamentare a necesarului de aprovizionat și diminuarea acestuia din urmă cu cantitățile respective. În general, se resimte nevoia ca încă din faza de marketing, de proiectare și de pregătire a producției să fie sporite pe toate căile preocupările pentru evitarea formării de stocuri supranormative. În acest sens, sarcini desemnate revin și institutelor de proiectare pentru introducerea mai hotărîtă în proiecte a materialelor fără mișcare existente în întreprinderi, folosirea în procent și mai mare a înlocuitorilor de importuri și a materialelor deficitare;

■ aprofundarea gradului de cunoaștere a cerințelor beneficiarilor și de studiere a evoluției lor probabile în timp, pentru ca eventualele schimbări apărute pe parcursul executării planului să nu conducă la apariția de stocuri supranormative de materiale. În această direcție se impune ca sprijinul centralei de resort să se facă mult mai mult simțit ca în prezent.

Totodată, pe parcursul execuției planului este necesar ca centralele industriale, cu ajutorul mai susținut al ministerelor producătoare, al Ministerului Aprovizionării și C.S.P. să efectueze adaptări lunare a programelor de fabricație și de livrare a materialelor (îndeosebi metalurgice) pe sortotipodimensiuni în funcție de modificările intervenite în structura producției unităților consumatoare, iar trimestrial, odată cu elaborarea lucrărilor privind reglementarea nivelurilor stocurilor din

conomie, să modifice programele de fabricație, ținînd seama de necesitățile actualizate ale consumului productiv și de stocurile existente în economie;

■ organizarea unei evidențe preventive și operative pentru cunoașterea aprofundată în fiecare întreprindere, centrală industrială și minister de resort a nivelurilor, structurii, evoluției și cauzelor stocurilor de materiale disponibile și supranormative, care să creeze posibilitatea redistribuirii lor operative între diferite unități în funcție de necesitățile producției. Devine eficientă în acest cadru utilizarea cu prioritate a capacității centrelor de calcul existente în cadrul fiecărui minister pentru evidență și redistribuire operativă de stocuri;

■ este necesar, totodată, ca unitățile economice deținătoare de stocuri de materiale disponibile sau supranormative care nu au putut fi redistribuite în cadrul aceleiași centrale sau minister să le comunice în timp util către Ministerul Aprovizionării, prin bazele subordonate acestuia, în scopul asigurării evidenței centralizate pe calculator a acestor stocuri pe sortotipodimensiuni și redistribuirii lor, în primul rînd, în cadrul fiecărui județ;

■ intensificarea acțiunilor organizate ale bazelor județene de aprovizionare și desfacere precum și ale bazelor specializate ale ministerelor și centralelor pentru identificarea și preluarea completă și în timp util a stocurilor de materiale disponibile și fără mișcare din competența lor de acțiune, care n-au putut fi valorificate de către unitățile deținătoare. În acest sens, specialiștii apreciază necesar ca, la eforturile proprii sporite ale acestor unități, să se adauge o preocupare mai susținută a factorilor de resort pentru asigurarea la vreme a mijloacelor de transport necesare, în special a vagoanelor.

Readucem cu acest prilej în discuție opiniile unor specialiști din sistemul de aprovizionare care apreciază că actualmente dobînda ce trebuie plătită pentru utilizarea creditelor ce se acordă în vederea preluării și valorificării supranormativelor este prea mare și de aceea uneori nemobilizatoare, ținînd seama că nivelul cheltuielilor de circulație este relativ mai scăzut. Iată de ce, pentru cointeresarea valorificării materialelor disponibile prin intermediul bazelor de aprovizionare, ar putea fi examinată posibilitatea și oportunitatea reducerii nivelului dobînzilor percepute la creditele ce se acordă în vederea preluării și valorificării stocurilor de la unitățile deținătoare.

În condițiile întăririi autogestiei economico-financiare, se conturează mai pregnant necesitatea atragerii cit mai operative și complete, prin toate mijloacele, a stocurilor de materiale în procesul efectiv al fabricației în fiecare întreprindere, ca o modalitate importantă de sporire a beneficiilor prin asigurarea în acest fel a unor resurse ieftine, aflate la îndemînă, pentru desfășurarea ritmică a producției, pentru reducerea imobilizărilor de fonduri, și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Bogdan PĂDURE

Recomandările specialiștilor pentru actuala campanie agricolă

PREGĂTIREA, SEMĂNATUL, ÎNTREȚINEREA CULTURILOR — CORESPUNZĂTOR CONDIȚIILOR FIECĂREI SOLE

SPECIFICUL lucrărilor din actuala campanie de primăvară este determinat de condițiile climatice cu totul deosebite din perioada toamnă-iarnă a actualului an agricol în care cantitățile de precipitații au fost reduse, mai cu seamă în zonele din est și sud ale țării unde s-au situat cu mult sub media multianuală (în zona Fundulea, de pildă, cantitatea de apă căzută în intervalul octombrie 1982 — martie 1983 a reprezentat circa 55% din media perioadei respective pe ultimii 30 de ani).

Către finele lunii trecute, rezervele de apă ale solului pe stratul 0—80 cm marceau un deficit de circa 45 mm în Cîmpia de Sud a țării și de 50—60 mm în Dobrogea. În condiții de irigare, deficitul este cu 10—15 mm mai mic față de neirigat. Acest deficit s-a mai redus însă ca urmare a precipitațiilor căzute în prima decadă a lunii aprilie.

Trebuie avut însă în vedere și un alt factor important care a predominat în sezonul rece: **frecvența alternanță a înghețului-dezghețului la sol**. În condițiile cantităților reduse de apă, aceasta a determinat, în întreaga țară, o stare fizică a solului deosebit de favorabilă: pînă la adîncimea de 25—30 cm, el este afinat, bine structurat, revărsînd ușor microagregatele la prelucrarea sa mecanică.

O influență favorabilă s-a înregistrat și în activitatea microbiologică a solului. Temperaturile pozitive din timpul iernii, raportul favorabil apă-aer din sol, au stimulat acumulara netă a unor cantități apreciabile de nitrați în stratul 0—40 cm. Desprimăvărarea timpurie și rapida încălzire a solului în stratul 0—10 cm au făcut ca mobilitatea ionului fosfatice să crească, astfel că cerealele păioase au suferit foarte puțin în acest an, chiar pe terenurile mai slab aprovizionate cu fosfor mobil. Asupra gradului de îmburuienare din primăvară, aceste condiții climatice au acționat de asemenea favorabil, numărul de buruieni fiind mult mai redus decît în alți ani.

În această situație, măsurile tehnologice de cultură din această primăvară se îndreaptă cu predilecție spre utilizarea la maximum a rezervei de apă din sol și înmagazinarea oricărui cantități de precipitații ce vor cădea în perioada următoare. Ca primă măsură se înscrie reducerea la minimum a numărului de lucrări și a adîncimii de lucrare a solului. Prin pregătirea patului germinativ într-un strat cît mai superficial se distruge continuitatea circulației apei capilare, împiedicînd evaporarea din stratul mai adînc și realizîndu-se la suprafață un strat de sol mărunțit și afinat, deci aerat și încălzit. În aceste condiții, sămînța va beneficia de cele două condiții esențiale procesului de germinare: umiditatea și temperatura optimă.

Adîncimea de lucrare a solului trebuie să fie egală sau mai mare cu 2—3 cm decît adîncimea optimă de semănat pentru fiecare cultură. Ea este determinată de cerințele actualelor mașini de semănat, care au patine de tip universal și necesită o bună afinare a solului pînă la nivelul adîncimii de semănat. Totodată, patul germinativ trebuie să aibă o adîncime uniformă, care să permită așezarea sămînței la același nivel. S-a constatat, că în cazul unor densități sporite la porumb, soia și fasole în special (în condiții de irigare), adîncimile diferite de încorporare a boabelor în sol fac ca o plantă care răsare cu numai 24 de ore mai tîrziu decît plantele vecine să sufere toată perioada de vegetație, mergînd adesea pînă la sterilitate completă.

Tot în scopul utilizării cît mai eficiente a conținutului de apă al solului, pregătirea patului germinativ trebuie făcută în preluarea sau chiar în ziua semănatului. Așezarea sămînței în solul reavăn, presarea produsă de roțile tasatoare ale semănătorii asigură condiții deosebit de favorabile germinării.

Executarea lucrărilor de pregătire a patului germinativ cu agregate complexe, care să realizeze la aceeași trecere și operații ca erbicidarea, fertilizarea de primăvară, aplicarea insecticidelor recomandate în tehnologiile diferitelor culturi nu numai că permite reducerea considerabilă a consumului de carburanți, dar și distruge buruienile răsărite sau în curs de răsărire.

Pregătirea corectă a patului germinativ asigură desfășurarea în condiții bune a semănatului, răsărire uniformă (explozivă) și creșterea viguroasă a tinerelor plante înainte de a fi periclită de buruieni. Realizarea unor importante economii de carburanți se vor efectua prin executarea lucrărilor de pregătire cu agregate complexe. Decizia privind modul de realizare

a patului germinativ revine în întregime specialiștilor din unitățile agricole și trebuie fundamentată pe o bună cunoaștere a condițiilor existente în fiecare solă.

Pentru culturile din epoca a II-a de semănat, se cere ca lucrările de pregătire a patului germinativ să fie diferențiate în funcție de: cerințele biologice ale sămînței; calitatea lucrărilor de bază ale solului; prezența resturilor vegetale la suprafața arăturii; volatilitatea erbicidelor și insecticidelor utilizate.

Pregătirea patului germinativ

DEOARECE la porumb, adîncimea optimă de semănat este de 5—8 cm, pregătirea patului germinativ trebuie făcută, în general, cu grapa cu discuri în agregat cu grapa cu colți reglabili. Această lucrare asigură o bună afinare a solului pe adîncimea de semănat, realizînd totodată nivelarea coamelor arăturilor. În condiții normale este suficientă o singură lucrare efectuată în preajma semănatului, pe direcție perpendiculară sensului de înaintare al semănătorii. În cazul unor terenuri tasate sau denivelate din cauza unor arături defectuoase, se recomandă să se efectueze încă o lucrare cu grapa cu discuri sau cu combinatorul.

La arăturile de toamnă cu resturi vegetale care nu au fost încorporate în sol, este necesar ca acestea să fie adunate (mecanic sau manual), iar după curățirea perfectă a terenului se va lucra solul cu grapa cu discuri în agregat cu grapa cu colți reglabili înclinați în spate. Utilizarea erbicidelor ușor volatile, de tipul Diizocab-ului, face necesare două lucrări pentru încorporarea acestuia în sol, cu grapa cu discuri, în terenuri cu resturi vegetale la suprafață — sau o lucrare cu grapa cu discuri și una cu combinatorul, în condițiile unor arături curate.

La leguminoasele pentru boabe (fasole, soia), ținînd seama că răsărire acestora este epigeică (deci, o adîncime redusă de semănat), că pentru germinare sămînța necesită cantități foarte mari de apă, iar tasarea solului pe urma roților tractorului influențează nefavorabil creșterea și dezvoltarea plantelor, se cere organizată efectuarea cu minimum de lucrări și în timp optim a mobilizării solului la adîncimea de semănat.

O măsură deosebit de importantă o reprezintă amplasarea acestor culturi după premergătoare timpurii la care lucrările de bază ale solului au fost efectuate de bună calitate și întreținute cu discul în toamnă. În aceste condiții pregătirea patului germinativ se va face cu combinatorul, în ziua sau preluarea semănatului, fiind necesară o singură lucrare; două lucrări sînt necesare numai în cazul aplicării erbicidelor ușor volatile, de tipul Treflon-ului.

Pe terenurile mai puțin favorabile acestor culturi — cu arături defectuoase sau cu resturi vegetale neincorporate în sol — pregătirea patului germinativ se face cu grapa cu discuri în agregat cu grapa reglabilă după ce terenul a fost bine curățat de resturile vegetale.

Combaterea buruienilor

LA CEREALELE DE TOAMNĂ cu o slabă stare vegetativă, se va folosi cu precădere sarea de amină a 2,4 D-ului (SDMA). Dată fiind cantitatea redusă de apă în sol este posibil ca, în unele regiuni grîul (și orzul) de toamnă să stagneze pentru o vreme din vegetație, în timp ce buruienile (mai ales cele perene) să continue să se dezvolte. În acest caz, la aplicarea tratamentelor cu SDMA se va ține seama în primul rînd de faza de creștere a grîului (orzului) și apoi de faza de dezvoltare a buruienilor.

Erbicidele reziduale nevolatile (pe bază de Strazin, Prometrin, Alaclor ș.a.) dau, în anii secetoși, rezultate mai slabe. Ca atare, ele trebuie puse în contact cu un strat de sol ceva mai umed; deci, se vor încorpora (cu combinatorul) numai superficial, la 4—6 cm. Totodată este bine să se creeze, din cotele alocate, o rezervă de carburanți (prin economii la alte lucrări), pentru un eventual număr sporit de prașile. Forța de muncă din unități trebuie repartizată în mod egal pentru a efectua, pe întreaga suprafață de culturi prașitoare tratată cu doze moderate de erbicide, o prașilă selectivă, de corecție (aceasta va necesita circa 1/6 din volumul de muncă manuală utilizat pe suprafețele netratate cu erbicide).

Intrucît erbicidul Diizocab dă, în condiții de secetă, rezultate mai bune, va fi folosit cu precădere la porumbul ce urmează după porumb (de obicei mai îmburuienat), iar erbicidul Lasso — la porumbul cultivat după grâu (de regulă mai curat). Acolo unde porumbul urmează după porumb și nu se dispune de Diizocab pentru întreaga suprafață, se va face o rotație a erbicidelor, aplicînd Diizocab pe solele tratate anul trecut cu Lasso și invers.

Momentul începerii semănatului

ÎN FIECARE unitate, acest moment se stabilește în funcție de atingerea temperaturilor minime de germinație, specifice diferitelor culturi (în °C la adîncimea de semănat: pentru soia 7—8, pentru porumb, cîneapă fasole 8, pentru ricin 8—9, tutun 8—10, orez 11—12, sorg boabe și bumbac 12). Cantitatea redusă de umiditate și starea fizică a solului din acest an au permis realizarea acestor temperaturi în multe din județele din vestul și sudul țării, fapt ce a determinat declanșarea semănatului culturilor din epoca a doua.

În ce privește ordinea semănatului, un criteriu trebuie să-l constituie și rezultatul analizei de „germinare la rece“ („cold-test“). Hibrizii sau soiurile cu un procent ridicat de germinație în aceste condiții vor fi semănați primele, ele avînd capacitatea să realizeze un număr mai mare de plante viabile la eventualele răciri ale solului. Totodată, este indicat ca semănatul să înceapă cu hibrizii timpurii de porumb și să continue cu cei tardivi, realizînd și pe această cale o mai bună eşalonare a maturării și recoltării. Semănatul mai timpuriu al acestor culturi prezintă avantajul utilizării mai bune a rezervelor din sol.

În același sens, trebuie acționat și în vederea încheierii cît mai rapide a semănatului în fiecare unitate. Depășirea epocii optime de semănat poate avea consecințe deosebit de negative. Răsărirea neuniformă a plantelor, întîrzierea în vegetație determină accentuarea condițiilor de concurență intraspecifică a plantelor, avînd ca efect — în situația unor rezerve de apă reduse — scăderi foarte semnificative ale producției.

Densitatea optimă a plantelor

TOT ÎN FUNCȚIE de condițiile concrete din fiecare unitate se determină densitatea, ca rezultat a trei factori: habitusul plantei, umiditatea solului și nivelul de fertilizare. Soiurile sau hibrizii mai tardivi dau naștere la plante mai viguroase, a căror autostînjire este mai puternică în condițiile unor densități sporite. Pentru hibrizii tardivi și semitardivi de porumb,

densitatea optimă este cu 5—7 mii plante/ha mai redusă decît la cei semitimpurii.

Densitățile mari de semănat determină un consum sporit de elemente nutritive și mai ales de apă, pentru formarea la început a părții vegetale a plantei și apoi a recoltei. În condițiile unor deficite de umiditate, planta renunță la etajele inferioare de frunze, iar productivitatea ei este cu atît mai mică, cu cît densitatea de semănat este mai mare. Fertilizarea necorespunzătoare, determină de asemenea, scăderea producției la densități sporite.

În condițiile de cultură irigată, densitatea optimă de semănat diferă în funcție de natura hibridului, dar mai cu seamă de nivelul de fertilizare a solului din acest an. Pentru loturile cu producții intensive de porumb irigat, în condițiile neasigurării la nivel optim a fertilizării organo-minerale, este indicat să se respecte limitele minime ale densității recomandate.

În ce privește **distanța între rînduri**, ea trebuie să aibă în vedere posibilitatea efectuării unui număr mai mare de lucrări de întreținere, dat fiind caracterul secetos al acestei primăveri. Executarea prașitului mecanic contribuie într-o mare măsură la economisirea apei prin combaterea la timp a buruienilor (avide de umiditate și de elemente nutritive) și prin reducerea evaporației apei la nivelul solului în perioada în care plantele nu au acoperit complet terenul. La porumb, distanța de 70 cm între rînduri răspunde tuturor acestor cerințe. La soia, aplicarea semănatului în rînduri apropiate pentru creșterea producției la hectar este condiționată, în acest an, de rezerva de umiditate, de posibilitatea combaterii integrale a buruienilor și de aplicarea tuturor măsurilor de conservare a umidității solului. De aceea, se recomandă semănatul la 50 cm între rînduri sau în benzi la 45—70 cm între rînduri, care permit efectuarea la timp a prașitelor mecanice.

Respectarea adîncimii la semănat este impusă de conținutul redus de apă al solului în stratul 0—20 cm, ca și de frecvența mare a vîntului, care usucă solul la suprafață. Totuși, o adîncime prea mare nu este recomandată, deoarece plantele utilizează o mare cantitate de energie pentru răsărire, iar unele semințe cu o valoare culturală mai redusă pot determina diminuări ale densității. Pentru solurile cu textură mijlocie recomandăm adîncimea de 6—8 cm la porumb și ricin, 3—5 cm la leguminoasele pentru boabe (soia, fasole) și sorg, 3 cm la cîneapă și 4—5 cm la bumbac. Pe solurile mai grele adîncimea la semănat va fi cu 1—2 cm mai redusă.

AI TIANU
Gh. VINEȘ
A. ULINICI

Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea

Creșterea productivității muncii

(Urmare din pag. 5)

combustibil și energie care se mențin ridicate datorită în special supradimensionării unor produse și pierderilor mari în procesul de prelucrare — prin re proiectarea produselor, îmbunătățirea tehnologiilor, utilizarea rațională a materialelor, extinderea înlocuitorilor și normarea științifică a consumurilor, pornindu-se de la cele mai bune realizări obținute pe plan mondial.

5). **Ridicarea gradului de calificare profesională și extinderea policalificării tuturor lucrătorilor** are o influență puternică asupra sporirii productivității muncii. Este firesc ca pe măsura înnoirii mașinilor și utilajelor, introducerii tehnologiilor noi, asimilării de produse complexe muncitorii, maiștrii, tehnicienii, inginerii etc. să-și însușească cunoștințe noi pentru a stăpîni mijloacele moderne de producție. Fără ca muncitorul sau specialistul să poată trece de la o operație sau lucrare la alta în raport cu necesitățile producției, nu se pot soluționa rapid și eficient problemele pe care le ridică avîntul impetuos al revoluției științifice și tehnice în toate sectoarele de activitate.

6). Devine tot mai necesară o activitate susținută și permanentă în direcția **perfecționării sub toate laturile și în toate ramurile industriei a organizării producției și muncii**. Conducerea ciber-

netizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidentă, asigurarea condițiilor ca fiecare lucrător să folosească integral și eficient timpul de lucru și închiderea tuturor canalelor de pierdere de timp, întărirea disciplinei în muncă, respectarea riguroasă a regulamentelor de ordine interioară aduc o contribuție importantă la sporirea productivității muncii. Numai încorporînd continuu atît în baza tehnico-materială a producției, cît și în organizarea producției și muncii cele mai avansate cucciri dobîndite în acest domeniu se poate asigura creșterea productivității muncii. Importanța deosebită a unor asemenea direcții de sporire a productivității muncii derivă nu numai din faptul că, de regulă, astfel de măsuri sînt mai ieftine, dar, mai ales din aceea că, pe baza lor se poate realiza o reducere mai rapidă a decalajelor față de țările dezvoltate.

7). Potențialul tehnico-material și uman nu se poate transforma direct și pe deplin în productivitate corespunzătoare decît numai prin **elaborarea și aplicarea unor norme de muncă fundamentate științific**, atît sub aspect tehnico-economic, cît și psihofiziologic care să reflecte cu fidelitate caracteristicile

și însușirile tuturor factorilor obiectivi și subiectivi ai producției.

8). În fine, **perfecționarea sistemului de cointerensare materială** constituie un factor cu o pondere însemnată în ansamblul căilor de creștere a productivității muncii. De mare însemnatate sînt în acest sens măsurile cuprinse în Proiectul Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. privind retribuția și repartitia veniturilor, care vizează aplicarea fermă a principiilor socialiste după cantitatea și calitatea muncii, stimularea puternică a creșterii productivității muncii. Corelarea strînsă a creșterii retribuției cu productivitatea este de natură să influențeze favorabil eficiența economică în toate domeniile de activitate. Acordarea retribuției în dependentă directă cu realizarea nivelului planificat al productivității muncii, precum și reasezarea raportului dintre partea fixă și cea variabilă ale retribuției, va contribui la cointerensarea în mai mare măsură a oamenilor muncii în direcția ridicării nivelului cantitativ și calitativ al producției, în sporirea eficienței economice în ansamblu.

Iată doar cîteva coordonate care jalonează direcțiile prioritare de acțiune, în vederea sporirii productivității muncii. Este evident că realizarea acestui imperativ major, depinde în măsură însemnată de mobilizarea capacității de creație și inovare a tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Elemente de perfecționare a bilanțului și a bugetului de venituri și cheltuieli

F OLOSIREA bugetelor de venituri și cheltuieli ca instrumente de planificare, conducere și control al încadrării în limitele maxime a cheltuielilor afectate pentru realizarea producției pe de o parte și evidențierea caracterului social al muncii prin realizarea veniturilor prevăzute, ca urmare a desfacerii produselor și prestațiilor de servicii pe de altă parte, a facilitat în majoritatea întreprinderilor mutații calitative fundamentale în înțelegerea necesității urmăririi și materializării factorilor de creștere a economicității activității de producție. Edificatoare în sensul celor de mai sus sînt rezultatele obținute în anul 1982 de întreprinderea de tricotaje „Zimbrul”-Suceava.

Prin eforturile specialiștilor din această unitate economică a fost întărit rolul bugetului de venituri și cheltuieli, cu ajutorul căruia a fost posibilă obținerea unor rezultate superioare în producție: ● a fost stabilit un echilibru optim între cheltuielile de producție; ● limita maximă a costurilor a fost astfel delimitată încît să reflecte în mod permanent eforturile pentru reducerea costurilor materiilor prime, materialelor, energiei, combustibilului, a manoperei pe unitate de produs, concomitent cu asigurarea condițiilor pentru materializarea tuturor factorilor de creștere a productivității muncii; ● s-a îmbunătățit planificarea pe destinații a cheltuielilor, pe fiecare domeniu de activitate și pe elemente de cheltuieli, avîndu-se în vedere mutațiile calitative ale cererilor, mai ales pentru export, în scopul asigurării mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă necesare realizării producției în structura cerută de consum, ● a fost stabilit un sistem informațional adecvat urmăririi operative și preventive a respectării prevederilor din buget.

Rezultatele obținute în perfecționarea conducerii activității tehnico-economice și financiare prin intermediul bugetului de venituri și cheltuieli sînt și urmarea fundamentării costurilor și la nivelurile principalelor secții de producție, inițierii și practicării unei metodologii proprii de urmărire a încadrării în prevederi, elaborării și aplicării deciziilor și efectelor acestora în cadrul mecanismului productiv. Concomitent, prin intermediul bugetelor se realizează și un echilibru coordonat între cele două mari secții, respectiv bobinat-tricotat și confecții, prima adaptîndu-și în permanență și operativ producția de semifabricate (fire și tricot) în structura și calitatea cerute de produsul finit, respectiv confecțiile din tricotaje. Pe această bază a fost posibilă reducerea cheltuielilor materiale cu 6,9 mil. lei, depășirea veniturilor cu 2,3 milioane lei, a beneficiilor cu 26,4

mil. lei și, ca urmare, creșterea fondurilor proprii pentru autofinanțare cu 20,3 mil. lei, a fondurilor sociale și a celor de participare a oamenilor muncii la beneficii cu 4,5 milioane lei. Ilustrative sînt și rezultatele obținute la nivelul celor două secții; s-au obținut economii de materii prime și materiale în valoare de 2,3 mil. lei, concomitent cu reducerea manoperei pe produs cu 3,4 lei în medie și creșterea productivității fizice pe fiecare om al muncii cu 2 la sută.

ACTIVITATEA de fundamentare a bugetelor de venituri și cheltuieli, urmărirea încadrării în prevederile stabilite în contextul cerințelor noului me-

- Unificarea informațiilor furnizate de bilanț și bugetele de venituri și cheltuieli
- Planuri de cheltuieli la nivelul secțiilor
- Informații actuale la baza deciziilor economice

canism economico-financiar impun în mod necesar perfecționarea modului actual de folosire a acestor instrumente de planificare și conducere a activității economice atît la nivel de întreprindere cît și la nivel de fabrică, secții, sectoare de producție, pentru a deveni mai eficiente.

Necesitatea și oportunitatea perfecționării actualului mod de lucru este ilustrată de următoarele aspecte: așa cum se cunoaște, bilanțul unității reprezintă unul din cele mai importante instrumente de planificare, control în dinamică și evidență a întregii activități tehnico-economice. În el se reflectă atît producția materială realizată, costurile, cît și rezultatele financiare, analiza bilanțului evidențînd nivelul calitativ de realizare a programului economic al întreprinderii pe trimestre și apoi pe întregul an. Din bilanț fac parte integrantă și un număr de anexe în care sînt prevăzute sarcinile planificate la principalii indicatori.

Analiza integrată a funcționalității bilanțului și a bugetului de venituri și cheltuieli scoate în evidență cîteva aspecte semnificative.

Astfel, bugetul de venituri și cheltuieli la nivel de unitate reflectă cîfric unele procese economico-financiare a căror evoluție se regăsește în marea lor majoritate în anexele la bilanțul trimestrial al întreprinderii. În capitolul I al bugetului, la partea de venituri, cît și la cheltuieli se regăsește atît la plan cît și la realizări datele din anexa 38 din bilanț (încasări din: vânzarea producției marfă la intern, vânzarea producției la export, executarea de

lucrări și prestări pentru terți etc.; costul producției marfă vindute și încasate, lucrărilor și prestațiilor pentru terți, producției de construcții-montaj etc). În plus, deși această anexă poartă aceeași titulatură, ea conține mai mult date economice și financiare, fapt ce creează posibilitatea unei analize mai detaliate decît se poate realiza cu datele prevăzute în buget. Aceași situație o prezintă și capitolul al II-lea al bugetului, avînd același conținut cu eel din anexa 31 la bilanț (finanțarea și creditarea investițiilor), paralelismele regăsindu-se și în capitolele III și IV din buget și bilanț.

Unele cifre comune se găsesc atît în anexele noi introduse ce se întocmesc pentru fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli cît și în anexele componente ale bilanțului. Ca urmare, în aceste condiții nu se face decît o transcriere a datelor dintr-un document în altul. Aceste aspecte fac, după părerea noastră, să scadă rolul bugetului de venituri și cheltuieli ca mijloc de control și planificare; practic, este folosit cu prioritate bilanțul, deoarece exprimă mai complet situația economică a unității la un moment dat, chiar și sub aspectul planificării activității economice.

Toate acestea ar impune după părerea noastră revederea funcțiunii bilanțului în raport cu cea a bugetului de venituri și cheltuieli avînd în vedere că atît primul cît și al doilea reflectă cheltuielile făcute de unitate și rezultatele obținute în activitatea economică. De asemenea, se impune analiza pe criterii calitative a conținutului purtătorilor de informații, încît să se evite paralelismele între aceste două documente. Analiza mai atentă reliefează posibilitatea unificării unor purtători de informații din bilanț cu cei din bugetul de venituri și cheltuieli, realizîndu-se pe această cale și o integrare mai completă a celor două mijloace de conducere, planificare, control și evidență, în contextul cerințelor și exigențelor noului mecanism economico-financiar.

În același context se înscrie și necesitatea îmbunătățirii metodologiei de lucru prin intermediul bugetelor de venituri și cheltuieli. Actualele norme metodologice au mai mult caracter de îndrumare privind modul de completare a unor formulare componente ale bugetului.

ÎN CELE CE URMEAZĂ vom încerca jalonarea unor propuneri de perfecționare în contextul considerentelor de mai sus.

Avînd în vedere că datele din structura bugetului de venituri și cheltuieli se regăsesc într-un context mai complex de informații și în cele 13 anexe componente ale bilanțului anual și trimestrial al întreprinderilor industriale apreciem că se poate asigura înlocuirea în bune condiții a formularului de buget și anexele aferente acestuia cu cele din bilanț, evitîndu-se în totalitate transcrierea inutilă a unor date economico-financiare din unele formulare în altele.

În noua formă de prezentare, bugetul de venituri și cheltuieli ar putea arăta astfel:
Capitolul I. Veniturile, cheltuielile și rezultatele întreprinse (reflectate în următoarele anexe din bilanț):

1. Veniturile, cheltuielile și rezultatele întreprinderii (anexa 38).

2. Repartizarea beneficiilor (anexa 20).

3. Influențele favorabile și nefavorabile asupra rezultatelor financiare (anexa 21).

4. Cheltuielile suportate direct din rezultatele financiare (anexa 22).

Capitolul II. Fonduri proprii, credite și destinația lor

— din anexele la bilanț privind :

1. Finanțarea și creditarea investițiilor (anexa 31).

2. Resursele mijloacelor circulante (anexa 24).

3. Fond pentru acțiuni sociale (anexa 28).

4. Fond de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor (anexa 25)

5. Fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic (anexa 30).

6. Alte fonduri (anexa 29)

Capitolul III. Vărsăminte la buget

(reflectate integral în anexa 26 la bilanț, având și aceeași titulatură).

Capitolul IV. Alți indicatori

1) Producția netă

2) Producția marfă vândută și încasată (anexa 39)

3) Fond total de retribuire

4) Cheltuieli pentru reparații capitale

5) Cheltuieli pentru protecția muncii

Toate aceste formulare constituite într-un set de sine stătător, cu dublă funcțiune, ca elemente componente ale bugetului și ale bilanțului, prin intermediul cărora se realizează sintetizarea periodică (lunară, trimestrială) a rezultatelor economico-financiare obținute de unitate creează posibilitatea unei analize simultane atât a stadiului realizării prevederilor din buget cât și a conținutului bilanțului, împreună constituind o sursă importantă de informare decizională pentru corectarea în perioada următoare a eventualelor aspecte negative.

O SITUATIE cu totul aparte prezintă bugetul la nivel de secție, care se întocmește după specificul activității fiecărei unități. Din practica curentă a întreprinderilor s-a dovedit utilă întocmirea unor planuri de cheltuieli (veniturile nu pot fi stabilite, pentru că în general secțiile din cadrul întreprinderilor se opresc cu calculul valorilor producției la costurile materiilor prime, materialelor, energiei electrice și termice, a retribuției directe și CAS) cu ajutorul cărora se face periodic analiza modului în care secțiile se încadrează în normele de consum și în fondul de retribuire aferent producției prevăzute a se realiza.

Funcționalitatea acestor planuri de cheltuieli este direct legată de asigurarea condițiilor pentru urmărirea operativă a realizărilor, concomitent cu corelarea periodică a nivelurilor prevederilor, în funcție de modificările in-

treprinse în structura producției. Pentru evidențierea încadrării în cheltuielile prevăzute se apreciază ca utilă folosirea unor prețuri interne de calcul care să fie corectate, de la o etapă la alta, în măsura în care se produc modificări în prețurile care stau la baza determinării cheltuielilor planificate.

Este indicat, de asemenea, ca în planul de cheltuieli să se prevadă acei indicatori care pot fi urmăriți la nivel de secție în funcție de faza dată a procesului de producție, iar ca purtători de informații să se utilizeze documentele de evidență primară existente în secții și acestea să constituie parte componentă a planului de cheltuieli, evitându-se introducerea altor documente. Pentru ca acest instrument să fie util activității de conducere a producției, este necesar ca în toate cazurile de analiză care se efectuează la nivelul conducerii unităților planul de cheltuieli să constituie principalul instrument de lucru pentru secțiile în cauză și în funcție de care să se stabilească deciziile. În ambele situații atât la nivel de întreprindere, dar mai ales la nivel de secție, pentru ca bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv planul de cheltuieli să constituie instrument practic de conducere, planificare și urmărire a rezultatelor economice, se impune să se opereze cât mai puține modificări, iar restructurările, dacă se fac, să aibă rațiuni economice.

Gheorghe PARDĂU
Suceava

Tehnologii avansate

(Urmare din pag. 6)

tru intensificarea activității, pentru sporirea producției de hidrocarburi. Trecerea la o nouă organizare a activității în industria petroliferă, prin creșterea răspunderii brigăzilor de petroliști pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan și pentru crearea de condiții necesare continuării activității prin efectuarea de foraje pentru noi sonde productive, a determinat și în cadrul schelelor aparținând trustului o mai activă și puternică mobilizare pentru introducerea și extinderea unor tehnologii de înalt randament, pentru sporirea zilnică a cantităților de țiței extras.

Desființarea verigilor intermediare, respectiv a secțiilor, restrângerea razei de activitate, sporirea rolului și atribuțiilor brigăzilor complexe de producție (acestea devenind în mod efectiv titulare de plan — fiind organizate după principiul gestiunii economice), care au în componență formații de lucru specializate de punere în producție a sondelor petroliere, de reparații capitale, de intervenție la sonde, echipe de mecanici, de electricieni, stația de producere a apei tehnologice și pentru injecție în zăcămint — conduse de specialiști cu înaltă calificare și experiență și care fac parte din componența brigăzilor, face ca activitatea de conducere și organizare a producției să se desfășoare nemijlocit de la locul de muncă. Apoi, faptul că sistemul de cointeresare vizează retribuirea

întregului personal în raport direct cu realizarea producției fizice de țiței și gaze, că industria petrolului este trecută într-o nouă grupă valorică de retribuire determină creșterea răspunderii pentru menținerea în stare de funcționare a tuturor sondelor, crearea condițiilor pentru executarea în termene mai scurte a investițiilor pentru forarea și darea în exploatare a noi sonde.

Avind în vedere lipsa de tradiție în zonă a industriei de petrol, pe parcursul anilor au fost necesare eforturi și preocupări susținute pentru atragerea, pregătirea și stabilizarea forței de muncă în această activitate. Dacă în 1970 numărul de muncitori calificați prin cursuri la locul de muncă a fost de 1 174, în 1981 a reprezentat 2 487. S-a reușit transferarea sub patronajul Ministerului Petrolului și reprofilarea a 3 licee de specialitate în municipiul Arad și orașele Sinnicolaul Mare și Marghita. Anul trecut a fost repartizată în producție prima promoție de cadre calificate în școli din zona noastră de activitate.

O preocupare permanentă a conducerii trustului și schelelor petroliere și de foraj a fost atragerea și permanențizarea personalului muncitor. În cursul anului 1982, au fost repartizate și s-au prezentat la locul de muncă un număr de 129 cadre cu pregătire superioară, din care 76 ingineri, 48 subingineri și 5 economiști. Dată fiind lipsa acută de personal muncitor în mesele de sondori, mecanici motoare, fo-

chiști, conducerile unităților au manifestat o grijă deosebită pentru atragerea personalului muncitor și organizarea de cursuri de calificare în aceste meserii.

Concomitent cu măsurile întreprinse pentru sporirea producției, s-au intensificat și preocupările pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață ale petroliștilor. Pe parcursul ultimilor 10 ani investițiile cu caracter social au crescut de circa 5 ori. În cursul anului 1982, cu sprijinul consiliilor populare județene Arad, Bihor și Timiș s-au obținut un număr sporit de apartamente construite din fondurile statului, iar din fondurile proprii s-au construit un număr de 120 apartamente în municipiul Arad, mergînd pe linia stabilizării cadrelor în această zonă; în cursul anului 1983 se vor construi din fondurile proprii un număr de 390 apartamente, din care 150 apartamente în județul Arad — în localitățile Arad, Zădăreni și Pecica, 120 apartamente în județul Bihor — în localitățile Oradea, Salonta și Marghita și 120 apartamente în județul Timiș — în localitățile Timișoara, Șandra și Sinnicolaul Mare. Se vor da în funcțiune un număr de 3 cantine în localitățile Șandra, Zădăreni și Borș. Pentru personalul muncitor de la brigăzile petroliere și cele de foraj unitățile dispun de 3 cămine muncitorești, rulote și căsuțe tip Lila.

Toate aceste realizări, în contextul noilor măsuri organizatorice adoptate pentru industria de petrol, sînt menite a asigura cadrul propice pentru îmbunătățirea întregii activități și a permite sporirea accentuată a potențialului energetic al țării.

Arbitraj

PRACTICA citării directorilor și a intrării lor în completul de arbitraj a fost aplicată numai în primii ani de existență a Legii nr. 5/54, în prezent fiind complet căzută în desuetudine. Participarea efectivă a conducătorilor de unități ar da finalitate scopului urmărit de legiuitor, așa cum e definit prin art. 1: „întărirea legislației, a disciplinei de plan, a disciplinei socialiste și mărirea simțului de răspundere personală”.

Astăzi, mai mult ca oricând, se impune, după părerea noastră, participarea conducătorilor unităților la rezolvarea litigiilor. Toate arbitrajele de stat și departamentele soluționează litigiile numai în complet de un arbitru și a cărei hotărâre definitivă și executorie afectează direct fondul de beneficii, cu implicații serioase asupra bunului mers al unităților și a veniturilor ce le pot realiza oamenii muncii.

Propunem reorganizarea arbitrajelor pe alte criterii. Orice litigiu să fie rezolvat prin două grade de jurisdicție. Apare paradoxal ca un litigiu de muncă în valoare de până la 5000 lei să fie soluționat de un complet format din cinci persoane, cu drept de plingere la judecătoria, iar un litigiu arbitral de milioane de lei să fie hotărât, în mod definitiv și executoriu, de o singură persoană.

N. ROȘU

consilier juridic principal
Centrala industriei bumbacului
Iași

ECOURI

Locuințe

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul apărut în „Revista economică” nr. 40/1982, intitulat „Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe”, vă facem cunoscute unele aspecte specifice acestei activități în cadrul județului nostru. De pildă, programarea construcției de locuințe în orașele mai mici și în comune se face în corelație cu capacitatea de execuție a constructorilor pentru fiecare localitate în parte. Se are în vedere totodată și sprijinul concret pe care pot să-l asigure consiliile populare locale prin antrenarea unor factori la munca pe șantiere (viitori locatari, formațiuni ale gărzilor patriotice, meseriași în specialitate de la alte unități din teritoriul etc.

În comune au fost programate blocuri de locuințe cu regim de înălțime P + 1 - 2 nivele cu un număr mic de apartamente, proiectate prin adaptarea la teren a unor proiecte tip în vigoare. În funcție de posibilități, în toate cazurile, se prevăd materiale locale, cu respectarea normativelor privind asigurarea calității și durabilității construcțiilor.

Vă asigurăm că pe viitor vom aplica în continuare aceste principii și vom stabili noi măsuri pentru realizarea planului la construcția de locuințe.

Alexandru VOICULESCU

prim-vicepreședinte al
Consiliului Popular al
județului Hunedoara

MATERIALUL publicat în „R.E.” a fost analizat cu factorii de răspundere din cadrul ministerului nostru, stabilindu-se res-

tanțele la livrarea unor sortimente de oțel beton, țevi de construcții și instalații necesare realizării planului la construcția de locuințe.

Pentru anul 1983 s-au luat unele măsuri deosebite pentru îmbunătățirea sistemului de aprovizionare atât în ceea ce privește asigurarea materiilor prime pentru prelucrarea primară, cât și pentru cea secundară, astfel încât cotele de metal destinate beneficiarilor, inclusiv pentru construcțiile de locuințe să fie respectate în întregime.

Eleodor POPESCU

director în
Ministerul Industriei Metalurgice

★

ÎN ARTICOLUL din „R.E.” se arată că pe șantierele de construcții de locuințe s-a resimțit lipsa unor materiale de construcții ce se realizează de către unitățile Centralei materialelor de construcții ca: beton celular autoclavizat de izolație, cărămizi și blocuri ceramice, panouri mari, covor P.V.C., prefabricate din beton armat și carton asfaltat. În perioada la care se referă articolul, Centrala materialelor de construcții a luat măsuri ca în primă urgență să se asigure necesarele județelor cu materiale de construcții în cadrul cotelor în vederea realizării planului de locuințe. Ca urmare a măsurilor luate s-au putut asigura în devans 70 mii mc covor P.V.C. În ceea ce privește aprovizionarea cu panouri mari, elemente din B.C.A., cărămizi și blocuri ceramice și materiale hidroizolatoare precizăm că panourile mari pentru locuințe se ridică de către fiecare organizație de construcții din județe. Din situația ridicării și a stocului în unitățile Centralei materialelor de construcții rezultă că neridicarea panourilor mari a condus la blocarea spațiilor de depozitare, la nerealizarea planului de producție.

La cărămizi și blocuri ceramice situația este similară cu cea de la panouri mari, intrucui au fost luate măsuri ca în primul rând să se asigure autoaprovizionarea în fiecare județ și numai în județele în care nu există unități producătoare de cărămizi și blocuri ceramice să se asigure din județul limitrof sau cel mai apropiat.

Centrala materialelor de construcții a luat măsuri și urmărește în continuare ca în primă urgență să fie asigurate materialele ce se obțin în unitățile din subordine, pentru realizarea construcțiilor de locuințe.

Romul MARTA

director general al
Centralei materialelor de construcții

★

CA URMARE a pregătirii necorespunzătoare a planului de locuințe pe anul 1982 și a neasigurării condițiilor prielnice de lucru pe timp friguros, în primul semestru al anului trecut s-au înregistrat mari rămăneri în urmă în îndeplinirea planului valoric și fizic la construcția de locuințe. Astfel, la finele semestrului I erau date în folosință 441 apartamente, reprezentând 32% din planul anual, iar la data publicării articolului de mai sus se realizase numai 45% din planul anual.

Pentru intensificarea ritmului de lucru s-au luat măsuri de întărire a ordinii și disciplinei la toate corurile de muncă și de aprovizionare ritmică cu materiale. Pentru diminuarea deficitului de forță de muncă

s-au luat măsuri de mobilizare a meseriașilor din unități și a viitorilor locatari pentru a participa la lucrările de construcții. Deși ne confruntăm în continuare cu deficitul de forță de muncă calificată în anumite meserii, am concentrat toate forțele pe construcțiile de locuințe în vederea realizării planului și asigurării unui front de lucru corespunzător. Am atacat întregul plan de locuințe pe acest an încă din primul trimestru.

Mulțumindu-vă pentru sprijinul acordat, vă informăm că în continuare sîntem ocupați de perfecționarea muncii noastre pe linia realizării planului de investiții, cu accent pe construcțiile de locuințe.

George GLODEANU

prim-vicepreședinte al Consiliului
Popular al județului Ialomița

★

NEREALIZĂRILE înregistrate pe șantierele de construcții de locuințe au fost determinate de organizarea necorespunzătoare a producției și a muncii, lipsei de forță de muncă calificată. În vederea îmbunătățirii activității în acest domeniu s-a hotărât ca de la nivelul consiliului popular județean să fie repartizate cadre care să sprijine concret desfășurarea activității pe șantiere; să se asigure necesarul de forță de muncă calificată prin recrutarea de muncitori necalificați și calificarea acestora la locul de muncă și completarea posturilor vacante din conducerea șantierei; extinderea programului de lucru la montaj și transport prefabricate; extinderea micii mecanizări a lucrărilor prin creșterea gradului de mecanizare a tencuielilor și prepararea mecanizată a mortarului prin partizarea și folosirea intensivă a mijloacelor mecanice la punctele de lucru și altele.

Irina HÂNCU

șef secție planificare
Consiliul Popular al județului
Călărași

★

ÎN articolul din „R.E.” se remarcă coeficientul nesatisfăcător obținut, de numai 0,923%, în folosirea fondului de timp, lucru ce a prilejuit o dezbateră care a adus pe primul plan o serie de cauze și care au fost rapid înlăturate. Ca primă măsură pentru evitarea dispersărilor, a deplasărilor inutile de la un punct de lucru la altul s-a stabilit permanentizarea loturilor, a formațiilor de lucru pe obiective, pe zone geografice, pe baza unor planuri detaliate întocmite, cu date precise și direcții jalonnate. Prin această măsură se preconizează o creștere a coeficientului de folosire a fondului de timp cu 0,02-3%. Din materializarea acestei măsuri derivă o serie de avantaje ca: centralizarea și folosirea eficientă, cu un grad sporit a mijloacelor de transport; realizarea mai promptă a aprovizionării și în cantitățile cerute cu materiale ca: beton, mortare, oțel beton, tencuială etc. S-au stabilit o serie de măsuri de întărire a stării disciplinare, de creștere a productivității muncii în condițiile dezvoltării și perfecționării bazei tehnico-materiale, utilizând pirghii economice de organizare și de stimulare a muncii.

Dan VASU

director al Întreprinderii de
construcții montaj Sibiu

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Criteriale eficienței în organizarea unităților de bază ale producției

DETAȘINDU-NE pentru o clipă din actualitatea imediată, să încercăm să reconstituim coordonatele pe care se situau economia noastră și unitățile ei cu un deceniu în urmă; și chiar fără a recurge la argumentul statistic, să sintetizăm drumul parcurs. Creșterea forțelor de producție, modernizarea structurii pe ramuri, alinierea la progresul științei, tehnicii, tehnologiei, adaptarea sub impactul crizei energetice și a materiilor prime, orientarea fermă spre reducerea dependenței de importuri, ritmul rapid de lărgire și înnoire a gamei de produse, de îmbunătățire a performanțelor lor, iar pe această bază ampla deschidere spre piețele externe, ridicarea nivelului profesional al cadrelor, reconsiderarea radicală a opticii în legătură cu valoarea și valorificarea resurselor de orice fel, transferarea accentului de pe rezultate globale pe realizări comensurabile și utilizabile fizic, pe realizări care să alimenteze venitul național, primatul absolut al rentabilității, al eficienței economice în accepția cea mai largă, introducerea și consolidarea autoconducerii și autogestunii economico-financiare — toți acești parametri ai evoluției din ultimul deceniu jalonează trecerea la o nouă calitate, potrivit concepției consecvent revoluționare a partidului, a secretarului său general.

Ceea ce a suferit modificări mai puțin semnificative în acești ani a fost tocmai elementul menit să potențeze la maximum liniile de forță ale dezvoltării intensive: **organizarea structurală a unităților economice***, cadrul unirii și direcționării eforturilor oamenilor muncii spre noua calitate. Acest cadru a rămas alcătuit în principal după un criteriu cantitativ, potrivit căruia piramida formației de lucru — sector de maestru — atelier — secție — întreprindere se construiește prin simplă însumare, ceea ce limitează posibilitatea de mulare după condițiile concrete de flux al producției, tehnologie, concentrare/dispersie etc. S-a verificat — la instalații petrochimice, linii de laminare, de fabricare a cimentului ș.a. — că un astfel de șablon nu poate acoperi varietatea de situații din practică potrivit cerințelor unei conduceri eficiente. Încercările unor întreprinderi de a ocoli restricțiile normative fără a le încălca litera au dus la soluții hibride, impregnate de formalism, prin conglomerarea unor activități neluate tehnologic, doar pentru a aduna numărul de oameni, de formații ce permitea încadra-

rea unui conducător — chit că acesta nu era competent în unele din domeniile astfel comasate. Secțiile, unități de bază ale realizării producției, au rămas în multe cazuri într-o penurie acută de cadre de specialitate, care au fost concentrate în munci de birou din compartimente funcționale, iar destul de des activitatea de concepție destinată nemijlocit satisfacerii nevoilor de progres tehnic-tehnologic al producției a fost desprinsă de aceasta, dacă nu și de întreprinderi.

În „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi“, elaborate cu cinci ani și jumătate în urmă, se precizează pe de o parte că acestea asigură o delimitare precisă a sarcinilor și răspunderilor fiecărui compartiment din aparatul funcțional precum și eliminarea paralelismelor din activitatea acestora, iar pe de altă parte că întreprinderile elaborează ele însele atribuțiile compartimentelor din structura de producție și concepție — ateliere, secții, fabrici, uzine, secțoare, șantiere și altele similare — potrivit cu profilul și sarcinile concrete ce le au de realizat aceste subunități în cadrul procesului de producție. Analizând însă diagramele de relații aferente atribuțiilor, se constată că actualele secții și ateliere de producție depind într-o măsură determinantă, în rezolvarea problemelor proprii, de multiple legături centralizate cu diverse compartimente (planificare-dezvoltare, finanțe-prețuri, contabilitate, proiectare produse-prototipuri, proiectare tehnologică-autoutilare, programarea, pregătirea și urmărirea producției, control tehnic de calitate-laboratoare, mecano-energetic, organizarea producției, muncii și protecția muncii, personal-învățământ-retribuire), într-un mecanism care le limitează răspunderea; după cum faptul că nu sînt implicate în relații directe formalizate cu compartimentele de investiții, aprovizionare, desfacere, transport, export-import și cooperare le privează de posibilitatea de inițiativă și intervenție în domenii strict legate de propria lor activitate. Piramida de care aminteam apare astfel răsturnată, cu un grad redus de consolidare a bazei, cu unele verigi interpușe inutil, care — raportat la cerințele actuale — distanțează conducerea de producție.

Considerate prin această prismă, fenomenele de dezechilibru în încărcarea și utilizarea capacităților de producție, de gîtuire pe fluxul tehnologic, de necorelare între producția fizică și producția marfă vindută și încasată, de coexistență a stocurilor

*) Stabilită prin Decretul nr. 162/1973.

REVISTA noastră, îndeplinindu-și funcția de tribună de opinii, a consemnat în replatele rîndurilor constatările și propunerile unor specialiști în probleme de organizare și cadre de conducere din unitățile economice, privind îmbunătățirea structurii organizatorice a întreprinderilor prin creșterea rolului și atribuțiilor subunităților de bază. Cităm din articolele publicate în ultima perioadă:

„Apar necesitatea și oportunitatea comprimării structurilor așezate pe orizontală (comasarea unor compartimente), cit și pe verticală (prin reducerea numărului de verigi organizatorice)... există o reală necesitate de apropiere a unor activități socotite tradițional ca funcționale, de cele de producție.“ (C. Burlec, L. Fejes, Z. Kiraly, nr. 39/1981)

„Schimbarea prea lentă în unele cazuri, a centrului de greutate al activității de perfecționare a organizării și conducerii producției de la preponderența acțiunilor de tip corectiv, de adaptare, la cele de tip previzional, de proiectare face ca o parte încă îngemnată a studiilor și măsurilor organizatorice să vizeze corijarea actualelor structuri și mai puțin proiectarea de soluții organizatorice adecvate pentru noile produse, tehnologii, obiective industriale etc.“ (I. Popescu, nr. 46/1981)

„Optimizarea cadrului organizatoric se impune în mod deosebit în cadrul acelor procese tehnologice la care constituirea for-

mațiilor de lucru, organizarea atelierelor sau secțiilor numai pe bază de număr de personal nu reflectă condițiile reale, necesare desfășurării activității de producție la un nivel calitativ și de eficiență corespunzător... se impun preocupări susținute pentru găsirea modului optim de organizare a compartimentelor de producție, pentru corelarea și armonizarea eficientă a coexistenței unei game largi și eterogene de tehnologii clasice, tradiționale cu cele mai moderne, neconvenționale, astfel încît să se asigure cadrul organizatoric corespunzător funcționării la un nivel calitativ superior a dotării tehnice existente și de viitor.“ T. Vesselenyi, nr. 5/1982

„Organizarea atelierelor sau secțiilor numai pe baza numărului de personal și numărului de formații nu se corelează cu modul efectiv de desfășurare a procesului de producție.“ (T. Oprea, nr. 16/1982)

„Propunem să fie îmbunătățite actele normative privind structura organizatorică a întreprinderilor... și să se elaboreze un normativ eficient pentru gradarea întreprinderilor, secțiilor, atelierelor.“ (N. Poterașu, T. Birzu, nr. 16/1982)

„Conducerea eficientă a proceselor de producție... înseamnă și o apropiere a conducerii de locurile de muncă direct producție... asigurarea proceselor de autoreglare la nivelul subunităților... nu numai o apropiere a compartimentelor funcționale ale întreprinderii de subunitățile producției, ci

și simplu integrarea compartimentului funcțional în întreaga problematică a producției... transferarea de responsabilitate operativă la grupul productiv.“ (E. Hancă, nr. 24/1982)

„Organizarea actuală a secțiilor și atelierelor după un criteriu unic — numărul formațiilor de lucru... are implicații negative în ce privește programarea, urmărirea și conducerea producției, reducerea consumurilor specifice, disciplina de muncă și tehnologică etc. ...ar trebui să se poată constitui ateliere și secții și după criteriul tehnologic... iar în unele subramuri... chiar după criteriul produsului finit... Evidențierea rezultatelor economice, care să permită secțiilor și atelierelor să ia decizii prin prisma producției nete; a costurilor și a beneficiilor, impune și deplasarea unor cadre economice și tehnice, din compartimentele funcționale ale întreprinderii, în secții și ateliere.“ (I. Danbrava, nr. 40/1982)

„Realizarea ritmică a planului, folosirea cât mai bună a dotării tehnice și a potențialului uman sînt condiționate în mod hotărîtor de modul în care se desfășoară activitatea secțiilor și atelierelor... Referitor la structura organizatorică se ridică și problema necesarului real de personal de conducere și de specialitate... Secția trebuie să fie o subunitate deschisă, dinamică, în stare să se adapteze rapid la evoluția pieței, devedind posibilități de asimilare a aceluși în funcție de cerințele etapei.“ (R. Micu, nr. 6/1983)

supranormative cu deficite în aprovizionare, de aliniere greoaie la cerințele beneficiarilor interni și externi își găsească o sursă majoră și în modul în care este condusă și se derulează activitatea eșaloanelor de bază din întreprinderi.

Imobilismul structural a generat uneori imobilism în mentalitate și în acțiune (într-un context economic în care eficiența e direct condiționată de elasticitate); proliferarea tendinței de a eluda răspunderile prin fragmentarea lor, cu translație pe orizontală și împingere pe verticală; și irosirea potențialului în activități conexe în detrimentul celor de bază (caz tipic, pînă mai ieri, unităților din industria petrolului). Aplicarea mecanismului economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii întîmpină bariere în păstrarea la nivelul subunităților de producție.

În repetate rînduri, **secretarul general al partidului a subliniat că lupta pentru o nouă calitate cere dezbărarea de rutină, de ceea ce este depășit, cere o organizare superioară a producției și a muncii.** La indicația sa și în urma unei temeinice analize cu factori de răspundere și specialiști din fiecare ramură, din unități, este acum în curs de desfășurare o **amplă acțiune de reasezare a structurii interne a întreprinderilor.**

Noua concepție de organizare promovează ca principii fundamentale :

● **constituirea în așa fel a unităților productive de bază** (denumirea lor poate varia de la o ramură la alta : secție, sector, brigadă, linie tehnologică, instalație, șantier etc.), **încît să cuprindă în componența lor toate elementele, toți factorii ce condiționează și concurează la obținerea unui produs sau a unei faze complete a ciclului de realizare a lui, iar activitatea acestor unități să poată fi măsurată fizic — în bucăți, metri pătrați, metri cubi, tone etc.**

Această unitate de bază, această puternică formație complexă are plan propriu, cu setul adecvat de indicatori cantitativi și calitativi, gestiune economică, atribuțiile și responsabilitățile ce derivă din acestea. Gradul său de dependență de alți factori (de alte formații) este redus la minimum; deci, în loc să arate cu degetul ca alții, ea va fi obligată să-și rezolve singură problemele din competența și sarcina sa, instituiindu-și sistemul propriu de răspundere individuale concrete.

Criteriul produsului finit, al comensurabilității are vaste și necesare implicații. Este de luat în considerare factorul motivațional — satisfacția individuală și colectivă de a participa la realizarea nu a unei operații sau a unei piese anonime, ci a unui bun (unui complex de activități, de servicii) cu utilitate directă pentru utilizatorul din interiorul întreprinderii (alte formații) și mai ales pentru beneficiarul din exteriorul acesteia, ceea ce mărește gradul de participare. Dar, mai cu seamă, este de așteptat o antrenare directă a colectivului fiecărei secții în utilizarea cit mai completă a capacităților, în realizarea producției finite, a indicatorilor care se urmăresc sau vor trebui să fie urmăriți pe produs : consumuri specifice — materiale, energetice, de manoperă —, fond de retribuire, rentabilitate.

În general, se au în vedere 3 tipuri de unități de bază : mare, mijlocie și mică, în funcție de care se va face și gradarea lor; va fi necesar, în spiritul noii orientări, să se revadă și **criteriile de gradare**, care nu se mai pot rezuma la numărul de oameni și fondul de retribuire, ci vor trebui să se refere și la complexitate, tehnicitate, arie de răspundere etc. De asemenea, în același cadru se impune să fie rezolvată și **structura specifică a secțiilor specializate în producția pentru export;**

● **încadrarea acestor unități de bază cu personalul tehnic, economic și de alte specialități, necesar — numeric și ca grad de pregătire — pentru îndeplinirea răspunderilor ce le revin.**

Pornind de la ceea ce secretarul general al partidului caracteriza ca o onoare, o îndatorire a fiecărui cetățean — **munca în raport cu capacitatea și specializarea**, cadrele pentru secții vor fi asigurate prin **descongestionarea compartimentelor funcționale de la centrale și întreprinderi** (ceea ce presupune simplificarea muncilor de birou și utilizarea mai eficientă, în efectuarea lor, a tehnicii de calcul existente). Vor putea fi acoperite pe această cale nu numai **funcțiile de conducere** (șefi de secție, adjuncții acestora — de regulă pe profil mecano-energetic, șefi de schimb), ci și **activități curente de concepție tehnologică și constructivă**, pregătirea fabricației, proiectarea în S.D.V.-uri, organizarea locurilor de muncă ș.a. (care cer în contact direct și permanent cu producția, operativitate, urmărirea la fața locului a efectelor și reglarea pe parcurs a soluțiilor), **activitățile de gestiune :**

● **generalizarea retribuirii în raport direct cu producția fizică realizată (și cu parametrii ei de eficiență economică), prin aplicarea acordului global la nivel de secție (brigadă, sector, șantier etc.) și de întreprindere.**

După cum se prevede în proiectul Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii, recent dat publicității în vederea dezbaterii publice, acordul global — principala formă de retribuire a muncii — va cuprinde personalul muncitor direct productiv și indirect productiv, maiștri, ingineri, tehnicieni și celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere, din întreprinderi și din subunitățile acestora. Fiecare formație de lucru, brigadă, secție, șantier, fermă agricolă etc. cuprinsă în acord global va primi sarcinile de producție fizică (în industrie — produse sau lucrări complete; în construcții — obiecte complete sau volum de lucrări; în agricultură — o anumită producție vegetală, animală etc.; în transporturi — un volum fizic de mărfuri transportate) și producție destinată exportului, precum și condițiile referitoare la realizarea integrală a producției la termenele stabilite, de calitate, consumurile normate de materii prime, materiale, combustibili și energie, cheltuielile de întreținere și reparații curente și administrativ-gospodărești.

Avantajele acordului global pe planul stimulării materiale, al creșterii productivității muncii, al scurțării duratei de fabricație etc. sînt cunoscute; insistăm pe caracterul de echitate al acestei forme de retribuire, pe capacitatea ei de a-l interesa pe fiecare membru al colectivului nu numai în munca proprie, ci și în cea a celorlalți, de a determina în consecință preocupări mai consistente și unanime pentru buna organizare a producției și a muncii;

● **eliminarea unor verigi intermediare, care constituie ecrane între conducere și producție, ca și a unor eșaloane organizatorice mărunte, care nu-și mai justifică existența.**

De pildă, în sectorul construcțiilor industriale este previzibilă dispariția grupurilor de șantiere și a loturilor, într-o formulă care să aibă ca unitate de bază șantierul, subordonat direct trustului; în industrie — eliminarea atelierelor etc.

Implementarea noii concepții de organizare s-a făcut deja, cu rezultate de pe acum semnificative, în industria petrolului**, în geologie, se află în fază avansată de pregătire la Ministerul Minelor, este antamată din plin la alte ministere. Considerăm că pentru a se valorifica în termen cit mai scurt avantajele scontate, e necesar să se aibă în vedere :

— **înțelegerea și însușirea** — nu formală, ci de conținut — la toate nivelele, de la ministere pînă la echipele de muncitori din întreprinderi, a **motivului, principiilor și scopurilor** acestei acțiuni;

— rezolvarea cu migală (în sensul adîncirii la detaliu, nu al încetinelii) a situațiilor concrete specifice, pentru a merge de la început pe **soluții realiste, viabile și cu eficiență garantată.** Vor interveni, probabil, și modificări concomitente în organizarea unor centrale și întreprinderi; ele nu trebuie să monopolizeze atenția cadrelor de conducere implicate, în dauna punerii la punct a organizării eșaloanelor de bază;

— **selecționarea cu grijă a conducătorilor și celorlalți specialiști cu care se încadrează secțiile** (brigăzile etc.) — ținînd seama de capacitatea profesională, aptitudini și atitudini — și declanșarea unor programe de **inițiere a lor în noile atribuții**, de îndată ce aceste atribuții sînt definite în cadrul sistemului propriu și omologate prin includerea în regulamentul de organizare și în fișa postului;

— **reconsiderarea**, de către organele competente, a **normativelor privind constituirea formațiilor de lucru**, pentru ca dimensionarea acestora și determinarea necesarului de maiștri să se facă în conformitate cu aceleași criterii ce au prezidat la noua organizare a secțiilor;

— **dezvoltarea autoconducerii muncitorești în cadrul unităților de bază**, în spiritul Legii nr. 5/1978, prin creșterea rolului adunărilor oamenilor muncii pe secții, sectoare, șantiere, brigăzi etc. și, eventual, prin constituirea de consilii de conducere la astfel de unități de talie mare;

— **adaptarea întregului cadru normativ** ce reglementează problematica în care are implicații noua organizare.

Perfecționarea structurii unităților economice nu este, de bună seamă, un scop în sine; meritele ei vor trebui să se regăsească în rezultate superioare ale fiecărei întreprinderi, centrale, ramuri în îndeplinirea planului economico-social, în creșterea calității întregii activități.

** Vezi Revista economică nr. 11/1983, pag. 1-2.

90 de ani de la formarea partidului politic revoluționar
al clasei noastre muncitoare

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — FORȚA CONDUCĂTOARE A ÎNTREGII NAȚIUNI

SE ÎNSCRIE între valorile fundamentale ale istoriei noastre noi acea vocație și capacitate funciară a poporului nostru de ascensiune dinamică pe noi trepte de construcție materială și spirituală, generată de marele consens socialist al națiunii române, care, într-o unică voință își îndeplinește misiunea istorică în vatra strămoșească. Această unitate strânsă a fiilor patriei în abordarea și împlinirea idealurilor lor socialiste și comuniste își are resortul, forța de continuită propulsare în partidul comunistilor români — continuatorul celor mai înaintate tradiții de luptă a poporului pentru libertate socială și unitate națională, conducătorul națiunii în opera revoluționară, patriotică, de edificare a socialismului și comunismului în România. Politica sa, de largă viziune și întemeiere științifică, a dat expresie înseși cerințelor obiective ale progresului material și spiritual al țării noastre. Partidul Comunist Român, este, pe drept cuvânt, cugetul și inima țării, centrul vital al națiunii noastre, forța dinamizatoare a întregii activități economice și sociale, asigurând elaborarea științifică a liniei politice generale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cit și conducerea unitară a activității politico-organizatorice, în vederea înlăturării în practică a liniei sale politice.

Aceste trăsături sînt expresia nemijlocită a faptului că partidul politic al clasei muncitoare din România s-a născut din ființa patriei, din chemarea istoriei noastre. S-au împlinit nouă decenii de la constituirea, la Congresul din 31 martie — 3 aprilie 1893, a Partidului social-democrat al muncitorilor din România, rezultat firesc al dezvoltării economico-sociale și politice a societății românești, expresia organizatorică a necesității, imperios resimțite de clasa noastră muncitoare, de forțele democratice și progresiste de a-și făuri forța politică în stare să o călăuzească pe drumul împlinirii sale istorice, al progresului social. Programul partidului politic al clasei muncitoare, adoptat la acel Congres, subliniind menirea istorică a clasei muncitoare în „realizarea societății socialiste”, trasa direcțiile fundamentale ale luptei clasei muncitoare pentru „emanciparea desăvîrșită economică, politică și intelectuală a poporului muncitor”, „prefacerea tuturor instrumentelor de muncă în proprietatea colectivă a societății”.

Partidul a purtat pecetea realităților sociale și naționale în care s-a creat și a acționat, a dezideratelor acestui popor. Ceea ce i-a conferit posibilitatea de a se afirma, de a conduce clasa muncitoare la înlăturarea misiunii sale istorice a fost tocmai capacitatea sa de înțelegere profundă — în lumina ideilor socialismului științific — a condițiilor concrete, social-economice și politice. Aici își are rădăcinile Partidul Comunist Român, care continuă direct, în noul cadru istoric, mișcarea socialistă, partidul politic revoluționar al clasei muncitoare, făurit în 1893. „Anul 1893 — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este anul nașterii detașamentului revoluționar, de avangardă, al clasei muncitoare din România. Iată de ce putem spune cu deplin temei că adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlinite adînc în mișcarea muncitorească, socialistă, din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă”.

Izvorit din realitățile social-politice ale României, partidul clasei muncitoare s-a orientat spre problemele în joare care frământau societatea românească din acea vreme — necesitatea dezvoltării industriale a României, rezolvarea problemei agrare, lichidarea dominației străine și înlăturarea statului național unitar, adîncirea procesului de democratizare a țării, precum și cele privind domeniul culturii — aducînd în peisajul politic românesc o viziune superioară asupra modalităților de rezolvare a acestora, corespunzător necesităților dezvoltării României pe calea progresului, fapt care i-a conferit calitatea de purtător și apărător al intereselor vitale ale întregului nostru popor.

Întreaga moștenire revoluționară a partidului clasei muncitoare de pînă la 1921 a fost preluată și dezvoltată, în noile condiții istorice ale dezvoltării României, de către Partidul Comunist Român, care a ridicat pe un plan superior lupta poporului nostru pentru înlăturarea societății bazate pe exploatare. În pofida condițiilor aspre în care a fost nevoit să-și desfășoare activitatea, Partidul Comunist Român a jucat un rol tot mai important în întreaga viață politică a României, s-a afirmat ca o forță politică cu adevărat națională, acționînd pentru unitatea clasei muncitoare, pentru coeziunea tuturor forțelor democratice ale poporului român, pentru apărarea intereselor vitale ale tuturor celor ce muncesc, pentru făurirea unei orînduiri a oamenilor muncii, societatea socialistă. Folosind cele mai variate mijloace și posibilități de luptă pentru a-și afirma poziția în viața social-politică a țării și a menține legături strînse cu masele muncitoare, Partidul Comunist Român a fost organizatorul și conducătorul luptei clasei muncitoare, al maselor de oameni ai muncii, împotriva exploatării, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru apărarea independenței și suveranității țării. Exponent al intereselor fundamentale ale poporului, partidul comunist, deși se afla în ilegalitate, a înțeles în întreaga sa gravitate pericolul fascist, a chemat masele cele mai largi să formeze un front comun care să bareze calea fascismului în România. Creșterea avîntului mișcării antifasciste din România a fost plener ilustrată de marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului român față de expansiunea Germaniei naziste. În momentele grele ale dictaturii militar-fasciste și războiului contra U.R.S.S., cînd țara se afla sub dominația nazistă, Partidul Comunist Român s-a ridicat în fruntea rezistenței antifasciste.

Unul din momentele glorioase ale luptei Partidului Comunist Român este organizarea și conducerea revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis calea înlăturării revoluției democratice, a revoluției socialiste și trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare înlăturării marilor transformări în viața țării și a poporului.

Folosind bogata experiență de luptă dobîndită de-a lungul întregii sale existențe și ținînd seama de legile obiective ale noii orînduiri sociale, de trecutul istoric național, de gradul de dezvoltare socială, de tradițiile și interesele fundamentale ale poporului român, partidul a elaborat strategia și tactica construirii societății socialiste în țara noastră, linia politică corespunzătoare fiecărei etape istorice și a desfășurat o amplă activitate teoretică și practică, politică și organizatorică pentru rezolvarea problemelor economice, sociale, politice, ideologice și culturale puse de construirea noii orînduiri sociale.

Partidul a pus în fața întregului popor sarcina făuririi unei baze tehnico-materiale superioare, a dezvoltării accelerate a forțelor de producție, în industrie și agricultură, a organizării moderne a întregii economii și a societății românești pe principii socialiste, considerînd că de rezolvarea acestor importante sarcini depinde progresul multilateral al patriei noastre, viitorul însuși al națiunii noastre socialiste. Justețea politicii Partidului Comunist Român în soluționarea problemelor fundamentale ale societății românești, capacitatea sa organizatorică și politică, cu care a știut să unească energia și virtuțile de luptă și de muncă ale clasei muncitoare, țărînimii și intelectualității, în opera de făurire conștientă a unei României prospere, este ilustrată de realizările remarcabile dobîndite în anii construirii socialismului și, mai cu seamă, în perioada istorică deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, care, prin orientările programatice și prin generalizările teoretice aduse, prin spiritul novator imprimat întregii evoluții a societății românești, a inaugurat o nouă perioadă în viața partidului și a poporului — intrată în conștiința poporului nostru drept cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a României. În perioada marcată de Congresele IX, X, XI și XII ale partidului

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8. Ed. politică. București, 1973, p. 263

lui, au avut loc schimbări radicale atât în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, cât și în structura socială, a relațiilor social-umane, în modul de existență și activitate al maselor, asigurându-se consolidarea sistemului socialist de producție, ridicarea substanțială a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor, afirmarea plenară a omului ca făuritor al propriului său destin, ca personalitate liberă și independentă. Stadiul în care se află țara noastră, ritmurile de dezvoltare social-economică, științifică și culturală, sînt indisolubil legate de politica novatoare a partidului nostru, cristalizată în Programul partidului, în documentele Congresului al XII-lea al partidului. Faptul că realizările obținute în toate domeniile de activitate sînt rodul muncii creatoare a clasei muncitoare, a țărânimii, a intelectualității, a întregului popor dă o țarie și unitate de nezdruincinat națiunii noastre, unității moral-politice a poporului în jurul partidului.

În procesul transformărilor revoluționare a societății românești, Partidul Comunist Român, ca orice organism social, s-a dezvoltat neîntrerupt, și-a perfecționat neconținut activitatea și formele de organizare în raport direct cu dezvoltarea și schimbările din structura economică și socială a țării, înregistrînd multe transformări în formele de organizare și de muncă, în țelul în care îndeplinește rolul de forță politică conducătoare a societății socialiste românești. În etapa actuală, Partidul Comunist Român, cuprinzînd peste 30% din populația ocupată a țării nu mai poate fi considerat ca un partid de avangardă, de profesioniști revoluționari. Partidul nostru a devenit un partid de masă, strîns legat de clasa muncitoare, de întregul popor. „Partidul — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt oamenii, conștiința lui este conștiința oamenilor... Sîntem astăzi într-un tot îndreptățit să afirmăm: partidul este poporul reprezentat prin cei mai buni li ai săi”¹⁾.

Procesul complex al dezvoltării României în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, creșterea calitativă și diversificarea obiectivelor social-politice și cultural-educative, gradul tot mai înalt de organizare a proceselor sociale, determină trăsături și aspecte noi în afirmarea rolului partidului de forță politică conducătoare a societății noastre socialiste. Pornind de la faptul că Partidul Comunist Român s-a afirmat de-a lungul întregii sale existențe ca factor primordial în revoluția și construcția socialistă ca singura forță politică conducătoare a societății, recunoașcă ca atare și urmată cu încredere de întregul popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit astfel rolul partidului, în Expunerea la Plenara lărgită a Comitetului Central din 1—2 iunie 1982 — expunere adoptată de Conferința Națională ca document programatic al partidului: „În actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste românești, în condițiile dezvoltării democrației socialiste, ale perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste”. Calitatea partidului de centru vital își are temelul în identificarea sa deplină cu aspirațiile supreme ale poporului, în întărirea continuă a legăturilor sale cu clasa muncitoare, țărânimii, intelectualitatea, cu celelalte categorii de oameni ai muncii, în împletirea propriei sale activități cu cea a statului, a organizațiilor de masă și obștești, a organismelor de conducere din unitățile economico-sociale, în integrarea sa tot mai organică în viața socială a țării.

Călăuzit de principiul că socialismul este și trebuie să fie rezultatul creației conștiente a maselor, Partidul Comunist Român a inițiat perfecționarea permanentă a democrației în propriile sale rânduri și în întreaga viață socială. Un rol hotărîtor joacă, în acest sens, instituționalizarea congreselor consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale, extinderea la toate nivelurile a organismelor de conducere colectivă, consultarea și antrenarea poporului la elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului, dialogul permanent purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii din toate județele țării, cu specialiști din diferite domenii de activitate etc. Sistemul democrației noastre muncitorești, revoluționare înmănănează toate clasele și categoriile sociale, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, organele de stat și organizațiile obștești grupate în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Activizarea politică a poporului, garanție a succesului și eficienței conducerii de către partid a tuturor compartimentelor vieții sociale, reprezintă o preocupare statornică a partidului, a secretarului său general. Partidul în tot ceea ce face se sprijină pe organizațiile de partid, pe oamenii muncii. Consultarea și atragerea maselor la elaborarea măsurilor con-

stituie problema esențială a bunei conduceri a societății de către partid, a dezvoltării democrației noastre muncitorești, revoluționare. Partidul Comunist Român conduce societatea, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor”, deoarece numai participarea activă a clasei muncitoare, a întregului popor la conducerea societății socialiste dă expresia supremă a rolului conducător al partidului în societate. La temelia acestei practici stă concepția potrivit căreia întărirea rolului partidului de forță politică conducătoare presupune nu numai ca el să învețe masele, să se situeze pe poziția de organizator și îndrumător al acestora, ci și ca el însuși, trup din trupul poporului, legat organic de munca, viața și năzuințele sale, bizuindu-se pe experiența crescîndă, pe inepuizabilul tezaur de gândire, de inteligență ale maselor populare, să desprindă învățăminte, concluzii din acest nesecat izvor de înțelepciune și inițiativă populară.

În strînsă concordanță cu perfecționarea continuă a democrației muncitorești partidul se preocupă de creșterea rolului statului în conducerea întregii activități economice și sociale, de buna funcționare a organelor statului, concomitent cu întărirea controlului maselor asupra acestora, de întărirea ordinii și disciplinei în toate domeniile. Partidul, statul, organizațiile de masă și obștești, ca părți componente ale sistemului politic, îndeplinesc funcții diverse, dar exercitate într-un sens unic, sub conducerea P.C.R., al cărui rol principal constă în orientarea operii vaste de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Referindu-se la raportul dialectic dintre partidul comunist și statul socialist, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, asupra necesității de a se ține seama permanent de specificul și rolul fiecăruia; statul, ca reprezentant suprem al puterii, care adoptă legi și alte decizii de conducere obligatorii pentru toți cetățenii țării, și partidul, ca forță conducătoare în societate, ale cărui organe nu trebuie și nu pot înlocui organele de stat. Organelor de partid le revine sarcina de a acționa pentru întărirea rolului statului democrației muncitorești, nu diminuează însă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului.

Partidul promovează consecvent tot ceea ce se impune ca necesitate obiectivă pentru progresul societății. Nu de inoare trebuie să ne temem, ci de stagnare în gândire, de formele învechite, subliniază secretarul general al partidului nostru, relevînd importanța deosebită ce revine activității teoretice, ideologice, de analiză, în spiritul concepției materialist-dialectice, a tuturor fenomenelor interne și internaționale. Definitoriu pentru modul în care Partidul Comunist Român, secretarul său general au abordat și abordează probleme complexe ale construcției socialismului, ale contemporaneității sînt spiritul inovator, capacitatea profundă de analiză multilaterală și de sintetizare a experienței revoluției și construcției socialiste din România, conceperea teoriei socialismului științific ca știință revoluționară vie și dinamică, a cărei viabilitate constă în permanenta adaptare la dezvoltarea societății, la marile euceriri ale cunoașterii științifice.

Activitatea teoretică, ideologică și politico-educativă a avut și are un rol de mare însemnătate în înarmarea partidului, a clasei muncitoare, a întregului popor, cu înțelegerea științifică a realităților lor din țara noastră și din viața internațională. Ea a contribuit și contribuie la ridicarea nivelului ideologic al oamenilor muncii și la lărgirea orizontului lor de cunoaștere; a exercitat și exercită o puternică influență în dezvoltarea forțelor de producție, în perfecționarea relațiilor sociale, a formelor de conducere a societății socialiste românești.

Modalitățile în care Partidul Comunist Român a înfăptuit și înfăptuiește rolul său politic conducător în societate, întărirea rîndurilor sale, perfecționarea activității organizatorice și politice, a stilului și metodelor de activitate constituie o experiență proprie, care pune în lumină faptul că tezele generale ale socialismului științific, principiile și normele generale ale construcției de partid se cer permanent confruntate, verificate și îmbogățite corespunzător condițiilor concret-istorice în care acționează fiecare partid, cerințelor fiecărei etape.

Este un adînc adevăr sădit în conștiința poporului român că partidul reprezintă interesele sale vitale, că afirmarea tot mai puternică a partidului drept centru vital al națiunii constituie chezașia prezentului demn, a viitorului luminos al României socialiste. Întregul nostru popor, strîns unit în jurul conducerii partidului în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuiește cu abnegație hotărîrile Congresului al XII-lea, ale Conferinței Naționale din decembrie 1982, acționează cu energie pentru îndeplinirea calitativă a sarcinilor planului pe anul 1983 — an hotărîtor al actualului cincinal.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5. Ed. politică, București, 1971, p. 909.

Structura pe ramuri a resurselor materiale și de muncă și implicații asupra creșterii economice

SE POATE considera că aportul resurselor materiale și de muncă la dimensiunile producției și ale valorii nou create depinde, în bună măsură, de factorii structurali printre care, în primul rând, de rolul social-economic al sferei și ramurii de activitate în care acestea sînt utilizate.

Cu privire la **forța de muncă**, datele statistice pun în evidență că în întreaga perioadă a făuririi economiei socialiste s-a consolidat și dezvoltat cu precădere sfera direct productivă, ceea ce a determinat și atragerea în cadrul acesteia a unui număr sporit de lucrători: populația ocupată în sfera direct productivă a reprezentat între 86,5 și 93,2%. Devansarea continuă și în proporții ridicate a dinamicii venitului național pe locuitor de către dinamica venitului național creat de o persoană din sfera productivă (de la 100,1% în 1955 la 140,6% în 1981), atestă aportul în creștere al acestei categorii a forței de muncă la progresul economiei românești.

Mutațiilor din structura pe ramuri a producției materiale i-au corespuns și semnificative mutații în structura populației ocupate, ceea ce a făcut ca partea forței de muncă din agricultură să se reducă de la 74,1% în 1950 la 28,9% în 1981, urmînd însă ca în condițiile noii revoluții agrare să se stabilizeze. Concomitent, a sporit populația din ramurile neagricole, mai ales din industrie, care deținea în 1981 peste 36% din populația ocupată a țării față de numai 12% în 1950. Mutații calitative ale forței de muncă s-au produs și în restul economiei: în construcții, populația ocupată a crescut de 3,5 ori, în transporturi și telecomunicații a crescut mai mult decît triplu, în circulația mărfurilor a sporit de 2,4 ori. După anul 1965, cînd România s-a înscris pe coordonatele celui mai puternic dinamism, fenomenul mutațiilor calitative ale resurselor de muncă s-a accentuat și mai mult. Astfel, sporul forței de muncă în industrie în perioada 1965—1981 a fost de 101,2% față de numai 86,2% în cei 15 ani anteriori, iar reducerea în agricultură cu 453% comparativ cu numai 88,3%.

Luînd în considerare structura pe ramuri a forței de muncă, aportul acesteia la sporul de venit național poate fi redat cu ajutorul coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura populației ocupate față de ponderea lor în structura venitului național.

Coeficienții supraunitari din industrie și construcții pun în evidență că înzestrarea tehnică a muncii, mai înaltă în aceste ramuri, a făcut posibilă și producerea unei părți mai ridicate a venitului național: industria, construcțiile, transporturile și telecomunicațiile au participat la valoarea nou creată cu 54,3% în 1950, cu 56,9% în 1960, cu 72,7% în 1970 și cu peste 74% în 1980 și 1981. Valorile mult mai ridicate ale coeficienților din industrie arată că venitul național a fost creat cu un consum mai redus de forță de muncă comparativ cu celelalte ramuri (cu între 1,34 și 2,34 ori față de construcții, cu între 2,94 și 9,92 ori față de agricultură și cu între 1,61 și 2,36 ori față de transporturi și telecomunicații).

Valorile coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura populației ocupate față de ponderea lor în venitul național au evoluat însă sinuos de la un cîncinal la altul: faptul este atestat de alternarea sistematică a creșterii cu des-

creșterea valorii acestora. Reducerea valorii coeficienților în anul 1981 față de 1950 în industrie și transporturi, telecomunicații arată că deși venitul național a crescut considerabil în această perioadă, el nu a sporit totuși corespunzător sporului populației ocupate. Coeficientul din agricultură de 0,54 în anul 1981, cel mai ridicat din întreaga etapă a făuririi noii orînduirii și mai mare cu 28,6% față de anul 1980, dovedește dimpotrivă extinderea încă din primii ani ai cincinalului în curs, a laturilor calitative și factorilor intensivi, îndeosebi, acolo unde au existat serioase rămîneri în urmă în anii anteriori. Pe această bază a sporit și ponderea agriculturii în structura venitului național de la 14,1% în 1980 la 15,8% în 1981.

Pentru a formula concluzii și mai reale privind problema investigață, este necesară și o analiză a evoluției coeficienților de dependență a dinamicii populației ocupate față de dinamica venitului național, coeficienți calculați prin raportarea dinamicii venitului național pe ramurile economiei la dinamica populației ocupate. Calculele noastre arată că venitul național a sporit mai rapid față de sporul populației ocupate: între 1950 și 1981 de peste 12 ori la nivelul întregii economii, de 7,89 ori în industrie, de 4,21 ori în construcții, de 4,81 ori în agricultură și de 3,53 ori în transporturi și telecomunicații. Cea mai rapidă creștere a venitului național din industrie dovedește justiciei politicii de industrializare socialistă susținută a țării noastre. „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate“¹⁾, sublinia cu claritate tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La nivelul economiei naționale, dinamica venitului național a fost din ce în ce mai ridicată comparativ cu dinamica populației ocupate (faptul este atestat de coeficienții în continuă creștere). Traietorie similară cu cea de la nivelul întregii economii a cunoscut doar agricultura pînă în anul 1980. În celelalte ramuri, în întreaga perioadă 1950—1981, s-au succedat perioade de creșteri cu cele de descreșteri ale valorii coeficienților, ceea ce dovedește că forța de muncă n-a fost utilizată întotdeauna și în toate ramurile în mod eficient, că productivitatea muncii nu s-a ridicat la nivelul dotării tehnice superioare. De aceea, programul special cu privire la creșterea productivității muncii care va fi elaborat din indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu presupune măsuri menite să modernizeze întregul proces de producție cum ar fi: mai buna organizare a muncii, a fluxului de producție din întreprinderi; ridicarea gradului de mecanizare și automatizare; aplicarea de tehnologii noi de prelucrare; utilizarea de mașini-agregat etc., măsuri care să asigure înfăptuirea ritmului mediu anual de creștere a productivității muncii cu 7% în industria socialistă în cincinalul în curs și acoperirea pe această cale a circa 80% din sporul producției nete. În acest sens, secretarul general al partidului nostru — tovarășul Nicolae Ceaușescu — sublinia că: „În mod deosebit, se impun măsuri hotărîte în vederea realizării unei productivități a muncii superioare, corespunzător dotării tehnico-materiale, nivelului tot mai înalt de calificare pe care l-am realizat în țara noastră.“²⁾

Cu privire la resursele materiale constituite din mijloace de muncă și obiecte ale muncii, considerăm necesar să analizăm

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politico-educativă a partidului din 1—3 iunie 1982. Ed. Politică, București 1982, p. 20

²⁾ Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, Știința nr. 1255/20 febr. 1983, p. 2

mai întâi, datorită importanței în procesul creșterii economice, evoluția și implicațiile structurii **fondurilor fixe**. Aceasta deoarece necesitatea de a ține pasul cu transformările inoitoare generate de tehnica contemporană a impus creșterea în ritmuri prioritare a producției și consumului mijloacelor de producție, cu precădere a celor productive, a căror parte a sporit în totalul fondurilor fixe de la 53,2% în 1950, la 55,7% în 1960, la 61,8% în 1970 și 72,3% în 1981.

În cadrul acestora, industriei îi revine în prezent 44,3% față de numai 19,8% în 1950 construcțiilor 4,3% comparativ cu 0,7%, transporturilor și telecomunicațiilor 13,1% față de 13,07 iar agriculturii 10,6% față de 19% ; sînt aspecte care reflectă atât creșterea cit și modernizarea continuă a fondurilor fixe. „Cel mai elocvent este în această privință situația fondurilor fixe, — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — care constituie baza dezvoltării societății și care sînt de 9 ori mai mari decît cele existente în 1950. Deci, ceea ce s-a realizat în secole ș secole de dezvoltare economică a poporului nostru, în numai 30 de ani orînduirea socialistă a reușit să mărească de peste 9 ori.”³⁾

Pentru a determina măsura în care fondurile fixe productive au influențat dimensiunile venitului național, am analizat coeficienții de dependență a ponderii fiecărei ramuri în structura fondurilor fixe față de ponderea lor în structura venitului național. Valorile pozitive și ridicate ale coeficienților în toate ramurile (cu excepția transporturilor și telecomunicațiilor) și în întreaga perioadă 1950—1981, arată că fiecărei unități a înzestrării tehnice a muncii cu fonduri fixe i-a revenit o cotă mai ridicată de venit național : mai mare cu între 2,30 și 2,32 ori în industrie ; cu între 1,89 și 8,57 ori în construcții și cu între 1,32 și 2,25 ori în agricultură. Cu toate acestea, dinamica venitului național n-a urmat întotdeauna și în toate ramurile dinamica fondurilor fixe. A fost, de asemenea, influențat negativ atât sporul de venit național obținut la 1 leu fonduri fixe, cit și venitul național total creat la 1000 lei fonduri fixe. Situația aceasta se remediază începînd cu anul 1982 cînd, potrivit comunicatului cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare pe anul 1982, unei descreșteri a investițiilor cu 2,5% față de anul 1981 i-a corespuns o creștere cu 18,3% a venitului național, ca rezultat al preocupărilor pentru depășirea influențelor determinate de accentuarea crizei economice mondiale, pentru a imprima un dinamism ascendent economiei naționale.

Cauzele care au generat situațiile menționate sînt, în bună parte, și de natură obiectivă. Avem în vedere că an de an a fost pus în funcțiune un volum tot mai ridicat de fonduri fixe care nu puteau de la început să producă la întreaga capacitate, că ritmul înalt al creșterii noastre economice a necesitat consumuri sporite de obiecte ale muncii, ceea ce a impus atragerea în circuitul economic și a unor substanțe minerale cu un conținut util mai scăzut, situate în condiții mai grele de exploatare și care au impus investiții suplimentare, că a sporit populația ocupată și corespunzător și cheltuielile cu formarea acesteia, dar a cărei eficiență apare după o perioadă mai îndelungată, că dotarea economiei cu fonduri fixe tot mai perfecționate s-a făcut în paralel cu menținerea în funcțiune a unui important volum de mijloace cu randamente mai reduse față de cele noi și modernizate și care au necesitat cheltuieli suplimentare pentru asigurarea exploatării lor. Nu trebuie trecut cu vederea însă nici faptul că nu pretutindeni s-a manifestat o preocupare suficientă pentru utilizarea superioară a fondurilor fixe. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August”, din Capitală, „unele neajunsuri ce s-au manifestat în anul trecut sînt legate și de lipsurile ce s-au manifestat în întreținerea, repararea mașinilor și utilajelor, în buna lor funcționare”⁴⁾.

³⁾ Nicolae Ceaușescu : Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politico-educativă a partidului din 1—2 iunie 1982. Ed. politică București, 1982. p. 19

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August” din Capitală. Scînteia nr. 12597/23 februarie 1983.

⁵⁾ K. Marx : Capitalul, volum I. Ediția a III-a. Ed. politică, București, 1969 p. 263

⁶⁾ K. Marx, Fr. Engels : Opere, volum 25, partea I. Ed. politică București, 1963 p. 265.

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare. Scînteia nr. 12555/20 februarie 1983 p. 2.

Alături de mijloacele de muncă, **obiectele muncii** au o contribuție tot mai mare în procesul dezvoltării economice. Numai prin dezvoltarea bazei de materii prime și resurse energetice și prin prelucrarea lor cu o tehnică tot mai înaintată au fost posibile transformările inoitoare din țara noastră. De aceea, în structura produsului social cheltuielile materiale de producție, care evidențiază în formă valorică consumurile materiale au cunoscut o pondere ridicată și în creștere : de la 48,8% în 1950 la 63% în 1981.

Creșterea cheltuielilor materiale de producție în țara noastră nu are în totalitate o justificare economică. Avem în vedere că asupra acestora și, respectiv, asupra produsului social acționează tendințe contradictorii. Pe de o parte, ca urmare a ridicării gradului de înzestrare tehnică a muncii se manifestă tendința de sporire a cheltuielilor materiale în raport cu cheltuielile totale de muncă, iar la nivelul economiei naționale, de creștere mai puternică a fondului de înlocuire față de creșterea produsului social, aspect atestat de evoluția de tip extensiv a economiei românești pînă în prezent. De altfel, Karl Marx scria în acest sens : „Munca transmite asupra produsului valoarea mijloacelor de producție puse în mișcare de o cantitate de muncă dată, care crește pe măsură ce munca devine mai productivă. Prin urmare, chiar dacă aceeași cantitate de muncă adaugă întotdeauna produselor ei aceeași sumă de valoare nouă, totuși, vechea valoare pe care această cantitate de muncă le-o transmite în același timp crește odată cu sporirea productivității muncii.”⁵⁾ Pe de altă parte, pe măsura creșterii productivității muncii, ca urmare a înzestrării tehnice, în paralel cu tendința de creștere a cheltuielilor materiale în produsul social acționează și aceea de micșorare a lor, tot în sensul tezei marxiste, cum că : „Partea din valoare care provine din materii prime și materiale auxiliare trebuie să scadă odată cu creșterea productivității muncii, deoarece în ceea ce privește aceste materiale productivitatea se manifestă tocmai în faptul că valoarea lor a scăzut.”⁶⁾ Rezultă, așadar, că odată cu sporirea aportului factorilor intensivi trebuie să se manifeste o reducere a ponderii cheltuielilor materiale de producție și corespunzător sporirea venitului național în produsul social total.

Relația de dependență a cheltuielilor materiale față de venitul național, avînd în vedere și structura pe ramuri a cheltuielilor, poate fi apreciată cu ajutorul coeficienților de dependență calculați prin raportarea greutății specifice deținută de cheltuielile materiale în structura produsului social la greutatea specifică a ramurilor în structura venitului național. Valorile pozitive ale coeficienților în industrie și construcții aproape în întreaga perioadă 1950—1981, iar la nivelul economiei naționale după anul 1960, conduc la concluzia necesității intensificării eforturilor pentru reducerea consumurilor de resurse materiale. Nu întîmplător, așadar, și la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare din acest an, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „Este necesar să se acționeze cu foarte hotărîre în direcția reducerii consumurilor energetice și de materii prime, pentru recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, a pieselor și subansamblelor.”⁷⁾

Dealtfel, în anul 1982 venitul național a crescut cu 97,2 miliarde lei față de 1981 (cînd creșterea a fost doar de 22 miliarde lei comparativ cu anul precedent), ceea ce denotă că anul care a trecut s-a încheiat cu realizări substanțiale în dezvoltarea multilaterală a țării, consolidarea economiei și sporirea venitului național — premisă că vor fi îndeplinite cu succes prevederile planului pe anul 1983, an hotărîtor pentru realizarea întregului cincinal în curs.

În aprecierea efectelor cheltuielilor materiale asupra sporului de venit național trebuie ținut seama de faptul că reducerea acestora nu determină întotdeauna și în orice situație sporirea corespunzătoare a valorii nou create, ci numai în condițiile : — cînd ritmul de creștere a cheltuielilor materiale este inferior celui cu retribuțiile, ceea ce imprimă plusprodusului o evoluție mai rapidă față de totalul cheltuielilor de muncă ; — cînd atât cheltuielile materiale cit și cele cu munca vie se reduc în ritmuri egale, iar plusprodusul crește pe seama ambilor factori ; — sau cînd cheltuielile materiale se reduc într-o proporție mai ridicată față de cele cu munca vie, ceea ce imprimă plusprodusului un ritm mai rapid de creștere față de cheltuielile totale de muncă. Situațiile respective indică practic multitudinea de direcții de acțiune pentru impulsianarea creșterii venitului național.

conf. dr. Angelica VRABIE
Galați

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

DIN PUNCTUL de vedere al modului în care are loc interacțiunea dintre componentele diferitelor structuri, s-ar putea discerne structuri simetrice sau armonioase (eventual armonizate), care asigură condiții asemănătoare de acțiune pentru toate componentele lor, deci când nu există obstacole deosebite în calea dezvoltării, precum și structuri asimetrice sau decalante, care impun funcționarea diferită a elementelor pe care le cuprind și conțin piedici mai mult sau mai puțin importante în calea dezvoltării, întârziind-o sau blocând-o în ansamblu sau la anumite nivele, respectiv imprimându-i un caracter inegal.

Probabil că în efortul de elaborare a unei tipologii a structurilor care se pot întâlni în cadrul sistemului global „societatea omenească” s-ar putea discerne și alte tipuri de structuri. Fără a continua însă această investigație acum, se pot face cu destulă certitudine două observații:

— prima observație este de ordin principial-metodologic și se referă la faptul că o cunoaștere veridică a sistemului mare „societatea omenească” presupune studierea întregului sistem de structuri și a interacțiunii dintre ele, pentru a dezvălui atât legitățile genezei și istoriei lor, cât și posibilitățile reale de dezvoltare viitoare, respectiv eficiența și limitele politicilor economice propuse de diferite școli de gândire sau practicate de diferite forțe social-politice, ca răspuns la problemele cu care sînt confrunțați în prezent și în viitorul previzibil;

— a doua observație este de ordin istoric și critic și se referă la faptul că numeroși cercetători care recunosc, importanța structurilor și a schimbărilor structurale din societatea omenească au abordat această problemă numai parțial și adeseori defectuos, deformînd nu rareori unele aspecte din realitatea obiectivă, pentru că nu au ținut seama de toate tipurile de structuri, respectiv de toate momentele interacțiunii dintre ele.

Literatura de specialitate din ultimele decenii consacrată creșterii economice și dezvoltării social-economice dovedește că nu numai gânditorii de formație materialist-dialectică — în primul rînd, marxștii — ci chiar și o serie de cunoscuți gânditori burghezi lucizi, cu vederi mai largi decît gîndirea convențională din țările occidentale, dezaprobă ignorarea structurilor asimetrice din lumea contemporană și apologia forțelor spontane ale

Confruntări doctrinare privind viziunea structurală de abordare a dezvoltării (I)

pieții concurențiale. Ei îi îndeamnă pe confrății lor la o abordare mai realistă a problematicii economice actuale la scară națională și planetară. Două exemple sînt deosebit de elocvente în acest sens. Exprimîndu-și dezamăgirea față de viziunea fetișizată, simplistă și nerealistă despre funcționarea economiei mondiale (ca de altfel și a economiilor naționale bazate pe proprietatea privată), Fr. Perroux scria cu peste două decenii în urmă că „Dacă vreun delirant susține că soarta economică a oamenilor este reglată în mod fericit de mecanismele pieții și factorii ei spontani, sînt de părere că acesta trebuie să fie trimis la doctor⁽¹⁾”. Cam în aceeași perioadă, dezaprobînd iluziile cultivate de adepții teoriei echilibrului economic general, Joan Robinson scria că „Jocul liber al forțelor pieții nu funcționa, desigur, așa cum arată modelul, încît să asigure deplină folosire a mîinii de lucru și comerțul echilibrat pentru fiecare țară... jocul liber al forțelor pieții care, potrivit modelului elaborat de economiști, dă naștere unui echilibru avantajos pentru toți, generează, în realitate, fluctuații imprevizibile în încasările din export, făcînd imposibilă planificarea consecventă și transformînd opțiunea pentru proiectele de investiții într-un adevărat joc de noroc⁽²⁾”.

Considerăm că trei cauze mai importante i-au determinat pe economiștii burghezi din perioada postbelică să abordeze problema structurilor din economiile naționale și din economia mondială: a) neputința crescîndă a sistemelor teoretice consacrate din gîndirea economică burgheză (îndeosebi, „neoclasicismul” și

keynesismul) față de rezolvarea problemelor economice acute din economia contemporană, în pofida pretenției acestora de doctrine universale valabile („ortodoxii”), respectiv a dogmatizării lor; b) ritmul rapid al schimbărilor în fizionomia economiilor naționale și a economiei mondiale sub impactul progresului tehnic contemporan; c) înmulțirea și agravarea fenomenelor de blocaj din economia contemporană, fie sub forma șomajului crescînd, a inflației galopante, eventual a agravării lor simultane (stagfația), pe plan intern, fie sau/și sub forma dezechilibrelor în balanțele plăților externe ale unui număr crescînd de țări și a agravării problemei piețelor pentru țările industrializate, pe plan extern.

Direcțiile principale ale investigațiilor empirice ale economiștilor burghezi cu privire la modificările care au avut loc în epoca modernă și mai ales după cel de al doilea război mondial în structurile din diferite economii și la scară mondială au fost, de asemenea trei: a) cercetarea legăturilor materiale dintre ramurile economiei cu ajutorul metodei input-output (W. Leontief, A. Carter, P. Petri, W. F. Gosling etc.); b) diversificarea ramurilor economiei naționale și modificarea ponderii lor pe măsura creșterii economice, cu importante implicații sociale (S. Kuznets); c) legăturile care există între structurile interne și structurile externe din economie (H. Chenery).

Investigînd acest domeniu complex și nou al structurilor din economie la diferite nivele, economiștii burghezi menționați au formulat multe idei juste, care marchează un progres în gîndire, în comparație cu predecesorii și cu confrății lor contemporani care nu au abordat acest domeniu al realității. În lucrările lor continuă însă să existe și destule prejudecăți, neclarități, aprecieri discutabile sau eronate și chiar concluzii politice retrograde. Se manifestă, de asemenea, o anumită unilateralitate în abordarea și analiza problematicii structurilor din economia contemporană în sensul că ei acordă prioritate structurilor tehnico-economice, subapreciînd — sau de multe ori ignorînd — structurile social-economice și interacțiunea lor cu ansamblul structurilor din economie și din societate. Dăm în continuare cîteva exemple.

Cu ajutorul metodei input-output, pe care a elaborat-o, de fapt, încă în pe-

FIȘE

Aprovizionarea tehnico-materială în industrie

● *Doi autori, Dumitru Fundătură și Gheorghe Bășanu, își propun să investigheze în lucrarea „Aprovizionarea tehnico-materială în industrie” tipărită nu de mult la EDITURA POLITICĂ o problemă importantă pentru derularea ritmică și eficientă a producției lărgite. Pornind de la cadrul organizatoric existent, de la fundamentul legal și practica bogată acumulată în timp, autorii urmăresc să prezinte, pe parcursul celor opt capitole de carte, alături de aspecte consacrate ale domeniului și unele elemente noi ce s-au acumulat în sfera aprovizionării tehnico-materiale din industrie ca efect al orientărilor de partid privind lărgirea bazei proprii de materii prime, ridicarea indicelui de valorificare a substanțelor prelucrate. Problema utilizării pe scară extinsă a patrimoniului național de resurse materiale și energetice, a reciclării produselor uzate și recirculării energiei, a recuperării componentelor din diferite subansamble solicită, potrivit opiniei autorilor, soluții noi de organizare a aprovizionării tehnico-materiale. În acest context sînt analizate și aspecte*

complementare, precum gestionarea delicetelor materiale în economia socialistă, oportunitatea unor aplicații ale teoriei riscului comercial, influența progresului tehnic asupra normării consumurilor etc.

Ocuparea forței de muncă

● *Trecerea de la etapa extensivă la cea intensivă de dezvoltare a economiei (evoluție al cărei punct de inflexiune îl reprezintă intervalul 1974-1975) ridică probleme deosebit de complexe în planul utilizării forței de muncă — apreciază István Gergely în articolul „Iparfejlesztés és foglalkoztatás” (Dezvoltare industrială și ocuparea forței de muncă) publicat în nu-*

mărul 2 al revistei „KÖZGAZDASÁGI SZEMLE”. Pe fondul diminuării, într-o anumită măsură, a investițiilor și al sporirii exigențelor privind creșterea productivității muncii se cere luată în calcul și alternativa diminuării posibilităților de a crea noi locuri de muncă. Pentru a soluționa problemele ce pot să survină în acest context I.G. avansează cîteva propuneri. Una dintre acestea se referă la reducerea activității economice a femeilor în condițiile menținerii veniturilor per familie. O altă variantă menționată de autor pornește de la asigurarea unei mai bune relații între valoarea fondurilor fixe și forța de muncă, actualmente, supraevaluată în favoarea fondurilor fixe; o reajustare a acestui raport ar permite impul-

rioadă interbelică, W. Leontief a explicat mai nuanțat decât teoria Heckscher-Ohlin-Samuelson, particularitățile specializării S.U.A. în comerțul internațional, iar mai recent, a combătut „catastrofismul” susținătorilor teoriei creșterii zero, demonstrând, pe bază de date factice, atât ideea că principala piedică în calea creșterii economice nu o constituie insuficiența resurselor materiale, cât și șansele sporite de realizare a strategiilor naționale și a strategiei mondiale de dezvoltare sub egida O.N.U. în condițiile instaurării noii ordini economice internaționale (Scenariul X). În acest sens, în lucrarea „Viitorul economiei mondiale” (1977) se arată, printre altele, că „Principalele stavile în calea unei creșteri economice susținute, a unei dezvoltări accelerate sînt nu atât de natură fizică, cât de natură politică, socială și instituțională. În secolul al douăzecilea nu există limite fizice insurmontabile în calea dezvoltării accelerate a regiunilor în curs de dezvoltare”¹⁾.

În cadrul lucrărilor sesiunii anuale a Secției economice a Asociației britanice pentru promovarea științei, ținută la Universitatea Lancaster în anul 1976, sub genericul „Structură, sistem și politică economică”, a fost exprimată de mai mulți vorbitori nemulțumirea față de slaba valoare operațională a metodologiei și teoriei tradiționale de inspirație keynesistă, bazată pe folosirea macrocategoriilor și s-a insistat asupra necesității stringente de a se studia modificările de structură din economie, pentru a putea adopta măsurile de politică economică adecvate realităților din această țară, confruntată în mod simultan cu astfel de probleme dificile cum sînt creșterea șomajului și inflației, scăderea investițiilor și a ratei de creștere, precum și sporirea deficitului balanței de plăți externe. Prefațind volumul care reunește comunicările de la această reuniune științifică, W. Leontief remarcă faptul că „În timp ce principalul curent din gândirea economică britanică pare să fie încă dominat de teoretizările macroeconomice (agregative – în original, n. ns.) cu accent pe fenomenele monetare care au devenit la modă odată cu răspîndirea abordării keynesiste, un număr redus dar în continuă creștere de economiști par să se îndoiască de faptul că o combinație a curbelor Phillips, a decalajelor în deplină folosire a mîinii de

lucru și, să zicem, indicatorii sumari ai productivității medii a muncii ar putea să ofere o bază pentru descrierea realistă, și cu atât mai puțin pentru o explicație utilă a trăsăturilor care caracterizează mecanismul de funcționare a unei economii naționale moderne”²⁾. După părerea lui W. F. Gossling, cu ajutorul metodei input-output, deci urmărind modificările care intervin în structura (tehnologică) a economiei poate fi înțeleasă realitatea economică mai bine decât a fost explicată aceasta pînă acum de specialiștii în keynesism, progres tehnologic și inflație. Cu acest prilej, autorul se întreabă dacă acest rezultat nu înseamnă cumva „sfîrșitul erei keynesiste”³⁾.

În ciuda criticilor care le pot fi aduse și a deosebirilor care pot fi constatate între modul cum definesc creșterea economică și dezvoltarea economică, atât S. Kuznets cit și H. Chenery au ca punct comun al investigațiilor empirice și a tentativelor de teoretizare a acestora faptul că își concentrează atenția tocmai asupra schimbărilor care au loc în structurile economiilor din epoca modernă și contemporană, încercînd să tragă anumite concluzii valabile pentru politica economică.

„Aspectele majore ale schimbării structurale constau – arată S. Kuznets, referindu-se la procesul modern al creșterii economice – în trecerea de la îndeletniciri agricole spre ocupații neagricole și, mai recent, de la industrie spre servicii; o schimbare în dimensiunea unităților și o modificare legată de aceasta prin trecerea de la întreprinderea personală la organizarea impersonală a firmelor economice, cu schimbarea corespunzătoare în statutul profesional al muncii. Ar putea fi adăugate modificări în numeroase alte aspecte ale structurii economice (în structura consumului, în ponderea ofertei interne și externe etc.)... s-au schimbat, de asemenea, în mod rapid structurile înrudite și extrem de importante ale societății, precum și ideologia ei”⁴⁾. În principiu, S. Kuznets este conștient de marea diversitate de structuri care există în economie și în societate, dar, la fel cu ceilalți economiști burghezi, se interesează în mod deosebit mai ales de un anumit tip de structură, de cele tehnico-economice, de la care crede că pornesc în mod univoc impulsuri spre toate celelalte tipuri de structuri. Este adevărat că, uneori, el vor-

bește despre „mecanisme sociale învechite” care sînt o piedică în calea creșterii economice, dar nu arată în mod concret în ce constau aceste mecanisme, care este originea și destinul lor, eventual cum ar putea fi înlocuite sau înlăturate.

În viziunea lui H. Chenery „Dezvoltarea economică poate fi privită ca un ansamblu de schimbări corelate în structura unei economii, necesare pentru creșterea ei continuă. Ele se referă la conținutul cererii, al producției și al folosirii mîinii de lucru, precum și la structura externă a comerțului și a fluxurilor de capital. Luată împreună, aceste schimbări structurale definesc transformarea unui sistem economic tradițional într-un sistem economic modern”⁵⁾. Totodată economistul citat atrage atenția asupra faptului că „Studiul problemelor structurale impune revizuirea formelor tradiționale de analiză economică... În mod corespunzător, și concluziile de politică economică sînt mai specifice și mai puțin susceptibile de generalizări decât criteriile care decurg din formulările pur neoclasiche”. Se observă cu ușurință că H. Chenery a lărgit considerabil aria investigațiilor structurale din economia contemporană, încercînd să articuleze mai bine decît pînă acum cele două nivele tot mai strîns legate între ele ale economiei, respectiv nivelul național și nivelul mondial, atenționînd totodată pe confrății săi asupra unor exigențe sporite care apar în fața științei economice din realitatea complexă a zilelor noastre.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

¹⁾ François Perroux, Au-delà du mensonge social, în „Croissance des jeunes nations”, nr. 14, septembrie 1962, p. 15.

²⁾ Joan Robinson, The New Mercantilism, în Contributions to Modern Economics, Academic Press, New-York, 1978, p. 203., 211.

³⁾ Anne Carter, Wassily Leontief, Peter Petri, Viitorul economiei mondiale, p. 43.

⁴⁾ Wassily Leontief, Prefață la volumul: Structure, System and Economic Policy, Proceedings of Section F of the British Association for the Advancement of Science, held at the University of Lancaster, 1-4 september 1976, Cambridge University Press, Cambridge, 1978, p. IX.

⁵⁾ W. F. Gossling, Input-output, technological change, and inflation: the end of the Keynesian era?, în volumul citat, p. 19.

⁶⁾ Simon Kuznets, Population, Capital, Growth, Selected Essays, W.W. Norton and Company, Inc., New-York, 1973, p. 163.

⁷⁾ Hollis Chenery, Structural change and development policy, Published by the World Bank, Oxford University Press, New-York, 1979, p. XVI.

sionarea promovării progresului tehnic, accentuarea mobilității profesionale a forței de muncă și crearea de noi debușee în ramurile dinamice de progres.

Prognoze macroeconomice

● Dacă evoluția contradictorie a economiei mondiale în ultimul deceniu a stimulat elaborarea a numeroase studii de prognoză macroeconomică, cele două „șocuri petroliere” au oferit reperi utile pentru evaluarea fiabilității unor asemenea elaborate intelectuale. Tocmai evidențierea gradului de concordanță între previziunile economice pe termen scurt și evoluția reală a fenomenelor reprezintă obiectivul pe care și-l propune Alain Fonteneau în studiul „La fiabilité des

prévisions macroéconomiques à court terme” publicat în numărul 1807 al revistei PROBLEMES ÉCONOMIQUES, luînd drept exemplu experiența franceză. Pe ansamblu, susține autorul, în intervalul amintit nivelul calitativ al acestui gen de prognoze s-a îmbunătățit, fapt care îndreptățește optimismul unor specialiști. La baza progreselor înregistrate A.F. include îmbunătățirea informației statistice, crearea unor noi organisme de cercetare și, nu în ultimul rînd, reflecția critică asupra instrumentelor de prognoză îndeobște folosite. Importante sînt însă și evaluările parțiale; astfel susține autorul, prognozele au dovedit un nivel mai ridicat de fiabilitate în cazul fenomenului inflaționist

comparativ cu studiile asupra creșterii economice, caz în care previziunile s-au dovedit adesea nerealiste.

Protejarea mediului marin

● În condițiile degradării crescînde a mediului din bazinul Mării Mediterane, din inițiativa Federației paneele de navigație și a Uniunii armatorilor greci, la Atena a luat ființă, recent, Asociația elenă pentru protecția mediului marin (HELMEPA). Asociația își propune să lupte împotriva poluării tot mai accentuate a mediului marin, între mijloacele folosite astfel figurînd educația și diseminarea informațiilor privind problemele ecologice în rîndul celor mai largi categorii ale populației și adapta-

FIȘE

rea unei legislații corespunzătoare care să interzică aruncarea în mare a oricărui tipuri de reziduuri poluante. În luna aprilie a acestui an, HELMEPA organizează un simpozion în al cărui program figurează rolul managementului în prevenirea poluării, discutarea avantajelor ce revin companiilor de navigație cu rezultate bune în lupta împotriva poluării, cadrul în care membrii asociației pot coopera pentru a elabora și introduce programe educaționale eficiente, adoptarea unui program de acțiune specific etc.

UCRĂRI cum sînt „Evoluția economiei forestiere în România” (V. Sabău), „Probleme de economie forestieră” (J. Filipovici, C. Lăzărescu), „Dezvoltarea economiei forestiere a României în contextul european” (I. Dincă), „Pădurile pe glob” (I. Milescu, A. Alexe), „Conservarea pădurilor” și „Pădurea și viitorul” (V. Giurgiu), adaugă acțiunilor de ordin practic privind utilizarea fondului forestier și un susținut interes în rîndul specialiștilor preocupați să identifice modalitățile cele mai potrivite de a spori și valorifica superior această importantă bogăție a țării. Această convingere ne-a fost întărită de apariția unui nou volum consacrat aceleiași problematici. Este vorba despre lucrarea „Economie forestieră” tipărită nu de mult la Editura Ceres sub semnătura doctorului inginer **Ioan Milescu**, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, și de doctorul inginer **Alexe Alexe**.

Modul în care a fost concepută lucrarea evidențiază două coordonate majore: pe de o parte funcția pădurii ca ecosistem (unul dintre cele mai însemnate) cu un rol vital în menținerea echilibrului ecologic la nivel planetar, iar pe de altă parte și, derivînd nemijlocit din această viziune, cerința de a concepe integrat, global, economia forestieră. Nu numai că în epoca noastră (marcată de grave dezechilibre globale între care și cel ecologic) nu se mai poate face abstracție de funcția pădurii ca element esențial în asigurarea unui climat de viață sănătos, afirmă autorii, dar această cerință — în condițiile în care rolul economic al pădurii sporește considerabil — poate fi satisfăcută numai prin proiectarea unei viziuni integrate asupra diverselor componente ale economiei forestiere: activitatea de silvicultură, exploatarea pădurilor și industria de prelucrare a lemnului, precum și prin imbinarea armonioasă a prognozelor pe termen scurt cu cele de lungă perspectivă.

Mai mult ca oricînd, afirmă autorii, pădurile se integrează în viața și ansamblul relațiilor sociale ale comunităților umane, exercitînd o influență considerabilă asupra organizării culturale și sociale a acestora. Dacă istoria omului este istoria luptei sale pentru progres, o luptă care l-a condus spre elaborarea unor tehnici tot mai complexe și a unor noi forme de organizare socială, efectele combinate ale creșterii demografice, urbanizării, industrializării, dezvoltării agriculturii și mai ales efectele intervenției omului au condus însă la dimi-

nuarea îngrijorătoare a suprafeței pădurilor; la deteriorarea structurii și accentuarea neuniformității răspîndirii lor, precum și la înlocuirea, într-o proporție ridicată, a pădurilor naturale, (echilibrate) cu cele artificiale — mult mai sensibile la factorii nocivi biotici și abiotici.

Recenta lucrare a doctorului inginer I. Milescu și a doctorului inginer A. Alexe se constituie tocmai ca o contribuție valoroasă în direcția cunoașterii celor mai noi preocupări referitoare la problemele economiei forestiere mondiale. Pornind de la concepția modernă care consideră pădurea ca ecosistemul terestru cel mai complex și cu un caracter peren avînd la bază aplicarea și dezvoltarea teoriei sistemelor, interpretarea alcă-

resurselor forestiere constituie obiectul unui capitol de carte în care sînt redată mărimea și distribuția resurselor forestiere ale globului, sînt surprinse caracteristicile lor generale. Autorii prelungesc analiza asupra unor aspecte legate de succesiunea și particularitățile proceselor de producție în economia forestieră, de problemele teoretice și practice de evaluare a resurselor forestiere, fiind abordată și mult disputata problemă a evaluării serviciilor de protecție a pădurilor. În contextul respectiv în carte sînt abordate probleme practice de mare importanță vizînd sporirea eficienței în sfera economiei forestiere cum ar fi: prețul lemnului pe picior, cîteva probleme ale forței de muncă în economia forestieră, influen-

Urmărind să completeze imaginea asupra rolului și devenirii pădurii în societatea contemporană, autorii intrăgesc analize dezvoltate în carte prin prezentarea celor mai moderne direcții de cercetare conturate pe plan mondial. Putînd fi considerat și ca o introducere în problematica cercetării științifice forestiere, un capitol din lucrare tratează problemele referitoare la stabilirea priorităților în cercetare, cadrul instituțional, interferențele cercetării cu învățămîntul, proiectarea, documentarea și producția. Este examinată și comentată în mod competent modalitatea de exprimare a eficienței cercetării științifice în această ramură economică. Un interes deosebit prezintă subcapitolul „Evaluări 1981”, în care sînt comentate unele concepte și tendințe a căror însemnătate pentru dezvoltarea eficiență a economiei forestiere în concordanță cu noile exigențe ecologice este temeinic argumentată de autori: genetica, teoria generală a sistemelor, ecosistemul forestier, cercetarea operațională, tele-deteția în clasificarea și inventarierea resurselor forestiere, tehnica de convergență etc. De asemenea, o atenție aparte este acordată problemelor generale ale prognozelor și particularită-

țile acestora în economia forestieră cu referiri speciale la prognoza consumului de produse lemnoase, prognoza structurii și necesarului de resurse forestiere, prognoza tehnologică și prognoza cercetării științifice.

Capitolul final al lucrării este consacrat economiei forestiere a României. Sînt prezentate sintetic evoluția și stadiul actual al resurselor forestiere naționale, coordonatele politicii de utilizare eficientă a acestora, potențialul forestier și perspectivele de dezvoltare a economiei forestiere în condițiile asigurării regenerării și creșterii pădurilor României, concepția avansată a partidului nostru privind valorificarea superioară a acestei importante avuții naționale.

Referindu-ne, în incheiere, la calitatea intrinsecă a lucrării, considerăm că trebuie subliniată competența, originalitatea, nivelul ridicat la care sînt prezentate și tratate de autori problemele actuale ale economiei forestiere mondiale și, în contextul acestora, cele ale economiei forestiere românești. Lucrarea aduce în discuție o vastă problematică și se distinge prin multitudinea aspectelor comentate — cele mai reprezentative și cele mai stringente ale epocii noastre — fapt care îi mărește valoarea teoretică și practică.

I. DINCĂ

Pădurile și strategia dezvoltării economice

turii biocenotice a fenomenelor și proceselor, a interacțiunilor și influențelor reciproce ale componentelor comunității de organisme și factori de mediu, în carte sînt analizate deopotrivă funcționalitatea pădurii drept creatoare de biomasă și multiplele influențe pozitive asupra mediului înconjurător prin prisma naturii ecosistemice a pădurii.

Lucrarea la care ne referim prezintă pădurea ca o realitate biogeografică și economică de sine stătătoare, evidențiază principalele caracteristici ale resurselor forestiere existente în lume. Sînt analizate complexe probleme actuale privind evoluția pădurilor, mărimea, distribuția și valorificarea resurselor forestiere pe plan național, european și mondial, tendințele consumului de lemn și al derivatelor din lemn, noile direcții de utilizare a lemnului, precum și opinii cu privire la cuantificarea serviciilor pe care le oferă pădurea — atît economice cît mai cu seamă cele sociale globale. În acest cadru sînt relevate particularitățile proceselor de producție din economia forestieră, metodologiile de evaluare a resurselor forestiere și de stabilire a eficienței lor economice, prioritățile cercetării științifice, diferite prognoze și anchete de opinie în domeniul forestier.

Principalele caracteristici ale

ța unor factori specifici asupra utilizării resurselor forestiere (regimul de proprietate, investițiile, impozitele, factorii ecologici, tehnicile forestiere etc.) și eficiența în economia forestieră — concept, complex de relații, indicatori de eficiență.

Un spațiu important este acordat în volum aspectelor legate de utilizarea în scopuri economice a pădurii: producția și consumul produselor lemnoase, pădurea ca sursă de energie și materii prime pentru chimie, pădurea ca mijloc de odihnă și recreere, ca sursă de alimentație pentru om etc. În același cadru de referință sînt abordate și mecanismele care reglează schimburile internaționale cu masă lemnoasă, evoluția importurilor și exporturilor cu produse forestiere. Sînt prezentate totodată organizațiile internaționale specializate în domeniul forestier precum și unele informații deosebit de utile cu privire la problematica dezbătută de cele opt congrese forestiere mondiale ce au avut loc în perioada 1926—1978, prezentare care oferă o imagine sugestivă a marilor modificări ce au survenit în timp în planul concepțiilor și aprecierilor referitoare la rolul pădurilor în societatea contemporană. O atenție specială se acordă evidențierii participării României la acțiunile de cooperare economică internațională în domeniul forestier.

8

PRODUCȚIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SOCIALISM, prima fază a comunismului, producția de mărfuri nu numai că se păstrează, dar continuă să dețină un loc și rol deosebit; cunoașterea și folosirea planificată a categoriilor valorice, a valorii prezintă o importanță deosebită pentru întreaga activitate social-economică, pentru desfășurarea eficientă a acesteia, pentru satisfacerea cât mai deplină a nevoilor membrilor societății. Posibilitatea de a măsura valoric cea mai mare și însemnata parte a activității social-economice face ca folosirea planificată a categoriilor valorice să constituie un sistem de pirghii economice dintre cele mai importante.

Condițiile existenței și trăsăturile producției de mărfuri în socialism

Prin producție de mărfuri înțelegem producția de bunuri materiale și de servicii care sînt create în vederea vânzării lor prin intermediul pieței. Pentru existența producției de mărfuri sînt necesare două condiții: diviziunea socială a muncii și autonomia, independența producătorilor.

Diviziunea socială a muncii înseamnă specializarea diferitelor grupuri de producători în producerea anumitor produse. Ea este condiția generală a producției de mărfuri, deoarece dacă toți ar produce de toate sau aceleași feluri de produse nu ar fi nevoie de schimb.

Diviziunea socială a muncii generează necesitatea schimbului, a unui schimb direct de produse, dar această condiție singură nu poate duce la schimbul de mărfuri sub forma vânzării-cumpărării; pentru ca schimbul să îmbrace această ultimă formă este nevoie ca pe lângă diviziunea socială a muncii să existe și autonomia, independența producătorilor.

Autonomia producătorilor înseamnă dreptul celor care dețin anumite bunuri, indiferent că sînt producătorii lor sau nu, să dispună de ele, să poată să le înstrăineze prin vânzare pentru a-și procura prin cumpărare alte bunuri sau servicii de care au nevoie.

Luînd în considerare aceste condiții putem defini producția de mărfuri astfel: producția de mărfuri este acea organizare a producției sociale în care produsele se creează de producători specializați, autonomi, independenți, astfel încît pentru satisfacerea nevoilor sociale, producătorii intră în relații de vânzare-cumpărare pe piață. Producția de mărfuri are caracter obiectiv și istoric. Ea există numai cînd sînt întrunite cele două condiții și evoluează pe măsura dezvoltării și modificării acestora. A căpătat o sferă atocuprinzătoare în capitalism unde și forța de muncă devine marfă, unde marea majoritate a producției sociale este destinată procesului de vânzare-cumpărare. Purtînd pecetea relațiilor capitaliste producția de mărfuri în această orînduire se desfășoară anarhic, spontan, fiind subordonată obținerii profitului.

În socialism se păstrează producția de mărfuri pentru că există cele două condiții care o generează. Diviziunea socială a muncii cunoaște un proces continuu de adîncire, se înfăptuiește planificat, în strînsă interdependență cu cerințele revoluției științifico-tehnice. Autonomia este dată, în primul rînd, de existența celor două forme de proprietate, fapt ce determină independența producătorilor din cadrul lor.

În cadrul acestei autonomii fundamentale se desprinde o altă formă de autonomie rezultată din faptul că obiectul proprietății se gospodărește, se conduce și se organizează în unități economice distincte, relativ independente unele de altele. În aceste condiții autonomia se manifestă în: a) autonomia unităților de stat față de unitățile cooperatiste; b) autonomia unităților de stat între ele; c) autonomia unităților cooperatiste între ele; d) autonomia unităților față de populație.

În relațiile internaționale economia națională este autonomă, independentă de celelalte economii, astfel că, în baza

diviziunii internaționale a muncii și a autonomiei naționale, relațiile internaționale capătă forma relațiilor de vânzare-cumpărare.

Marfa și cei doi factori ai ei: valoarea de întrebuințare și valoarea

PENTRU ca un bun să poată fi marfă trebuie să îndeplinească anumite condiții și anume: a) să fie în primul rînd valoare de întrebuințare; b) să fie rezultat al muncii omenești; c) să fie valoare de întrebuințare pentru alții și nu pentru cel care o produce; d) să ajungă la alții prin procesul de vânzare-cumpărare.

Marfa se mai poate defini și ca unitate dialectică între valoare de întrebuințare și valoare. Unitatea dialectică înseamnă: 1) nu poate fi vorba de marfă decît dacă există ambii factori; 2) există posibilitatea ca între cei doi factori să se manifeste contradicții.

Valoarea de întrebuințare reprezintă însușirea unui bun de a satisface o anumită necesitate a oamenilor. Această capacitate depinde de însușirile materiale ale obiectului respectiv și de munca care l-a modelat. Prin destinația lor valorile de întrebuințare pot servi ca mijloace pentru producerea altor produse — mijloace de producție — cît și ca mijloace de consum neproductiv — bunuri de consum — care poate fi atît individual cît și social. Valoarea de întrebuințare are un caracter istoric în sensul că pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a adîncirii diviziunii sociale a muncii, numărul, varietatea, calitatea valorilor de întrebuințare au cunoscut o uriașă evoluție. Caracterul istoric este dat și de aceea că valorile de întrebuințare sînt purtătoare ale relațiilor de producție, că în diferitele orînduiri ele sînt folosite în concordanță cu relațiile de producție respective, cu legea fundamentală specifică. În condițiile producției de mărfuri valoarea de întrebuințare devine purtătoare materială a valorii.

În socialism valorile de întrebuințare capătă o importanță deosebită deoarece ele sînt folosite pentru satisfacerea cât mai deplină a nevoilor oamenilor și, ca atare, cantitatea, structura, calitatea, repartizarea valorilor de întrebuințare pe destinații, în timp, în spațiu, ocupă un loc deosebit în politica economică a statului socialist în planificarea economică. Un rol deosebit se atribuie valorilor de întrebuințare în vederea dezvoltării relațiilor de vânzare-cumpărare de pe piața internațională.

Fiecare valoare de întrebuințare se distinge printr-o anumită calitate, respectiv prin gradul în care satisface o anumită necesitate. Ea se manifestă în însușirile tehnice, economice, estetice etc. ale bunului respectiv și depinde de mijloacele de producție care au fost folosite, dar mai ales de munca care a creat valorile de întrebuințare respective.

Pentru a fi mărfuri, bunurile trebuie să aibă pe lângă valoare de întrebuințare și valoare. K. Marx a fost primul care a explicat științific conținutul categoriei de valoare. Analizînd multitudinea schimburilor de pe piață, el a observat că în procesul vânzării-cumpărării se schimbă valori de întrebuințare extrem de diferite. A dedus că la baza schimbului trebuie să existe un element comun pentru toate mărfurile, o unitate de măsură care poate face mărfurile comparabile, comensurabile între ele. Din analiză a rezultat că singurul element comun pentru întreaga lume a mărfurilor este munca, faptul că toate mărfurile sînt rezultate ale muncii omenești. A definit acest element comun, valoare, și a precizat că valoarea este muncă materializată în mărfuri.

Dar munca creatoare de mărfuri are dublu caracter: a) pe de o parte este muncă concretă, adică muncă de o anumită specialitate, care folosește anumite mijloace de producție și dă naștere la un anumit rezultat, la o anume valoare de între-

bunțare ; din acest punct de vedere munca producătorilor este diferită de la un grup de specialiști la altul și, ca atare, nu poate să stea la baza comparării în procesul schimbului, nu poate fi elementul comun ; b) **munca abstractă**. Dacă se face abstracție de toate caracteristicile concrete ale muncii, rezultă că fiecare producător, indiferent de specialitate, de mijloacele de producție cu care lucrează, de valorile de întrebuințare la care dă naștere, cheltuiește în fond o cantitate de energie omenească. Din acest punct de vedere muncile diferiților producători se pot compara, se poate spune, spre exemplu, că pentru un anume costum de haine s-a cheltuit tot atâta muncă, mai multă sau mai puțină decât pentru o pereche de ghete de un anumit fel. Astfel, munca privită în acest fel, ca o cheltuială de energie în general, se numește **muncă abstractă**, ea fiind aceea care dă valoare mărfurilor. Ca atare, **valoarea mărfii trebuie definită drept muncă abstractă materializată în marfă**.

Substanța valorii mărfii este deci munca abstractă, mărirea ei va fi dată de cantitatea de muncă abstractă materializată într-o anumită valoare de întrebuințare. Deoarece nu există o unitate de măsurare directă a cantității de muncă, ea se măsoară indirect prin timpul în care se creează valoarea de întrebuințare. Dar valorile de întrebuințare de același fel sînt produse de producători diferiți. Vor produce în cel mai scurt timp acei producători care au tehnica cea mai ridicată. Intensitatea și îndeminarea muncii superioare. Vor produce în cel mai îndelungat timp producătorii care se înscriu la cele mai joase cote din punctul de vedere tehnic, al îndeminării și intensității muncii. Între aceste extreme pot exista o mulțime de situații intermediare. Rezultă că mărfurile se produc în **timpuri individuale diferiți**. Pe piață însă, în procesul vânzării-cumpărării mărfurile de același fel se evaluează la același timp, **timpul de muncă socialmente necesar**.

Prin timp de muncă socialmente necesar se înțelege timpul în care se produce un anumit fel de valoare de întrebuințare în condiții normale din punct de vedere tehnic, cu media de îndeminare și intensitate a muncii. Prin condiții normale, medii se înțelege condițiile în care se produc majoritatea mărfurilor de același fel. Rezultă că valoarea mărfii este dată de munca abstractă, socială, materializată în marfă. **Mărfurile se vor schimba deci în conformitate cu timpul de muncă socialmente necesar**. Timpurile individuale și deci valorile individuale pot fi mai mici, egale sau mai mari decât timpul de muncă socialmente necesar. Vor avea un timp individual mai mic decât cel socialmente necesar acei producători care au o productivitate individuală superioară celei sociale. Acești producători vor obține un câștig suplimentar deoarece societatea evaluează munca lor la un timp superior celui individual. Producătorii care au o productivitate inferioară celei sociale vor înregistra câștiguri mai mici decât cele sociale sau pot înregistra chiar pierderi deoarece societatea nu le recunoaște ca socialmente necesar timpul cheltuit peste cel social. Timpul de muncă socialmente necesar este o categorie obiectivă cu caracter istoric deoarece se modifică pe măsura modificării condițiilor care-l determină. Principalul factor care influențează timpul de muncă socialmente necesar este **productivitatea socială a muncii cu care se află în relație invers proporțională**. Cum productivitatea socială a muncii are tendința de creștere înseamnă că timpul de muncă socialmente necesar are tendința de scădere.

Valoarea se creează în producție, dar ea se manifestă numai în procesul de schimb, sub forma **valorii de schimb**. **Valoarea de schimb este forma de manifestare a valorii în procesul schimbului, sau altfel exprimat, raportul cantitativ în care o anumită valoare de întrebuințare se schimbă cu altă valoare de întrebuințare**.

Pentru producerea unei mărfi se folosesc mijloace de producție și forță de muncă. Prin acțiunea muncii concrete asupra mijloacelor de producție se transmite valoarea acestora asupra noului produs și, totodată, datorită muncii abstracte depuse se creează o valoare nouă. Rezultă că **valoarea unei mărfi este formată din valoarea mijloacelor de producție consumate (c) și o valoare nou creată care la rîndul său este formată din valoarea produsului pentru sine (v) și valoarea produsului pentru societate (p)**. Deci $M=c+v+p$.

Legea valorii și acțiunea ei în socialism

Legea valorii este principala lege a producției de mărfuri. lege în virtutea căreia producția și schimbul de mărfuri se fac în conformitate cu timpul de muncă socialmente necesar, cu valoarea mărfii. Este o lege obiectivă și istorică. Acționează numai în condițiile existenței producției de mărfuri. Își începe acțiunea în sclavagism, continuă în feudalism, capitalism și socialism ; își va înceta acțiunea în comunism cînd nu va mai exista producția de mărfuri. În diferitele orînduiri și chiar în cadrul aceleiași, sfera de acțiune, intensitatea, formele, rolul, funcțiile, consecințele etc. se modifică în funcție de nivelul și

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, de înaintare spre comunism. Ed. politică, 1975, Buc. p. 98

caracterul forțelor de producție, de relațiile de producție, de măsura în care oamenii se înscriu în sistemul cerințelor ei, de faptul dacă ei pot s-o cunoască și s-o folosească conștient. În sclavagism și feudalism legea valorii a avut o sferă restrînsă de acțiune, un rol și importanță scăzute. În capitalism capătă o sferă largă, ea își extinde acțiunea și asupra forței de muncă ca marfă. În această orînduire legea valorii conduce la reparțizarea spontană, anarhică a forțelor de producție pe ramuri, la dezvoltarea contradictorie a forțelor de producție, la diferențierea micilor producători, la îmbogățirea celor puțini care reușesc să aibă un timp individual mai mic decît timpul de muncă socialmente necesar și care, prin acumulări treptate, se transformă în capitaliști ; la ruina celor mulți care au un timp de muncă individual mai mare decît timpul de muncă socialmente necesar și transformarea lor în proletari.

În socialism legea valorii își restrînge sfera în sensul că nu mai acționează asupra forței de muncă care nu mai este marfă, asupra unor bunuri ale solului și subsolului, asupra întreprinderilor care în ansamblul lor nu mai sînt mărfuri. Ea își sporește însă rolul și importanța deoarece în această orînduire sînt posibilități de cunoaștere și folosire conștientă a acțiunii acesteia, care se desfășoară în strînsă interdependență cu legea dezvoltării planice proporționale, cu legea economică fundamentală a economiei socialiste, cu celelalte legi care acționează în socialism. „Legea valorii, legile producției de mărfuri — se arată în Programul partidului — vor fi folosite în mod conștient în concordanță cu necesitățile economiei planice, cît și cerințele politicii internaționale¹⁾”. Astfel, în **socialism legea valorii acționează în sensul : a) repartizării planificate a forțelor de producție pe ramuri ; b) duce la dezvoltarea planificată a forțelor de producție ; c) conduce la reglementarea planificată a circulației mărfurilor, stă la baza stabilirii planificate a prețurilor**.

a) În procesul repartizării planificate a forțelor de producție pe ramuri se evaluează valoric resursele, nevoile, se stabilesc în expresie valorică proporțiile, se determină planificat mărirea valorilor mărfurilor, a componentelor acestora. În planurile de dezvoltare economico-socială, marea majoritate a indicatorilor de dezvoltare cantitativă și calitativă își găsesc exprimarea valorică, în prețuri, astfel încît, cunoașterea și folosirea cît mai corectă a acestora prezintă o importanță deosebită în toate etapele planificării.

b) Deoarece mărfurile se produc și se vînd la valoarea lor, vor avea câștiguri suplimentare cei care vor avea un timp individual mai mic decît cel socialmente necesar, deci cei care au o productivitate superioară celei sociale. Ca atare, toate unitățile economice sînt interesate să obțină mărfurile lor la un timp individual mai mic sau cel mult egal cu cel socialmente necesar și vor acționa pentru creșterea productivității muncii, pentru dezvoltarea forțelor de producție.

c) La baza prețului și a schimbului de mărfuri stă valoarea mărfurilor determinată de timpul de muncă socialmente necesar. Are loc astfel un schimb bazat pe echivalență, recuperarea muncii abstracte, sociale, materializate în mărfuri. Aceasta nu înseamnă că în socialism prețurile sînt identice cu valoarea. Și în această orînduire, în anumite limite raționale, sînt necesare și posibile **abatere ale prețului de la valoare**.

O importanță deosebită o prezintă înțelegerea acțiunii legii valorii în condițiile economiei mondiale. Pentru a fi competițivi în relațiile dintre țări, se impune să producem mărfuri superioare din punct de vedere calitativ, în structura impusă de nevoile de pe piața mondială, la o valoare națională mai mică sau cel mult egală cu cea recunoscută pe plan internațional. Un rol deosebit îl au perfecționările din domeniul producției, dar nu sînt de neglijat nici acțiunile de prospectare a pieței internaționale, de alegere a momentului și zonei celei mai potrivite pentru o tranzacție sau alta.

În activitatea partidului și statului nostru, producția de mărfuri, legea valorii, categoriile mărfii, ocupă un loc deosebit în fundamentarea științifică a politicii partidului nostru. Astfel de categorii ca valoarea, prețurile, banii, costurile în general, a celor materiale în special, producția netă, venitul net, beneficiul, fondurile care se formează din beneficiu, măsurarea valorică a productivității muncii, a eficienței economice, a produsului social, a venitului național etc. sînt categorii cu importanță deosebită pentru conducerea științifică a întregii activități social-economice, îndeosebi a celei economice.

conf. dr. Maria CURTEANU

INTREBĂRI :

1. Care sînt condițiile existenței producției de mărfuri și cum se manifestă acestea în socialism ?
2. De cine este dată substanța valorii mărfii ? Dar mărirea ei ?
3. În ce constă dublul caracter al muncii materializate în mărfuri ?
4. Ce este valoarea de schimb ?
5. Definiți legea valorii și precizați rolul ei în socialism.

EVOLUȚII ÎN DATORIA EXTERNĂ A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

„MAI MULT de 25 de țări ale lumii se află în întârziere în privința rambursării datoriei sau au obținut deja reșalonarea unei părți din datoria lor față de bănci. Datoria lor combinată este estimată la peste 200 miliarde de dolari, din care 80% aparține țărilor latino-americane”, scria buletinul **World Financial Markets** din februarie a.c. al băncii Morgan. El releva că „alte 15 țări cu datorii către bănci totalizând aproape 80 miliarde de dolari sînt confruntate cu deficite considerabile ale balanțelor de plăți, care ar putea conduce la întârzieri sau reșalonări în cursul acestui an, dacă actualul climat internațional negativ în ce privește creditul va persista”.

Criză de lichiditate

SÎNT cunoscute dificultățile pe care le întâmpinau și în trecut o serie de țări în achitarea la termen a dobînzilor și a cotelor din împrumuturi devenite scadente (amortizările). Țările respective erau însă în principal din categoria celor mai puțin dezvoltate, a căror datorie, în proporție de 87%, provenea din împrumuturi oficiale, în condiții preferențiale și totuși nu reușeau să facă față serviciului datoriei. Tot mai multe țări cereau și negociau reșalonarea datoriei prin „Clubul de la Paris” sau direct cu băncile comerciale.

Totalul datoriei reșalonate nu era însă deosebit de mare. Toate cele 11 reșalonări convenite în 1981 reprezentau un total de 2,4 miliarde dolari.

Noutatea constă în faptul că și pentru tot mai multe țări în curs de dezvoltare cu venituri mai ridicate povara serviciului datoriei externe a devenit copleșitoare. Țările din această categorie, în speranța unei redresări a economiei lor, au recurs intens la credite de pe piețele de capital în 1980 și 1981, folosindu-le în largă măsură pentru acoperirea serviciului datoriei.

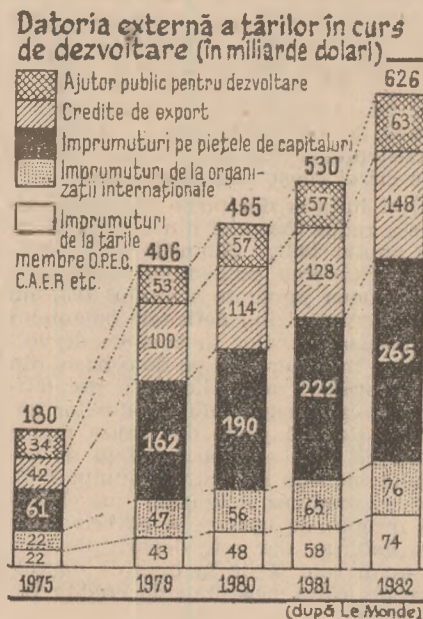
După Mexic, care a cerut în august 1982 o amîinare cu 90 de zile a datoriilor scadente pentru ca în octombrie 1982 să ceară o prelungire cu încă 90 de zile, Brazilia și Argentina au anunțat dificultăți de lichiditate și au cerut la Fondul Monetar Internațional credite de balanță, iar prin Banca Reglementelor Internaționale, sprijin urgent de la băncile centrale, ca și de la băncile comerciale mari. Intrucît aceste trei țări au un volum important din datoria lor externă contractată față de băncile particulare și pe termen scurt, este ușor de înțeles „panica” ce a cuprins băncile comerciale și în special cele din S.U.A., principalii lor creditori.

O încetare a plăților dobînzilor de către aceste trei țări ar duce la falimente bancare în lanț, deoarece, așa cum sublinia Christopher Hughes în **Le Monde** (19/20 septembrie 1982), există un mare semn de întrebare dacă sistemul bancar internațional, care în 1982 a suferit deja lovituri puternice ca urmare a unor falimente răsună-

toare a numeroși debitori, ar putea supraviețui unei încercări de acest gen.

Pentru a face mai clară amploarea problemei ridicate de datoriile externe ale celor trei țări, este suficient să cităm revista americană **Business Week** din 1 noiembrie 1982, care scria că Mexicul trebuie să-și procure 40 miliarde dolari pentru serviciul datoriei publice în 1983, Argentina are nevoie de circa 18 miliarde, iar Brazilia de sume între 20 și 30 miliarde. Aceste sume considerabile pun în pericol sistemul. Se pot produce întârzieri la plată, moratorii ale dobînzilor, prelungirea scadențelor, ceea ce va antrena pierderi grele pentru băncile din S.U.A. și din alte țări industrializate.

Graficul nr. 1



Situația este îngreunată de „rezerva existență pe piața eurovalutelor față de toate țările Americii Latine”, remarcă buletinul trimestrial al Băncii Angliei (decembrie 1982), ca urmare și a cerințelor mari de credite ale Venezuelei (circa 20 miliarde dolari) și a dificultăților de plată ale altor țări ca Bolivia, Ecuador, Chile. Puținele credite acordate în 1982 au înregistrat o creștere a primei (spread) care se aplică la dobînda interbancară oferită pe piața Londrei (LIBOR).

Alarma provocată de criza de lichiditate a celor trei mari țări din America Latină, principalii debitori din lume, este întreținută și agravată de evoluția datoriei externe a tuturor țărilor în curs de dezvoltare. În decurs de 9 ani, după 1975 această datorie a crescut de 3,5 ori (vezi graficul nr. 1).

Creșterea vertiginoasă a serviciului datoriei

DUPĂ CUM se constată, creditele în cadrul ajutorului public pentru dezvoltare — care de obicei au dobînzii fixe

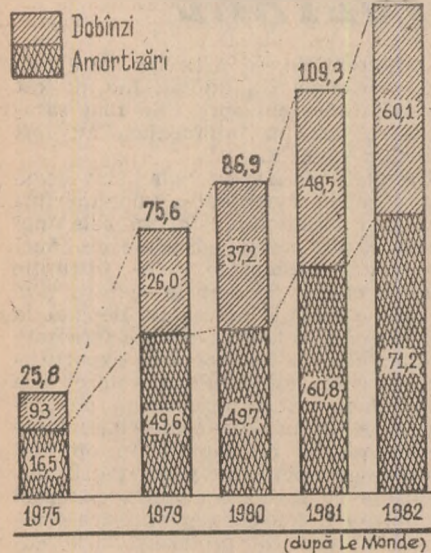
și preferențiale — în decurs de 8 ani, nici măcar nu s-a dublat. Ele au fost dirijate îndeosebi spre cele mai sărace țări, dar nu întotdeauna au fost utilizate eficient.

Creditele de export, care sînt acordate legat de cumpărarea unor mărfuri din țara creditoare, sînt în cele mai multe cazuri credite acordate de bănci comerciale asigurate la o instituție special creată de stat în fiecare țară și sînt acoperite în caz de neplată la termen. Ele sînt, deci, credite garantate la stat, interesat în efectuarea exporturilor de care sînt legate. Creșterea cea mai mare a fost înregistrată de creditele de la băncile comerciale, luate de pe piețele de capital. În opt ani acestea au sporit de peste patru ori. Ușurința cu care erau obținute, faptul că puteau fi folosite pentru orice cheltuielă, a justificat preferința spre astfel de credite. Specificul acestor credite este reinnoirea dobînzii din 3 în 3 luni, mai rar la șase luni, ceea ce a făcut ca un credit luat inițial convenabil, cu 7—8% dobîndă și o primă de 0,5%, să ajungă să coste în anumite perioade 14—16 și chiar 20% în raport de LIBOR în trimestrul cînd se reinnoia dobînda. Instabilitatea pieței, cerințele mari de credite folosite tot mai mult pentru nevoile serviciului datoriei și dorința băncilor de a micșora riscurile au determinat o **reducere continuă a termenelor de rambursare** (de la 10—8 ani la 5—3 ani) și **majorarea primei** la 1—1,5%. Această evoluție a făcut ca, în ultimii opt ani, serviciul datoriei externe pentru toate țările în curs de dezvoltare să crească de 5 ori (vezi graficul nr. 2). Se remarcă din cifrele cuprinse în grafic că în timp ce amortizările au crescut de circa 4 ori și jumătate în decurs de opt ani, ca urmare a termenelor mai scurte, volumul dobînzilor a crescut de peste șase ori. Este cunoscut că la toate negocierile de reșalonare a datoriilor ceea ce se amînă este plata amortizărilor, dobînzile se cer achitate la termen, iar pentru întârzieri în plata lor se aplică o majorare de 2% sau peste. De aceea, cele mai multe renegocieri ale creditelor scadente sînt combinate cu credite noi pentru plata dobînzilor neachitate în termen sau scadente imediat. În mod concret, referindu-se la situația creată în ultimul trimestru al anului trecut, revista engleză **The Economist** (11 decembrie 1982) scria: „baniștii noi care sînt acum pompați țărilor debitoare din America Latină nu sînt împrumutați pentru investiții productive pe termen lung, ci pentru un scop foarte imediat: să se prevină o zguduitoare îngrozitoare a sistemului bancar mondial”.

După părerea lui A. W. Clausen, președintele Băncii Mondiale, „Starea proastă a economiei în general este mult mai serioasă decît a fost vreodată în toată perioada de care ne amintim”. El și-a afirmat convingerea că în următorii cîțiva ani, „mai multe țări vor renegocia datoriile lor pentru a extinde scadențele” (interviu publicat în

Graficul nr. 2

Serviciul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (în miliarde dolari)



U. S. News and World Report, 15 noiembrie 1982).

Cauzele sînt multiple și ele au acționat în timp. Evident că cele mai importante izvoare din decalajul economic foarte mare ce desparte țările în curs de dezvoltare de cele dezvoltate industrial. Necesitatea dezvoltării economice, pornind de la construcțiile de infrastructură mai puțin productive imediat (drumuri, porturi, școli, instituții sanitare etc.) a determinat apelul la credite din toate sursele posibile. Eforturile de dezvoltare a producției de bunuri de export — în marea majoritate a cazurilor produse primare — au dat rezultate finale modeste datorită condițiilor de comerț defavorabile.

Situația s-a agravat în ultimul deceniu. Scumpirea petrolului brut în 1973 a dat naștere unor prevederi inflaționiste care au determinat stocări de produse primare, cumpărări în vederea speculațiilor, ceea ce a produs o creștere a prețurilor la toate aceste produse, dar beneficiarii principali au fost intermediarii, firmele de export-import din țările dezvoltate. Solicitarea de credite de către țările producătoare pentru a spori producția materiilor prime căutate la export a fost încurajată pentru a se mări concurența. Rezultatele au fost o creștere a producției paralel cu o scădere continuă a prețurilor produselor primare în condițiile sporirii permanente a prețurilor produselor industriale și altor articole de import.

Din 1972—1974 s-au produs scăderi în volumul producției pe locuitor de mărfuri alimentare, în special cereale, din țările în curs de dezvoltare. Această situație a transformat multe din țările în curs de dezvoltare producătoare de articole primare (ca ceai, cafea, alune, banane, cacao, cupru, bauxită sau alte materii prime) în importatori de alimente din țările dezvoltate industrial. Cea mai importantă influență nefavorabilă de origine externă a fost aceea a decalajelor dintre prețurile de import și cele de export. Așa cum arată expertii F.M.I. (1982) creșterea prețului petrolului și al produselor industriale combinată cu scăderea prețurilor materiilor primare a contribuit mult la deteriorarea substanțială a condițiilor

comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, în ultimii ani (vezi graficul nr. 3).

Scăderea prețurilor materiilor primare la finele anului 1981 cu 14,50% față de 1980 și cu încă 8% în primele șase luni ale anului 1982 a accentuat deficitul balanțelor de plăți curente și incapacitatea de plată a țărilor exportatoare, făcînd necesare noi credite. De menționat că prețul produselor alimentare ce se exportă din țările în curs de dezvoltare a scăzut cu 16%, în timp ce prețul cerealelor importate de aceste țări a crescut cu 5%. Pentru țările în curs de dezvoltare exportatoare și de produse manufacturate un efect negativ l-au avut și fi au măsurile protecționiste adoptate de țările dezvoltate care se prevalează de prelungirea crizei și creșterea proporțiilor șomajului.

Un factor important al înrăutățirii situației serviciului datoriei externe în ultimii trei ani l-a constituit creșterea dobînzilor. Dacă în perioada 1973—1978 dobînzile erau aproape la același nivel cu procentul inflației, ceea ce a încurajat mult cererea de credite, după 1978 creșterea continuă a procentului dobînzilor pînă la mijlocul anului 1981 a scumpit atît creditele anterioare cît și cele ce au fost necesare în această perioadă de mari dificultăți ca urmare a persistenței și agravării crizei monetare și a crizei economice generalizate.

Deși inflația din țările industrializate s-a redus începînd din ultimele luni ale anului 1981, dobînzile au rămas mari. Scăderea procentului dobînzilor din a doua jumătate a anului 1981 nu a influențat vizibil deficitul balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare — în general — pe de o parte din cauza scăderii prețurilor și a greutăților din calea exportului produselor lor, iar pe de altă parte din cauza reprecierii cu 10% a dolarului față de celelalte monede în cursul anului 1981. Totuși, scăderea dobînzilor marchează un început de ușurare a poverii datoriei externe, dar este departe de ceea ce au nevoie țările în curs de dezvoltare ale căror necesități de credite vor continua.

Căi de ieșire din impas

DISCUȚIILE, propunerile și chiar o serie de măsuri imediate pentru evitarea unei zguduiri cu urmări imprevizibile pentru multe bănci comerciale s-au înmulțit. Ele reflectă mai mult grija pentru soarta unor bănci decît pentru țările în curs de dezvoltare.

Primele măsuri luate de bănci au fost crearea de provizioane și majorarea rezervelor pentru credite neachitate și pierderi. Avînd în vedere beneficiile foarte mari realizate de bănci, precum și faptul că provizioanele sînt, în general, scutite de impozit, formula este foarte avantajoasă pentru ele. A doua serie de măsuri a fost restrîngerea creditelor acordate și retragerea liniilor de credit pentru unele țări, ceea ce a creat dificultăți desfășurării comerțului internațional și în mod deosebit acelor țări în curs de dezvoltare care pentru a-și dezvolta exporturile au nevoie de importuri complementare. Justificarea băncilor prin prudență sporită nu a fost convingătoare. Dr. Leutwiler, președintele Băncii Reglementelor Internaționale, A. W. Clausen, președintele

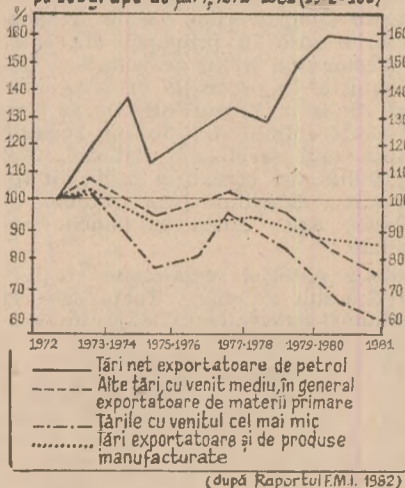
Băncii Mondiale și numeroase alte personalități ale lumii bancare și financiare au atras atenția că „abținerea băncilor va face ca lucrurile să se înrăutățească pentru toți“.

Afirmațiile că răspunderea principală pentru a găsi și organiza ieșirea din criză ar reveni Fondului Monetar Internațional, Băncii Mondiale și băncilor centrale din țările cu pondere în asigurarea creditării, au oarecare fundament, dar nu țin seama de situația reală. În primul rînd, nu există un sistem monetar internațional bazat pe principii unanim acceptate și dotat cu instrumente care să contribuie nu numai la ieșirea din actuala criză, ci să poată să asigure funcționarea unei ordini monetare în cooperare și în interesul tuturor țărilor. În al doilea rînd, este trecută sub tăcere responsabilitatea băncilor comerciale.

Rezolvarea greutăților fără îndoială că începe cu eforturile pe care fiecare țară le face. Cele mai multe țări în curs de dezvoltare au fost nevoite să-și restrîngă investițiile, să reducă importurile și să ia măsuri pentru eco-

Graficul nr. 3

Raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare pe subdrupe de țări, 1972-1981 (1972=100)



nomii serioase, pentru micșorarea cheltuielilor. Slăbirea economiilor țărilor din America Latină și Marea Caraibilor, ca și a celor din Nordul Africii și Orientul Mijlociu (mai puțin țările mari exportatoare de petrol) —, precizează Raportul Băncii Mondiale pe anul 1982, a fost atît de pronunțată, încît veniturile pe locuitor au scăzut.

În aceste condiții, poziția României, țară socialistă în curs de dezvoltare, propunerile concrete și realiste ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru sprijinirea dezvoltării țărilor sărace în vederea lichidării treptate a subdezvoltării sînt privite cu mult interes. „Considerăm — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — că trebuie să se aibă în vedere anularea completă a datoriei țărilor sărace, o reducere generală a acestora pentru țările mai puțin dezvoltate, o limitare a dobînzilor și acordarea în continuare de sprijin țărilor sărace în dezvoltarea lor economico-socială“. Aceasta ar deschide o perspectivă reală rezolvării problemei datoriei externe și dezvoltării pe baze sănătoase a economiei mondiale.

dr. Dorel OPRESCU

Imigrarea în țările industrializate — factor de sărăcire a țărilor de emigrare

UN TITLU SUGESTIV pentru concluziile pe care le lasă să se întrevadă într-o problemă de larg interes pentru economia mondială și în special pentru cea a țărilor în curs de dezvoltare. Este interesant faptul că un studiu* astfel intitulat a apărut într-o țară industrializată, respectiv în Italia, țară care este de altfel puternic confruntată cu problemele ridicate de imigrarea forței de muncă. Autoarea studiului, Silvia Boba, din cadrul Confederației Generale Italiene a Muncii, își propune să reliefeze de data aceasta un alt aspect însă, și anume modul cum acest fenomen afectează economia țărilor de origine a forței de muncă emigrată.

Autoarea reliefează faptul că „imigrarea forței de muncă constituie în sine exploatarea unei întregi societăți, respectiv a celei de emigrare, de către țara gazdă; această exploatare are caracteristici structurale și afectează dreptul la dezvoltare autonomă a țării exportatoare de forță de muncă“.

Conceptul de sărăcire a țării de origine se bazează în prezent pe fenomenul exodului de forță de muncă calificată: sunt cunoscute încercările țărilor din lumea a treia de a opri și limita acest exod, ca și revendicările în sensul de a obține despăgubiri, revencicări care — pe lângă faptul că nu sînt acceptate — nu pot duce la acoperirea pierderilor conștind în capitalul productiv și social scurs din țară pe această cale. Nu mai puțin grav este și exodul de forță de muncă necalificată, de exemplu din țările africane sau arabe către Europa, în măsura în care această forță de muncă reprezintă un patrimoniu minim și indispensabil al țărilor de origine.

Lipsa de cadre, generată de exodul de forță de muncă face — după cum arată un studiu de specialitate realizat în Ma-

* *Immigration vers les pays industrialisés, facteur structurel d'appauvrissement des pays d'émigration*, apărut în I.F.D.A. Dossiers 1982.

roc — imposibilă orice încercare de planificare a dezvoltării naționale. Alte studii arată că, pe de altă parte, sumele repatriate de către emigranți din câștigurile realizate nu numai că nu contribuie la creșterea venitului național în țările de origine ale emigranților ci, dimpotrivă, afectează structurile tradiționale de producție și stimulează importul de bunuri neesențiale, adevărați factori de sărăcire ulterioară a țării.

Alte două fenomene contribuie la accentuarea impactului negativ al emigrării din țările lumii a treia. După aprecierea autorului studiului acestea ar fi: incapacitatea societăților industriale de a integra imigranții și lărgirea prăpăstiei care separă țările industrializate de cele aflate în curs de dezvoltare. Pe scurt, este vorba de faptul că „spațiul disponibil pentru imigranți pe piața muncii este bine definit și se referă la muncii necalificate prost plătite“.

Chiar atunci cînd calificarea este posibilă, imigranțul se trezește „promovat“ în categorii deja acoperite cu forța de muncă necesară sau categorii în care există deja un șomaj declarat. Pe de altă parte, promovarea imigranților ca șomeri cu calificare lasă vechile locuri de muncă disponibile pentru noi solicitanți din țările rămase în urmă și astfel lanțul se închide într-un adevărat cerc vicios...

Care este, atunci, locul adevărat — actual și în perspectivă — al muncitorului imigrant, dat fiind că este puțin probabil ca pe termen scurt sau chiar mediu să asistăm la modificarea structurilor sociale în țările dezvoltate? Autoarea opinează că, în primul rînd, mîna de lucru imigrată servește la consolidarea dezvoltării economice a țărilor gazdă, evident ca urmare a diferenței nete între salariile oferite muncitorilor autohtoni și celor imigranți. Pe de altă parte, trebuie menționată protecția socială redusă pentru imigranți în general și mai ales în momentul cînd „utilitatea“ lor s-a epuizat.

Breviar

ELABORAREA unor modele de dezvoltare globală — ca urmare a insuficienței modelului de dezvoltare postbelic și a apariției unor probleme noi la nivelul mondial — constituie preocuparea a numeroși specialiști.

În contextul acestor preocupări se înscrie și proiectul GLOBUS al Institutului internațional pentru cercetări sociale comparative din cadrul Centrului științific din Berlinul occidental, inițiat în urmă cu cinci ani, care își propune elaborarea unor opțiuni pe termen lung cu ajutorul simulării.

Spre deosebire de alte modele globale, GLOBUS nu este destinat să servească drept instrument de prefirare sau planificare a dezvoltării la îndemîna factorilor de decizie, ci ca un mijloc de anticipare a unor probleme și tendințe cu care guvernele sînt pasibile de a se confrunta în următorul sfert de secol, precum și evaluarea strategiilor de contracarare a acestora.

Plecînd de la premisa că națiunile, mai curînd decît regiunile, constituie cadrul de bază potrivit pentru elaborarea unui model global, proiectul urmărește realizarea unor scheme pe termen lung ale dezvoltării modelelor.

Acordînd factorilor politici și economiei roluri egale în structura modelului GLOBUS, autorii caută să analizeze consecințele evoluțiilor economice și politice atât la nivel național cit și internațional.

Autorii proiectului pornesc de la o concepție generală asupra a ceea ce națiunile lumii au în comun și, ca atare, acționează pe linia încorporării acestor factori care le diferențiază fiindcă conțin inclusiv de faptul că modelele preconizate se referă la macrostructuri și sînt destinate să reprezinte evoluții pe termen lung.

V.N.

O concluzie care se desprinde se referă la necesitatea opririi emigrării masive a forței de muncă din „lumea a treia“ către țările industrializate, măsura care ar trebui însoțită de apărarea concretă a drepturilor țărilor de emigrare în direcția dobîndirii independenței economice ca o condiție absolut obligatorie pentru a da sens independenței politice; este, de asemenea, necesar ca țările în curs de dezvoltare să fie sprijinite pentru ca ele să ajungă la autodeterminare, să realizeze progresul social în spațiul lor național, fără ingerințe externe, fără nici un fel de condiții impuse din afară — apreciază autoarea studiului citat.

Relația industrializare-cultură

COORDONATA calitativă a dezvoltării, aspect care se impune tot mai mult în prezent cînd vorbim la fel de insistent despre calitatea vieții și rolul ei predominant în orice strategie de dezvoltare, a adus în discuția specialiștilor o problemă cu implicații ce nu pot fi desconsiderate: modificarea structurilor socio-culturale ca efect al industrializării.

Într-un articol pe această temă publicat în revista vest-germană *Development and cooperation*, sociologul Dirk Jung poartă de la două concepții, pe care le consideră greșite asupra caracteristicii culturii predispusă la influențe nocive determinate de industrializare. Mai întîi, considerarea culturii ca fiind predispusă să sufere toate influențele care se exercită asupra ei. Cultura poate reacționa la schimbări economice, tehnice și sociale, arată autorul, dar ea poate acționa și în direcția influențării lor.

În al doilea rînd, se consideră greșit că fenomenul „cultural“ ar fi valabil numai pentru zonele rurale — arată D. Jung — în condițiile în care industrializarea ar duce la urbanizare și de aici s-ar ajunge la decădere culturală. Centrele urbane sînt considerate ca neavenite pentru promovarea culturii, ele fiind sub-

influența „non-culturii“ din țările dezvoltate, deși în realitate cultura se creează permanent și oriunde, ca o reacție la mediul natural și politic.

După opinia lui D. Jung există o anumită capacitate a țărilor în curs de dezvoltare de a rezista tentațiilor „culturii industriale“. Cultura, spune el, asigură omului autonomie în gîndire, sentimente și acțiuni, față de tot ceea ce vine din afara mediului său și deci îi permite să facă distincția între elementele endogene și exogene. O asemenea cultură îi permite individului să evalueze critic și creativ dezvoltarea industrială, să o adapteze propriilor sale necesități. D. Jung nu poate să nu recunoască, însă, că în multe țări din lumea a treia tocmai această capacitate de evaluare și adaptare a dispărut sub impactul industrializării de tip occidental.

După părerea sa, problema rezidă nu în a aprecia dacă industria și cultura sînt compatibile, ci dacă industrializarea și cultura se pot adapta una alteia. Pe de altă parte, consideră D. Jung trebuie să se renunțe la concepția potrivit căreia cultura evoluează undeva alături și în umbra industriei, acel colos care o poate distruge prin neatenție; autorii strategiilor naționale de dezvoltare trebuie să considere cultura națională ca o resursă deosebită și să învețe cum să o folosească în sprijinul dezvoltării independente — afirmă D. Jung.

Em. S.

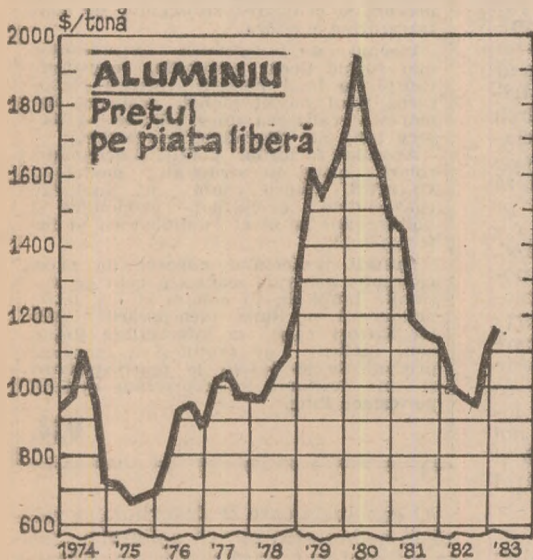
Aluminiul: piața a cumpărătorului

INDUSTRIA aluminiului a cunoscut o depresiune generală în ultimii trei ani. Prețurile au scăzut într-o asemenea măsură încât au determinat reducerea într-o proporție însemnată a capacităților de producție. Astfel, Alusuisse operează cu numai 88 la sută din capacitate în fabricile din Europa

stătuie majorarea costului energiei electrice utilizată în electroliză și care uneori ajunge pînă la jumătate din totalul costului de producție al aluminiului. Din această cauză, cel mai bine situați au fost în ultimul timp producătorii canadieni, precum și din unele țări în curs de dezvoltare, care dispun de surse hidro pentru producerea electricității. Dependența de energie electrică a făcut ca producția să nu se mai concentreze în zone

de la 1,6 mil. t în 1977, la 700 mii t în 1982, cu tendința de reducere în continuare. În Europa occidentală situația generală este de asemenea dificilă. Un exemplu este cel al Angliei unde aprobarea dată încă în anii '60 pentru construirea de fabrici de aluminiu a fost condiționată de asigurarea aprovizionării cu electricitate pe bază de cărbune și energie nucleară. În țările vest-europene continentale restructurarea industriei pune probleme serioase, condiționate în primul rînd de finanțarea și obținerea de subvenții din partea statului. Situația de criză generală a atras, însă, reținerea guvernelor în a subvenționa acest sector, de teama că și alte sectoare mari consumatoare de energie ar putea prezenta solicitări similare. Una din puținele țări cu bune perspective în Europa este Norvegia, care dispune de curent electric ieftin.

Ca perspectivă de piață nu sînt evidente semne de revenire. O oarecare înviorare apărută la sfîrșitul anului trecut și începutul acestui an este pusă pe seama reducerii stocurilor și a amplificării speculațiilor. Dar chiar în cazul revenirii din criză a acestui sector — subliniază ziarul Financial Times — principalii avantajati nu vor fi producătorii vest-europeni, ci cei din țări beneficiind de condiții naturale mai avantajoase.



occidentală și cu 42 la sută în cele din Statele Unite; Kaiser Aluminium and Chemical, al treilea producător american de aluminiu, operează cu numai 19 la sută din capacitate. Principala cauză o con-

cu materii prime (Australia, de exemplu) ci în regiuni cu disponibilități hidroenergetice. Accesul redus la energie ieftină i-a determinat pe japonezi să-și reducă simțitor capacitățile de producție:

Programe de dezvoltare

Portugalia: diminuarea dependenței de import

INDUSTRIA constituie cel mai dinamic sector al economiei portugheze, asigurînd totodată 40% din P.I.B. și aproximativ 70% din export. În structura sa predomină însă ramurile tradiționale: alimentară (25%), textilă (17%), prelucrarea lemnului, pielăria, prelucrarea plutei (Portugalia este principalul producător mondial de plută). Dependența ridicată de importul de energie (84% din necesar) și de materii prime și produse intermediare pentru producție (85% din consumul total în petrochimie și circa 50% în celelalte ramuri) reprezintă o altă caracteristică a economiei portugheze. Ca urmare, s-a înregistrat o agravare continuă a deficitului comerțului exterior: 1 miliard de dolari în 1980; 2,7 mrd. în 1981 și 3 mrd. în 1982.

În 1982, Ministerul Industriei, Energiei și Exporturilor a elaborat o strategie de dezvoltare pentru următorii ani avînd următoarele obiective: optimizarea exploatații resurselor minerale naționale (fier, pirite, wolfram); o politică de export menită să sprijine produsele tradiționale de export (textile, încălțăminte ș.a.) pentru care există perspectiva unei creșteri a cererii, care sînt concurate puternic pe piața internațională de noile țări producătoare; dezvoltarea intensivă a ramurilor industriale bazate pe tehnologie proprie, pentru care avantajele comparative sînt favorabile Portugaliei și promovarea susținută a acestor produse pe piața externă (echipament de ridicare și manipulare, motoare pentru autovehicule, produse electronice profesionale și pentru telecomunicații); crearea unui nucleu de promovare a tehnologiei avansate în vederea consolidării autonomiei tehnologice, în concordanță cu potențialul uman și resursele materiale ale țării.

Pentru reducerea dependenței energetice a Portugaliei se află în pregătire un plan de perspectivă pe 30 de ani urmărind sporirea producției proprii de energie printr-o mai bună utilizare a potențialului hidrologic, a resurselor de cărbune și prin intensificarea exploatații petrolere (rezervele de petrol sînt estimate la 130 milioane tone, dar producția obținută pînă în prezent este cu totul neînsemnată); investițiile urmează să fie obținute în principal de la buget.

Ca măsuri concrete sînt prevăzute: întărirea funcției de orientare, informare și sprijinire a dezvoltării regionale îndeplinită de Ministerul Industriei, Energiei și Exporturilor; reorganizarea unor sectoare industriale cu pondere ridicată, ca industria textilă și electronică; aplicarea unui plan de sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii, elaborarea unui plan național de dezvoltare a tehnologiei, crearea unui nou sistem de stimulare a exporturilor etc.

Relațiile economice dintre România și Portugalia au fost stimulate de disorurile la nivel înalt de la Lisabona (1973) și București (1979). Țara noastră exportă pe piața portugheză autoturisme de teren, tractoare și mașini agricole, camioane, mașini-unelte, rulmenți, motoare electrice, produse chimice și importă din Portugalia, feroalaje, produse siderurgice, plută brută și produse din plută. Cele două țări cooperează totodată în producția de autoturisme de teren în Portugalia.

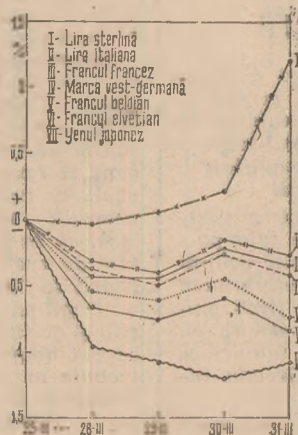
Rodica GHEORGHIA

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 28 — 31 MARTIE a.c., poziția dolarului S.U.A. pe piețele valutare internaționale s-a menținut fermă, cursul său apreciindu-se față de majoritatea valurilor occidentale. La această evoluție au concurat, în principal: operațiunile de finanțare legate de acoperirea creditelor roll-over la fine de lună; aprecierile inițiale ale majorității operatorilor de devalute care privesc la majorarea pe termen scurt a nivelului dobînzilor la fondurile federale; publicarea datelor privind majorarea indicelui agregat al activității economice în S.U.A. cu 1,4 puncte procentuale, în luna februarie a.c., peste sporul scontat de cea mai mare parte a observatorilor, de pînă la 1 punct procentual; reducerea ratei șomajului în Statele Unite de la 10,4% în februarie la 10,3% în martie a.c.

Cursul lirei sterline față de dolar, ca și față de principalele valuri vest-europene a cunoscut, spre finele intervalului analizat, o tendință de apreciere pronunțată, după anunțarea reducerii de către Compania Națională Britanică a Petrolului a prețurilor la țițeiul din Marea Nordului cu 0,5—0,75 dolari/baril, reducere apreciată ca nefiind de natură să declanșeze un război al prețurilor internaționale la țiței între producători. La finele lunii martie, lira sterlină cota la 1,4750 dolari, comparativ cu 1,4575 dolari în ziua de referință de 25 martie a.c.

Poziția mărcii vest-germane față de dolar s-a deteriorat ușor, cursul situîndu-se la 31 martie la 2,4275 mărci/1 dolar, față de 2,4175 mărci/1 dolar la finele săptămîinii precedente. Procesul s-a desfășurat pe



Evoluția cursurilor principalelor valuri occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28—31 martie; bază: 25 martie 1983

fondul aprecierii de ansamblu a dolarului S.U.A. și nu a fost acut marginal afectat de aprecierile legate de evoluția mai favorabilă a economiei vest-germane în acest an și de publicarea unor date statistice venind să confirme asemenea aprecieri.

O depreciere mai pronunțată față de dolar a înregistrat francul elvețian, cota la finele intervalului la 2,0825 franci/1 dolar, comparativ cu 2,0650 franci/1 dolar în ziua de referință.

Francul francez a cunoscut o evoluție mai puțin favorabilă decît în precedentele săptămîni, în principal ca efect al introducerii măsurilor de austeritate vizînd reducerea deficitului comercial al țării și asigurarea controlului mai ferm al cheltuielilor publice și al celor de consum. La 31 martie a.c. cursul francului francez se situa la 7,2750 franci/1 dolar, față de 7,25 franci/1 dolar în ziua de referință.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 25 și 31 martie a.c.): eurodolarii 9,6375 și 9,875%, euromărcii vest-germane 5,125 și 5,3125%, eurofrancii elvețieni 4 și 4,0625%, eurolire sterline 10,75 și 10,8125%.

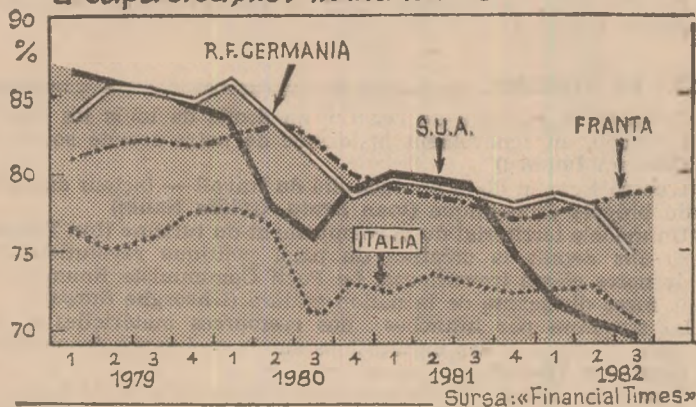
Prețul aurului a înregistrat o ușoară revenire, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 31 martie la 414,75 dolari/uncie, comparativ cu 411,75 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîina precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Revelatori ai crizei economice

UNUL dintre fenomenele revelatoare ale crizei economice mondiale îl constituie folosirea incompletă, mai mult

Gradul de utilizare a capacităților în industrie



sau mai puțin generalizată, a capacităților de producție, în primul rând în industrie. După cum rezultă din graficul alăturat, tendința de scădere a gradului de utilizare a capacităților de

producție în patru dintre principalele țări capitaliste s-a accentuat, îndeosebi în S.U.A. și Italia, unde a ajuns în cel de al doilea semestru al anului trecut în jur de 70%. De fapt, după cum se relevă în presa occidentală, tendința menționată se manifestă corelat cu altele, cum ar fi stagnarea sau chiar reducerea în ultimii ani a investițiilor

prezentanții diferitelor instituții de învățământ, industriași și personalități ale vieții economice franceze. Aceasta, fiindu-se seama de faptul că accelerarea evoluției tehnologiilor impune, ea o necesitate, trecerea de la urmărirea acestora la anticiparea progresului tehnologic.

Principalele aspecte aflate în centrul dezbaterilor au fost: cum să se însuflească viitoarelor cadre un spirit deschis către progres tehnic, o mentalitate inovatoare și gustul riscului — calități necesare pentru asigurarea supraviețuirii întreprinderilor în condițiile ascutirii concurenței? Ce forme noi de colaborare pot fi imaginare între instituțiile de învățământ superior și întreprinderi?

Printre concluziile demne de reținut figurează recunoașterea necesității de a instrui viitoarele cadre în problemele calității, de a favoriza spiritul creației în rândurile personalului didactic, de a intensifica legăturile dintre școlile superioare cu profil tehnic și cele cu profil economic ș.a. În concluzia finală s-a relevat necesitatea de a se forma cadre care — pornind de la pregătirea lor mai generală — să fie capabile să se specializeze în funcție de necesități, respectiv să gospodărească, să producă, să vândă, să participe la introducerea de noi tehnologii, să fie receptivă la problemele sociale.

Innoiri in agricultura albaneza

MAI MULT de 70% din teritoriul Albaniei are un relief muntos sau deluros. Această împrejurare a determinat încă demult pe țărani albanezi să recurgă la practicarea agriculturii în terase. În special în ultimele decenii au fost amenajate numeroase masive în terase, pe care se cultivă atât cereale, cit și pomi fructiferi și viță de vie. Ca urmare, numai în decursul ultimilor cinci ani s-a dublat producția de mere, iar cea de piersici, cireșe, struguri, măsline ș.a. a crescut considerabil. Și aceasta în condițiile în care au devenit productive anul trecut numai 38% din livezile de pomi fructiferi, 45% din cele de măslini și 65% din podgorii.

În cincinalul actual se prevede o nouă extindere a suprafețelor amenajate pentru agricultură în zonele colinare și muntoase. În ceea ce privește producția de fructe, aceasta urmează să sporească cu 38—40% în raport cu nivelul atins în cincinalul precedent: la producția de măsline sporul prevăzut este de 60—70%, iar la struguri de 41—44%. Concomitent, are loc o anumită restructurare a ocupării forței de muncă rurale, mărindu-se numărul cooperativelor agricole și al fermelor de stat specializate în culturile respective.

R.P.D. Coreeana: exportul de metale neferoase

UN OBIECTIV de seamă al dezvoltării economiei R.P.D. Coreene în actualul deceniu îl constituie extinderea producției de metale neferoase, care urmează să atingă nivelul de 1,5 mi-

lioane de tone în anul 1983. Disponind de importante resurse de minereuri complexe, acest sector al industriei extractive își lărgeste și modernizează în prezent baza tehnico-materială, concentrându-se îndeosebi în regiunile Keumdeuk, Dantecun și în provincia Ryanggang, care dispun de bogate zăcăminte. De asemenea, sporesc capacitățile de producție ale uzinelor producătoare de mașini și utilaje pentru industria extractivă, se adâncește specializarea acestora, ceea ce va permite ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor din mine.

Concomitent, se află în curs de reconstrucție și extindere topitoriile de la Nampo, Munpyeung ș.a., sint în plină desfășurare lucrările de construire a topitoriei de la Dantecun. Se prevede extinderea tehnologiilor de prelucrare complexă a minereului, instalarea diverselor instalații moderne de laminare.

Toate acestea asigură premisele sporirii rapide a producției de laminat din metale neferoase (plumb, zinc, cupru, nichel, aluminiu, aur, argint, cadmiu etc.) sau din aliaje ale acestora. Ca urmare, se apreciază că R.P.D. Coreeană, care în prezent exportă metale neferoase în peste cincizeci de țări, își va putea extinde considerabil livrările și cercul partenerilor comerciali, mai ales în ceea ce privește vânzările de plumb și zinc, ridicând totodată gradul de prelucrare a metalelor exportate.

Cadrele și progresul tehnic

O DEZBATERE pe tema „Cadrele în fața mutațiilor tehnologice”, desfășurată recent la Bordeaux (Franța) a prilejuit o confruntare de opinii între re-

Impactul noilor tehnologii

STUDII mai recente asupra problemelor ocupării forței de muncă în țările capitaliste dezvoltate la orizontul anului 2000 manifestă mai puține temeri în privința impactului pe care-l va avea promovarea și extinderea celor mai perfecționate tehnici și tehnologii. De exemplu, axat pe evidențierea repercusiunilor introducerii microelectronicii și a roboților asupra ocupării forței de muncă în Anglia, studiul întocmit de Institutul de cercetări în domeniul muncii de pe lângă universitatea din Warwick opinează că procesul menționat nu va determina o reducere mai amplă de locuri de muncă decât precedentele mutații în domeniul tehnologiei. Va avea loc îndeosebi o redistribuire a forței de muncă între diferitele ramuri și sectoare de activitate, prevăzându-se o reducere treptată a locurilor de muncă în industria textilă, în sectorul editorial și cel poligrafic, în activitatea de engineering, în telecomunicații ș.a., în condițiile creării de noi locuri de muncă în alte ramuri. Pe ansamblu, specialiștii institutului apreciază că în cursul deceniului actual populația activă totală va spori în Anglia cu circa 620 mii de persoane, vor apărea 450 mii de locuri de muncă suplimentare, iar efectivul șomerilor se va mări și el cu 160 de mii.

Concluzii similare se întinse și în studiile realizate în Statele Unite, în viziunea Biroului de statistică a muncii din Washington populația activă a țării urmând să crească într-un ritm mai lent decât în deceniile precedente (un spor global în anii '80 de 18,5%). În ceea ce privește impactul tehnologiilor noi, paralel cu încercarea de a îmbunătăți condițiile de muncă, se apreciază că ele vor agrava problema locurilor de muncă pentru tineri, pentru muncitorii necalificați și minoritățile etnice din S.U.A.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 8 aprilie 1983

- Afirmarea, deplinei egalități în drepturi a tuturor fiilor patriei, cucerire istorică a societății noastre socialiste (Nicoară Ionescu) 1
- Corelație directă între calitatea muncii și retribuție (Constantin Ciutacu) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Creșterea productivității muncii — factor esențial al progresului societății (Ioan Bratu, Ovidiu Naneș) 4
- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Tehnologiile avansate pentru sporirea potențialului productiv al fiecărei sonde (C. Aldescu) 6
- Piloni ai creșterii eficienței. Materialele din stoc — o mare resursă potențială. Cum sînt atrase în producție? (Bogdan Pădure) 7
- Pregătirea, semănatul, întreținerea culturilor — corespunzător condițiilor fiecărei sole (Al. Tianu, Gh. Vineș, A. Ulinici) 9
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Elemente de perfecționare a bilanțului și a bugetului de venituri și cheltuieli (Gheorghe Pardău) 11
- Opinii. Model teritorial de dezvoltare a turismului (Ion Talabă) 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Criterii ale eficienței în organizarea unităților de bază ale producției (Dorin Constantinescu) 16

TEORII • IDEI

- 90 de ani de la formarea partidului politic revoluționar al clasei noastre muncitoare. Partidul Comunist Român — forța conducătoare a întregii națiuni (Gheorghe Surpat) 18
- Structura pe ramuri a resurselor materiale și de muncă și implicații asupra creșterii economice (Angelica Vrabie) 20
- Școli • curente • economiști. Confrontări doctrinare privind viziunea structurală de abordare a dezvoltării (II) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Pădurile și strategia dezvoltării economice. (I. Dincă) 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDATILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVAȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Producția de mărfuri în socialism (Maria Curteanu) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- Evoluții în datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare (Dorel Opreșcu) 27
- Forumul dezvoltării 29
- Tendințe — conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLEMENT: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Affirmation of the full rights equity for all the sons of the country, an historical achievement of our socialist society (Nicoară Ionescu) 1
- Labour productivity growth: an essential factor for the economic progress (Ioan Bratu, Ovidiu Naneș) 4
- A territorial model for development in tourism (Ion Talabă) 13
- 90 years since the creation of the political revolutionary party of our working class. The Romanian Communist Party: the leading force of the entire nation (Gheorghe Surpat) 18
- The branch structure of the material and labour resources and the impact on the economic growth (Angelica Vrabie) 20
- Schools • trends • economists. Doctrinary confrontations on the structural vision in approaching development (II) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Evolutions in the foreign debt of the developing countries (Dorel Opreșcu) 27

DANS LE NUMÉRO

- Affirmation plénière de l'égalité en droits de tous les fils de la patrie, un achèvement historique de notre société socialiste (Nicoară Ionescu) 1
- L'accroissement de la productivité du travail — facteur essentiel du progrès économique (Ioan Bratu, Ovidiu Naneș) 4
- Un modèle territorial du développement du tourisme (Ion Talabă) 13
- 90 ans depuis la création du parti politique révolutionnaire de notre classe travailleuse. Le Parti Communiste Roumain — la force dirigeante de la nation entière (Gheorghe Surpat) 18
- La structure par branches des ressources matérielles et de main d'oeuvre et ses implications sur la croissance économique (Angelica Vrabie) 20
- Ecoles • courants • économistes. Confrontations doctrinaires concernant la vision structurelle du développement (II) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Evolutions dans la dette extérieure des pays en voie de développement (Dorel Opreșcu) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Утверждение полного равноправия всех сынов родины, историческое завоевание нашего социалистического общества (Никоара Ионеску) 1
- Рост производительности труда — существенный фактор прогресса общества (Иоан Брату, Овидиу Нанеш) 4
- Территориальная модель развития туризма (Ион Талаба) 13
- Девяностая годовщина создания политической революционной партии нашего рабочего класса. Румынская Коммунистическая Партия — сила, организующая и динамизирующая всю нацию (Георге Сурпат) 18
- Отраслевая структура материальных и трудовых ресурсов, ее влияние на экономический рост (Анджелика Врание) 20
- Школы • течения • экономисты. Противоборство доктрин по поводу структурной концепции подхода к развитию (Султана Сута-Сележан) 22
- Эволюции во внешней задолженности развивающихся стран (Дорел Опреску) 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ne-am informat pentru dv.



CELE MAI DIVERSE CUMPĂRĂTURI LE PUTEȚI FACE CHIAR ÎN CARTIERUL DV!

Astăzi vă oferim adresele altor magazine specializate în desfacerea articolelor pentru copii și mame, a magazinelor generale, de galanterie, confecții și încălțăminte.

- Magazinul general GALERIA MODEL, șoseaua Pantelimon nr. 47
- Magazinul general din str. Doamna Ghica, bl. 2 (cartierul Petricani)
- Magazinul din bulevardul Lacul Tei (confecții și tricotate pentru femei și bărbați, țesături, articole pentru nou născuți)
- Magazinul din Calea Moșilor, bl. 30 B (confecții și încălțăminte pentru femei și bărbați)
- Magazinul din Calea Moșilor nr. 32 (tricotate pentru nou născuți, țesături)
- Magazinul din Calea Moșilor, bl. 60 B (confecții, încălțăminte, tricotate pentru nou născuți).

Un sortiment variat de mărfuri de bună calitate vă stă la dispoziție în fiecare din aceste unități.

PRIMĂVARA ÎN MAGAZINE



Odată cu sosirea primăverii, noile modele de confecții pentru acest sezon se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat. De remarcat linia de croială a modelelor expuse, în pas cu moda actuală.

Nu întârziți !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !